

ĎÁBEL

V KNIHOVNĚ

IN NOMINE
DOMINI
AMEN
IN NOMINE
DOMINI
AMEN
IN NOMINE
DOMINI
AMEN
IN NOMINE
DOMINI
AMEN

ĎÁBEL V KNIHOVNĚ

sestavili

KATEŘINA BENEŠOVÁ
VÁCLAV ŠKOLOUD

(SVKUL

Severočeská vědecká knihovna
v Ústí nad Labem
2022

*obálka: Kristův sestup do pekla, následovník Hieronyma Bosche, cca 1550–1560, Metropolitan Museum of Art
rub obálky: Poslední soud (detail), Hubert Goltzius, 1557, www.limburgsmuseum.nl*

ilustrace str. 1: Knihovník, Félicien Rops, Wilhelm-Busch-Museum

*frontispis: Svatá Kateřina Sienská se přimlouvá u Krista za osvobození umírající sestry Palmeriny
z její smlouvy s ďáblem, Girolamo di Benvenuto (detail), 1505, Harvard Art Museums*

© Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem 2022

ISBN 978-80-7055-283-4 (pdf)
ISBN 978-80-7055-282-7 (brožované)

PŘEDEHRA

Kateřina Benešová

Ďábel, Lucifer, Satan, Belzebub, pán temnoty, čert – položili jste si někdy otázku, zda existuje? Jak vypadá? Nebo jak si ho představují ostatní? Věříme-li v dobro, věříme také ve zlo. A ďábel je ztělesněním zla. Od narození je nám dobro i zlo představováno, slovně i obrazem. Velmi brzy umíme rozlišit, co je dobré a co je zlé. Každé dítě má jasnou představu, jak vypadá čert. Ví, že bydlí v pekle, nejspíš je chlupatý, má rohy a smrdí sírou. A také ví, že je zlý.

Pouštět se do úvah o existenci či neexistenci ďábla není hlavním záměrem této publikace. Fascinující je samotná víra v existenci ďábla jako fenomén, který je skutečný a motivuje k činům jednotlivce a formuje kolektivní postoje i celých národů. Příkladem mohou být dnes již neuvěřitelné inkviziční procesy s údajnými čarodějnicemi a jejich upalování. Nebo satanské rituály provozované i v dnešní moderní době.

Lucifer je zatlačen do světa představ, do světa nereálného, snového. Zdá se být nadpřirozenou, téměř kouzelnou bytostí, která je svůdná i zrádná. Láká, vábí, děsí. Jde o literární a kulturní způsob zpracování nadpřirozena s určitou dávkou respektu, ale bez hluboké víry v něj a velkých pochybností o uspořádání světa. Důkazem je velké množství zobrazení Satana a jiných jeho přísluhovačů ve fantasy literatuře, komiksech, kreslených seriálech a filmech o upírech, vlkodlacích, čarodějích a dalších nadpřirozených postavách. A protože lidé se stejně rádi baví, jako bojí, existuje ještě další způsob zobrazení ďábla. Jde o ďábla uvnitř, vnitřního démona, který je

vlastní snad všem lidem. Brutalita, surovost, sobeckost a žádné slitování. Obraz takového charakteru lze vysledovat ve válečných románech, severských krimi, thrillerrech, a dokonce i v románech pro ženy, kde vystupuje ďábel jako neodolatelný svůdce. K této proměně zobrazení dochází v průběhu 19.–20. století, při zrodu západního člověka, racionálního a osvíceného myslitele. Rozvoj myšlení a vědy osvobodil lidi od tradičního strachu z ďábla, ale na druhé straně přichází právě onen vnitřní démon, který nutí mít se na pozoru sám před sebou a svými vnitřními zvrácenými pudy.

Oproti tomu stojí tradiční teologický obraz ďábla, budovaný kleriky a vládnoucími elitami minimálně od 12. století, který „slouží převážně k nastínění a objasnění abstraktních problémů ohledně povahy, původu, působnosti a rozsahu moci postavy démona, která se takto stává neurčitou a povšechnou.“¹ V Bibli se o vzhledu ďábla příliš nedozvíme. Jeho podoba a povaha je pouze naznačena v mnoha biblických verších. V sakrálním výtvarném umění vystupuje převážně jen jako součást konkrétního biblického příběhu. Sochy zobrazující ďábla bývají součástí vnější sochařské výzdoby chrámů, ale nikoliv z úcty, ale pro výstrahu. Přesto peklo a ďábel neztratili po staletí nic ze své síly. „V roce 1999 zmodernizovala katolická církev rituály vymítání ďábla a zvýšila stavy kněží-exorcistů (jejich počet např. ve Francii vzrostl z 15 na 120). Ústy samotného papeže znovu a důrazně potvrdila realnost existence ďábla.“² Rituály k vymítání ďábla jsou tedy stále platnou a používanou metodou. „Bylo by

nesmyslem tvrdit, že v katolických zemích už starý strach z ďábla nikomu nic neříká. Aktivity vymítačů ďábla dokládají opak. Konzumace rozpustilé ďábelské kultury se také odehrává na několika úrovních. Některí si při ní chtějí odpočinout, jiní věří tomu, co čtou nebo co vidí na plátně.“³ Stejně tak je nepopiratelným faktem existence satanských sekt a satanského kultu. Odraz v literatuře a kultuře je velmi živý a znatelný.

Zajímavé jsou představy o podobě ďábla pocházející z lidové démonologie, které přetrvávají v pověstech, pohádkách a městských fámách. A právě převážně těmto představám se publikace věnuje. „Klasicky je představován jako tmavá či černá bytost s rohy, ocasem, křivýma nebo kozlíma nohama, ohnivýma očima, chundelatým nebo chlupatým tělem, kterou doprovází zápach síry.“⁴ Tušit přítomnost ďábla je možné i ve zlovolném pohledu, v neobvyklém a nevysvětlitelném hluku či pachu, vulgární mluvě, ve svíravém pocitu a neurčitých vnitřních pocitech. Ďábel na sebe může v lidové démonologii brát také podobu rozličných zvířat: černých koček, sovy, hada, krokodýla, sýčka, lva nebo draka atd. V pohádkách, pověstech a románech bývá hojně zobrazována postava ďábla jako krásné ženy, švarného mladíka, udatného rytíře, zhýralého mnicha nebo myslivce. Svůdce, pokušitele a narušitele morálky. Ďábel vystupuje vel-

mi často v lidové démonologii v pozitivní konotaci nebo bývá jeho jednání komické, až satirické.

Bylo by však nebezpečné si myslet, že jsme ďábla prokoukli, vyžráli na něj. Je stejně nebezpečné v ďábla věřit jako si myslet, že není důvod se bát jeho existence. „Chtě nechtě se tedy účastníme nepřetržitě zakuklené války proti Zlu, která udržuje nekonečný fanatismus, a termín nekonečný není užít z jazykové pohodlnosti. Jedině manicheismus určující, že dobré je toto a zlé zas tamto, nás vědomě vede nejprve k zlovolnosti a podezíravosti, potom k nesnášenlivosti a nakonec k zabíjení. Cizinec je vždy nepřítelem, a v takovém rozpoložení je koneckonců cizí všechno. Nechali jsme se obklíčit zlem.“⁵

Záměrem této publikace bylo pokusit se nastínit obraz ďábla v literatuře a v obrazech. Pokusit se zprostředkovat nevšední zážitek a zamyslet se nad tématem. Výběr citovaných textů je reprezentativním, nikoliv kompletním přehledem všech publikací vztahujících se k tématu, které se nachází ve fondu Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem. Zároveň se jedná o výběr převážně knih beletristických, jiná díla jsou zařazena pro lepší orientaci v tématu. Zcela originální jsou dosud nepublikované texty zařazené na konci publikace, jež mají představit obraz ďábla v mysli současného člověka. Zdá se totiž, že ďábel skutečně nezmizel ze scény.

¹ DI NOLA, Alfonso M. *Ďábel a podoby zla v historii lidstva*. Praha: Volvox Globator, 1998, s. 316. Garuda. ISBN 80-7207-114-9.

² MUCHEMBLED, Robert. *Dějiny ďábla*. Praha: Argo, 2008, s. 11. Každodenní život. ISBN 978-80-7203-958-6.

³ MUCHEMBLED, Robert. *Dějiny ďábla*. Praha: Argo, 2008, s. 254. Každodenní život. ISBN 978-80-7203-958-6.

⁴ DI NOLA, Alfonso M. *Ďábel a podoby zla v historii lidstva*. Praha: Volvox Globator, 1998, s. 318. Garuda. ISBN 80-7207-114-9.

⁵ MESSADIÉ, Gerald. *Obecné dějiny ďábla*. Praha: Odeon, 1996, s. 14. ISBN 80-207-0513-9.

DYBUK A ĎÁBEL

David Jan Novotný

Jednoho podzimního večera převravnávala Lea prádlo a František studoval jakési smlouvy, když tu se z dětského pokoje počaly ozývat podivné zvuky. Lea zpozorněla, František zpozorněl. Uslyšeli hlasy, ale jaké! Hluboké, chraplavé hlasy, jako by se tam vedle dohadovali dva chlápíci s prokouřenými a propitými hlasivkami. Lea s Františkem byli během vteřiny u dveří, otevřeli je a rozsvítili. Domnívali se, že se k nim někdo vloupal a byli odhodlaní vetřelce zahnat. Jenomže žádný vetřelec v dětském pokoji nebyl. Ezau seděl v postýlce, nohy vytrčené ven skrz šprycle, stejně tak Jákob a upírali jeden na druhého zlostný pohled.

„Ty židáku podělanej! Tys dycky vypil víc mlíka, dyž nás máti kojila!“

„Jen nekecej, katolická srágoro! Tebe máma kojila vždycky prvního, šmejde zrzavej!“

„Jo, jenže tys byl nenažranej, tobě dávala ještě z máho prsu!“

„Z jakýho máho prsu, blbečku? Ty prsa jsou její, tak nežvaň! Krom toho nás střídala, jestli si to nepamatuješ!“

Lea s Františkem tam stáli jako opaření. Jednak kvůli tomu, co slyšeli, ale také proto, že při té hádce ani Ezau ani Jákob neotevírali pusy, ty hrubé hlasy vycházely odkudsi z jejich nitra, oni sami jen vrhali zlostný pohled na toho druhého a malými pěstičkami divže nepřelomili šprycle postýlek, jichž se drželi.

„Pche! Střídala! Tys toho dycky vyzunk víc! Seš tlustej jak ten farář od svatýho ucha! Jen se na sebe koukni!“

„Pořád lepší tlustej než zrzavej jak Jidáš! Za třicet stříbrnejch bys práskl mámu i tátu!“

„Fotra já bych nikdy neprásk, šmejde! To ty ho jednou pěkně podfoukneš...“

„Tak dost!“ tleskla Lea hlasitě rukama. „Co to má znamenat, tohleto?“

Ezau i Jákob se ohlédli, usmáli se, v jejich očích se objevila čirá dětská nevinost a ty příšerné hlasy ustaly. František vzal z postýlky Ezaua do náruče, Lea popadla Jákoba, chvíli je houpali, a když viděli, že se chlapcům zavírají oči, uložili je zpátky, zhasli a počkali, až usnou.

„Co to bylo?“ zeptala se dosud vyděšená Lea, když se usadila v pokoji do křesla. „Co to mělo znamenat?“

„Uff! Tady to máme,“ pravil František. „Už je to tady.“

„Co je tady?“

„Ta jména, Leo, ta jména... přesně řečeno...“

„Chceš snad říct...“

„Jo, přesně to chci říct. A ještě něco: kvůli těm jménům nejspíš posedl naše syny nějaký ďábel.“

Lea zavrtěla rezolutně hlavou. Takovou věc nebyla ochotna vůbec připustit. Ale přeci jen ji ta myšlenka zaujala. „Když už, tak ďáblové, Františku,“ zauvažovala, načež vykulila své velké hnědé oči. „Hele! Mám to! Jákob nadával Ezauovi do katolicejch srágor, Ezau Jákobovi do podělanejch židáků, což znamená, že Jákoba posedl dybuk a Ezaua ďábel. Moc hezky si to rozdělili.“

/ukázka s. 119–121/

ĎÁBEL JE TAKY JENOM ČLOVĚK: ROMÁN

Hans Rath

„**V**Boha věří mnoho lidí. Ale jen minimum z nich tvrdí, že se s ním zná osobně,“ namítnu. „Pokud mám pravdu, pak si nejste jistý, že byl Abel Baumann pouhý šílenec. Občas vám napadne, že se vám možná na okamžik podařilo pohlédnout Bohu do tváře.“ Auerbach se napije kávy a odhalí zuby. „Není tomu tak, doktore Jakobi?“

Změřím si ho. „Fajn. Myslím, že je načase, abych vám položil pár otázek. Ta první zní: Kdo, k čertu, vlastně jste?“

Auerbach se rozesměje na celé kolo. „Dobrá otázka! Velmi dobrá otázka! Řekněme, že jsem vyjednávač. Přišel jsem vám udělat nabídku. A myslel jsem, že vyjednávání bude pro nás oba jednodušší, když se shodneme na tom, že existuje Bůh.“

Už zase si stojím na vedení. „Protože...?“

„Protože pak je obvykle shoda, i pokud jde o existenci ďábla. Lidé s oblibou uvažují v dualismech: Bůh a ďábel, dobro a zlo, nebe a peklo, černá a bílá. Ale to víte jako psycholog sám.“

Zjevně na mě vidí, že stále ještě nechápu, o čem mluví, protože na vysvětlenou dodá: „Když svým nevěřícím klientům říkám, že mě posílá ďábel, vede to skoro vždycky ke spoustě otázek a dlouhému vysvětlování. Naproti tomu lidé, kteří věří v Boha, jsou zpravidla přesvědčeni i o existenci ďábla. Myslím, že to pro většinu oveček Božího stáda prostě patří k věci.“

Snažím se zpracovat, co mi můj hostitel právě řekl.

„Vás... tedy posílá ďábel?“ shrnu zaskočeně.

Auerbach laskavě přikývne a upraví si sněhobílou košili. „Správně. A jsem oprávněn učinit vám nabídku, která překoná vaše nejsmělejší očekávání.“

„Nabídku,“ opakuji nezvučně.

„Ano. Jak se dozvíte z mnoha lidových pověstí, divadelních her, knih, filmů či pořadů, usiluje ďábel obvykle o bídnou duši. A tentokrát jde knížeti peklo o vaši bídnou duši, doktore Jakobi.“

/ukázka s. 31–33/

ĎÁBEL NA ŘETĚZU

HISTORICKÝ ROMÁN Z 11. STOLETÍ

Otomar Dvořák

Gorislava vstala a odcházela, vlastně spíše couvala, ještě jednou dvakrát se otočila. Otřela si slzy hřbetem ruky a pokusila se o křečovitý úsměv.

„Nešťastná země, když jí vládne ďábel v lidské podobě! Možná jsem velká hříšnice, jestliže přikázání Desatera, které říká Cti otce svého, neuznávám. Nenávidím muže, který mě zplodil! A přeji mu ten nejhorší osud!“

Opat se zděšeně pokřivoval, ale neřekl ani slovo.

„Odjedu na Rus ke svému strýci Jaroslavu Moudrému. Pokusím se zapomenout a znovu žít...“ Zhluboka si povzdechla. *„Jak se daří strýci Drslavovi?“*

„Zchvátila ho horečka, zmítá se na lůžku a blouzní, zápasí s neviditelnými netvory. Tělo má silné, ale duši roztrhanou na cáry.“

„Vyříd' mu, otče opate, až mu bude lépe..., vyříd' mu mé odpuštění. A dej mu tohle...“ vyndala z kabely u pasu malý kodex v dřevěných deskách, *„dej mu to, aby nezapomněl... Je to Proglas, psaný rukou filozofa Konstantina. Z té knihy učila kněžna Ludmila vnuka Václava slovanskému písmu...“*

„Veliká vzácnost,“ vydechl Jeroným a vzal knížečku opatrně do prstů, jako by

to byl relikviář se svatými ostatky. *„Všechno zařídím, buď bez obav, kněžno. Bůh tě prováže na tvé cestě!“*

Strašlivý řev se převaloval v hlubinách temnoty, rudé oči, lemované místo řas plameny, zasvítily z vířícího černého mraku, obrovský spár se zahnutými drápy smetl stranou zvonice chrámů i pyšné valy pevností, drásal zemi, bičoval ji blesky a rozhazoval do okolí kusy skal.

Drslav stál na vrcholu kopce, vichřice mu rozevlála vlasy a trhala plášť, zalykal se žářem ďáblova dechu, hleděl do těch planoucích očí, srdce se mu chvělo hrůzou, rád by utekl, ale věděl, že nesmí couvnout ani o píd', nemá-li být navždy zatracen. Náhle se spustil úlevný déšť a zchladil mu rozpálené čelo...

Zamžikal očima a spatřil nad sebou trámový strop dlouhého sálu. Zlověstný bouřkový mrak se zformoval do podoby mnicha v černé kutně, jenž mu právě přikládal na skráně namočený pruh plátna.

„Kde to jsem?“ vydechl.

„V klášterním špitále,“ vycenil mnich poněkud velké zuby v širokém úsměvu, *„v klášteře svatého Alexia u dvorce Břevnov.“*

/ukázka s. 48–49/

OMEN: ĎÁBLOVO ZNAMENÍ

David Seltzer

Thorn zrekapituloval své první setkání s knězem, pak líčil, jak mu byl neustále v patách, jak ho nakonec přitiskl ke zdi a vyžebal si střetnutí v parku. A právě při tomhle druhém setkání citoval podivný text.

„Něco o tom, že... šelma vystupuje z moře,“ snažil se Thorn rozpomenout, „o rouhání... o andělovi, který vyhladí všechny lidi... o Božím hněvu...“

„Musíte si vzpomenout!“

„Byl jsem úplně vyvedený z míry. Myslel jsem si, že je blázen. Poslouchal jsem ho sotva jedním uchem.“

„Jenže jste ho poslouchal. Slyšel jste ho. Tady se skrývá ke všemu klíč, vymáčknete to ze sebe!“

„Nedokážu to.“

„Musíte se víc snažit!“

Thorn s nešťastným výrazem ve tváři zavřel oči a pokusil se svou mysl přimět, aby vydala zapadlou vzpomínku. „Poprvé žadonil, abych přijal svátost oltářní. Napijte se Kristovy krve. Takhle nějak to říkal. Napijte se Kristovy krve.“

„A proč?“

„Abych zahubil syna Ďáblova. Řekl napijte se Kristovy krve, abyste zahubil Ďáblova syna.“

„A co dál?“ naléhal Jennings.

„Něco o jakémsi starci.“

„O jakém starci?“

„Povídal, že bych měl navštívit nějakého starce.“

„Dál, vzpomínejte.“

„Už nic nevím...“

„Jmenoval ho?“

„M... Magdo... Meggido. Ne, to vlastně bylo město.“

„Jaké město?“ ždímal z něj Jennings.

„Město, kam bych se prý měl vypravit. Do Meggida. Určitě se jmenovalo takhle.“

Jennings vzrušeně ponořil ruku do aktovky a vylovil mapu.

„Meggido,“ mumlal, „Meggido.“

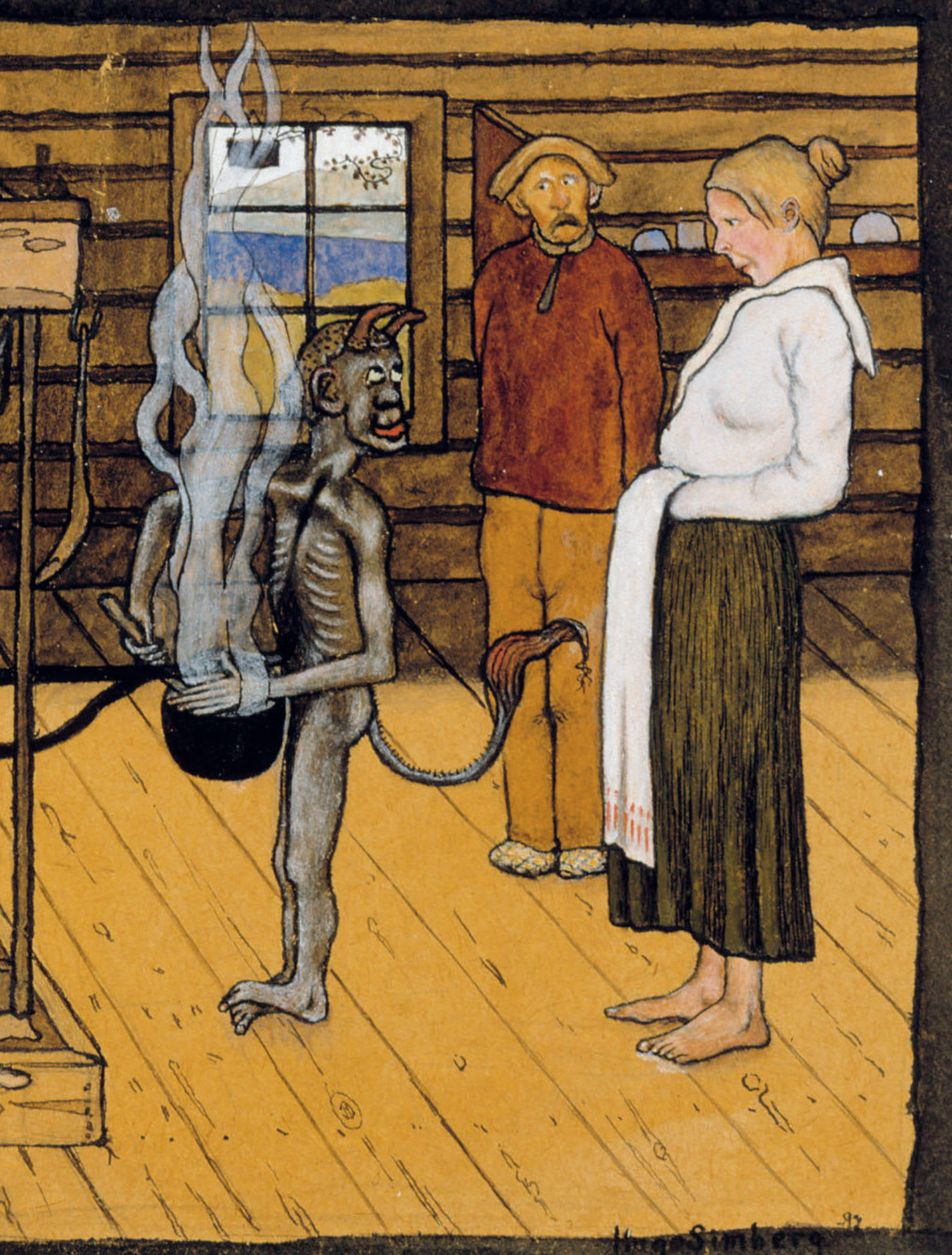
„Slyšel jste o něm?“ vyptával se Thorn.

„Jen bych se vsadil, že leží v Itálii.“

Jenže neleželo. Ani v žádné jiné zemi na evropském kontinentě. Jennings studoval mapu celou půlhodinu, pak ji složil a ohromeně potřásl hlavou. Pohlédl směrem k Thornovi a spatřil, že velvyslanec upadl do hlubokého spánku. Nebudil ho, namísto toho se ponořil do svých okultistických knížek. Malé letadlo se hnalo půlnoční oblohou a Jennings uchvátila prorocství týkající se druhého příchodu Krista na svět. Pojil se totiž se současným příchodem Antikrista, Ďáblova dítěte, Šelmy. Všeničícího Mesiáše:

„... a tehdy se objeví na zemi Všeničící Mesiáš, potomek Satanův v lidské podobě, jehož zplodil znásilněním čtyřnohého zvířete. Jako mladý Kristus šířit bude lásku a milosrdenství, stejně tak bude Antikrist působit nenávist a strach... neboť poslušen jest příkazů přímo z Pekel.“

/ukázka s. 116–117/

ĎÁBEL A SLEČNA CHANTAL

Paulo Coelho

Nezbývalo než čekat, co se stane. Ďábel nepotřebuje moc času, aby napáchal škody – třeba bouřky, vichřice a laviny, které za pár hodin dokážou zničit stromy, jež rostou dvě stě let. Ona tedy ví, že do Viscosu právě vstoupilo zlo, zároveň ji však napadlo, že to na situaci nic nemění. Zlí duchové ustavičně přicházejí a odcházejí a neznamena to, že by se jejich přítomnost musela vždycky nějak projevit. Ustavičně putují světem, někdy jen proto, aby věděli, co se děje, jindy zase chtějí nějakou duši podrobit zkoušce, jsou však nestálí a mění záměry bez jakékoliv logiky, vedeni pouze požitkem z očekávané bitvy, která by stála za to. Berta se domnívala, že ve Viscosu není nic tak zajímavého nebo zvláštního, aby to upoutalo něčí pozornost na dobu delší než jeden den – a tím spíš někoho tak významného a zaneprázdněného, jako je posel z temnot.

Snažila se myslet na něco jiného, ale cizincův zjev jí nešel z hlavy. Dosud jasná obloha se zatáhla mračny.

„V tuhle roční dobu na tom není nic divného,“ přemítala. *„Nijak to nesouvisí s cizincovým příchodem, pouhá shoda okolností.“*

A tu náhle uslyšela vzdálený rachot hromu, a hned nato zahřmělo ještě třikrát. Mohlo to sice znamenat, že co nevidět začne pršet, ale pokud by měla věřit dávné místní tradici, pak by si ten

zvuk mohla vykládat jako hlas rozhněvaného Boha, vyčítajícího lidem, že se stali lhostejnými k jeho přítomnosti.

„Možná bych měla něco udělat. Došlo koneckonců k tomu, nač jsem čekala.“

Chvíli pozorovala, co se kolem ní děje; nad vesnicí se dál kupily mraky, ale už nehřmělo. Jako bývalá dobrá katolička nevěřila na tradice a pověry, především na ty místní, kořenící v dávných dobách, kdy tam sídlili Keltové.

„Hrom je obyčejný přírodní úkaz. Kdyby chtěl Bůh mluvit s lidmi, nedělal by to tak nepřímo.“

Jen si to pomyslela, už zase zaslechla další hřmění – tentokrát mnohem blíž. Berta vstala, vzala židli a šla dovnitř, dřív než se rozprší – teď však se jí sevřelo srdce nevysvětlitelným strachem.

„Co mám dělat?“

Znovu zatoužila, aby cizinec co nejdřív odešel; už byla příliš stará na to, aby pomohla sama sobě, své obci nebo – a to hlavně – Bohu všemohoucímu, který by si jistě v případě potřeby vybral někoho mladšího. Stejně to byly jen bláhové představy, to jenom její manžel si vymýšlel, jak by jí pomohl ukrátkit si dlouhou chvíli.

Že ale spatřila ďábla – ne, o tom vůbec nepochybovala.

Z masa a kostí, převlečeného za poutníka.

/ukázka s. 11–12/

SNoubENKA ĎÁBLA

Ksandr Lajse

„Zdravím, holoubci. Nemám slov, prostě rodinná idylka,“ položil ruce na opěradlo pohovky mladík, který se objevil kdoví odkud. „Jen pojedál, jako doma.“ Jakoby skutečně potřebovala pozvání, udělala Ela pár kroků a znovu ztuhla, tentokrát uprostřed pokoje. „Ach, Elo, Elo, tys mě ale zklamala! Ačkoliv jsem na to v podstatě měl přijít dřív,“ vrhl kritický pohled na napětím strnulého Michaela. „On je tak okouzlující. A když je navíc ve svém nádherném pláštiku – hned by ho člověk nakrmil. Kašičkou. No ne?“ pohlédl mladík na Elinu, ale v jeho pohledu nebyl žádný otazník. „Zkrátka anděl, že? Věčně hladový anděl.“

V té chvíli kolem něj vzplála hustá šumivá aureola, jako když se rozsvěcí bengálský oheň a Ela přes tělo hosta zřetelně viděla světle šedé obložení svého divanu.

Vykřikla a zakryla si rukama ústa, talířek spadl s třeskem na podlahu a do všech stran se rozstříkla fontána krupičných kapek. Část jich zůstala na Elininých džínech a v Michaelových vlasech. Kapky kaše, které letěly směrem k průhlednému hostu, proletěly skrz něj a nenarazily na žádnou překážku.

„Mi... Míšo,“ nedokázal Elin jazyk normálně pronést slova, „kdo... to je?! Proč...“ ale Michael stále mlčel.

„Já?“ zvedl se mladík ze svého místa, přistoupil k Elině a luskl jí prsty přímo

před nosem. Vylétly z nich opět husté bengálské jiskry. „Jmenuji se Rozier. Jsem démon.“

„Démon!“ rozesmála se hrubě a zarmouceně Ela. „Démon!“ předklonila se téměř do pasu a smála se dál, bez stínu úsměvu na tváři.

„Ano, démon,“ potvrdil Rozier chladnokrevně a přiblížil ukazováček levé ruky k dívčině tváři. Ta se okamžitě přestala řehtat a jako by ji opustily všechny síly, sesunula se pomalu do kaluže krupičné kaše na podlaze. „A mimochodem, můžu ti nabídnout nevyčísitelně víc než tento smutný bohoslovec,“ zašklebil se pohrdavě na Michaela, „ale můžu ti samozřejmě taky pěkně zavařit. To jen tak pro informaci.“

„Aha,“ ozvala se zamyšleně Elina, sedící v kaluži kaše, „takže ty jsi démon. A on?“ ukázala zapatlanou rukou na Michaela, který stále mlčky seděl na stejném místě se zbytky kaše ve vlasech.

„On?“ opakoval Rozier, „archanděl, samozřejmě. Ale o něj teď nejde. Jde o nás. Zklamala jsi mě, Elo. Proto si myslím, že ti přece jen ukážu, jaké podlosti ti dokážu provést. Například,“ zamyslel se, „pro začátek ti zavolají z práce a dostaneš padáka. Neumírá se na to, ale také to nepotěší, souhlasíš?“ Na konferenčním stolku zazvonil telefon.

/ukázka s. 142–144/

ĎÁBEL A JINÉ POVÍDKY

Guy de Maupassant

Ďábel (s. 272–282)

Rapetová zuřila; každá minuta, která uběhla, jí teď připadala jako ukradený čas, jako ukradené peníze. Měla chuť, bláznivou chuť chytit tu starou herku za krk, tu tvrdohlavou, umíněnou stařenu trošku stisknout a zastavit ten rychlý krátký dech, který kradl její čas a peníze.

Pak pomyslela na nebezpečí; a hlavou jí táhly jiné myšlenky, přiblížila se k lůžku.

Zeptala se:

„Už ste viděla ďábla?“

Matka Bontempsová zamumlala:

„Ne.“

Hlídačka se tedy dala do vyprávění historek, aby vyděsila slabou duši umírající ženy.

Říkala, že ďábel se zjeví všem umírajícím několik minut před tím, než vydechnou naposledy. Má koště v ruce, na hlavě hrnec a strašně křičí. Jakmile ho člověk vidí, je konec, už mu nezbyvá než pár okamžiků. A vypočítávala všechny, kterým se ďábel zjevil toho roku před ní: Josefína Loiselová, Eulálie Ratierová, Sofie Padagnauová, Serafína Grosředová.

Vzrušená matka Bontempsová sebou zmítala, mlela rukama, snažila se otočit hlavu, aby dohlédla do druhého konce místnosti.

Náhle Rapetová zmizela od nohou lůžka. Ve skříni vzala prostěradlo a zahalila se do něj. Na hlavu si dala hrnec, jehož tři krátké a zahnuté nožičky se zvedaly jako tři rohy; do pravé ruky vzala koště a do levé hliníkový kbelík, který vyhodila do vzduchu, aby dopadl hlučně na zem.

Tloukla do podlahy a dělala strašlivý hluk; potom vylezla na židli, zvedla záclonu visící na kraji postele a objevila se před stařenou. Mávala rukama, ječela do hrnce, který jí zakrýval tvář, a hrozila koštětem té staré selce na konci života jako ďábel v loutkovém divadle.

Zděšená umírající se šíleným pohledem vyvinula nadlidské úsilí, aby se zvedla a uprchla; dokonce dokázala zvednout ramena a trup.

Pak upadla zpátky s mohutným vydechnutím. Byl konec.

/ukázka s. 280–282/

RADY ZKUŠENÉHO ĎÁBLA

C. S. Lewis

Můj drahý Tasemníku, když se ve svém posledním dopise vyjadřuješ tak pohrdavě o obžerství jakožto prostředku na polapení duší, dáváš najevo jen svou neznalost. Jedním z našich velkých úspěchů posledního století je to, že jsme lidské svědomí v tomto směru tak otupili, že v celé Evropě neuslyšíš žádné kázání proti obžerství ani nenajdeš člověka, který by se kvůli němu trápil. Dokázali jsme to hlavně proto, že jsme své úsilí nesoustředili na přejídání, ale na mlsnost. Dobrým příkladem je matka Tvého pacienta, jak jsem se dočetl v jejím spise a jak by ses Ty mohl dovědět od Chlípouna. Překvapilo by ji (a doufám, že jednou ji to také skutečně překvapí), kdyby se dověděla, že je po celý život otrokem této smyslovosti – a neví o tom jen proto, že jde o malá množství. Ale cožpak záleží na množství, když prostřednictvím lidského břicha a mlsného jazyka dokážeme vyvolat hašteřivost, nesaňšenlivost, nelásku a sobectví? Chlípoun má tu starou paní pevně v hrsti. Hostitelky i služebnictvo z ní mají skutečnou hrůzu. Vždycky se odvrátí od toho, co jí nabídnou, upejpavě si povzdechne a usměje se: „Ach, prosím, prosím... chci jenom šálek čaje, slabého, ale zase ne moc slabého a k tomu ten nejmenší kousíček doopravdy křupavé topinky.“ Chápeš? Vždycky chce něco

menšího a levnějšího než to, co před ní postavili, a tak ji nenapadne, že její odhodlání dostat něco, co sama chce bez ohledu na potíže, které způsobí ostatním, je ve skutečnosti obžerstvím. Když se oddává svým choutkám, myslí si, že si něco odpírá. Jakmile před ní v plně obsazené restauraci nějaká přepracovaná servírka postaví talíř, ona lehce vykřikne: „Ach, to je příliš mnoho! Odneste to a přineste mi toho asi čtvrtinu!“ Kdyby se jí někdo ptal, řekla by, že to dělá proto, aby se neplýtvalo jídlem. Ve skutečnosti to dělá proto, že ten druh mlsnosti, kterým jsme ji zotročili, se urazí při pohledu na větší množství jídla, než je to, které ona zrovna náhodou chce.

Skutečnou hodnotu Chlípounovy dlouholeté tiché a nenápadné práce na této staré paní nejlépe poznáš podle toho, do jaké míry je otrokem svého břicha. Její duševní stav můžeme nazvat „Chci jenom“. Chce jen šálek čaje, který je správně uvařen, nebo správně usmažené vajíčko, nebo správně opečenou topinku. Ale nenajde žádnou služebnou nebo přítele, který by tyto prosté věci dokázal udělat „správně“ – protože to slovo v sobě skrývá nenasytnou žádostivost po určitých téměř nemožných chuťových požitcích, o kterých si ona myslí, že si je pamatuje z minulosti.

/ukázka s. 51/

GVLA.

P. M.

EXORCISTA: SOUBOJ S ĎÁBLEM

William Peter Blatty

Rázoval po místnosti. *Co dalšího? Co dalšího? Něco, co by bylo rychlé. Ona – Moment.* Zastavil se, zahleděl se do země, s rukama sepjatýma za zády. *Tamta kapitola... tamta kapitola v té knize o čarodějnictví.* Byla v ní zmínka o...? Ano, byla: že ďáblové pravidelně reagují zuřivě, když musí čelit posvěcené hostii... relikviím... – *Svěcené vodě! Správně! To je ono! Půjdu tam a postříkám ji vodou z vodovodu. Jí ale řeknu, že to je svěcená voda! Jasně! Když bude reagovat tak, jak se domnívám, že reagují ďáblové, pak poznám, že posedlá není... že ty symptomy jsou vsugerované... že je pochytila z té knížky! Když ale nebude reagovat, bude to znamenat...*

Skutečnou posedlost!

Možná...

Horečnatě se pustil do hledání fióly na svěcenou vodu.

Do domu ho vpustila Willie. Na prahu vrhl pohled k Reganině ložnici. Výkřiky. Oplzlosti. A přece ne hlubokým, ochraptělým hlasem ďábla. Podrážděné. Vyšší. Široká britská výslovnost... Ano!... Projev, který se na prchavý okamžik vynořil, když Regan viděl posledně.

Karras shlédl na čekající Willie. Zírala udiveně na kněžský kolárek. Na kleriku. „*Prosím vás, kde je paní MacNeilová?*“ zeptal se jí Karras.

Willie ukázala nahoru.

„*Děkuji.*“

Vydal se ke schodišti. Vystoupil nahoru. Spatřil na chodbě Chris. Seděla na židli poblíž Reganiny ložnice, hlavu skloněnou, paže zkřížené přes prsa. Jak k ní jezuita kráčet, zaslechla šustot jeho roucha. Pozdvihla oči a vyskočila ze židle. „*Dobrý den, Otče.*“

Pod očima se jí rýsovaly namodralé váčky. Karras se zamračil. „*Spala jste?*“ „*Ani to nestálo za řeč.*“

Káravě zavrtěl hlavou.

„*No, já jsem nemohla,*“ povzdychla a ukázala hlavou na Reganiny dveře. „*Tohleto dělala celou noc.*“

„*Zvracela?*“

„*Ne.*“ Chytila ho za rukáv, jako by ho chtěla odvést pryč. „*Pojďte, půjdeme dolů, kde si můžeme...*“

„*Ne, rád bych se na ni podíval,*“ jemně ji přerušil. Bránil se naléhavému tlaku její ruky.

„*Hned teď?*“

Něco není v pořádku, pomyslel si Karras. Vypadala nervózní. Jako že ji trápí obavy. „*Proč ne teď?*“ vyzvídal.

Vrhla kradmý pohled ke dveřím Reganiny ložnice. Za nimi zaječel ochraptělý, šílený hlas: „*Zatracenej náááácku! Nacistickéj hajzle!*“

Chris odvrátila oči, pak váhavě přikývla. „*Tak jděte. Jděte dovnitř.*“

„*Máte magnetofon?*“

Její oči rychle pátraly po jeho. Krátké šlehnutí pohledu.

„*Prosím vás, mohla byste ho nechat donést nahoru do pokoje s páskem?*“

Podezíravě se zamračila. „*Na co?*“ Pak propadla panice. „*Myslíte, že byste chtěl nahrávat...?*“

„*Ano, to důl...*“

„*Otče, já vás nemůžu nechat...!*“

„*Potřebuju provést srovnání vzorců řeči,*“ zarazil ji pevně. „*Prosím vás! Prostě mi musíte věřit!*“

Obrátili se ke dveřím ve chvíli, kdy Karla z Reganiny ložnice zjevně vypudil

zdrucující proud oplzlostí. Tvář měl popelavou a zachmuřenou a vynášel špinavé pleny a ložní prádlo.

„*Nasadil jste jí je, Karle?*“ zeptala se ho Chris, když za sebou zavíral dveře od ložnice.

Karl bleskl očima po Karrasovi a pak po Chris. „*Má je nasazené,*“ oznámil stručně a zamířil rychle chodbou ke schodišti.

Chris ho sledovala. Obrátila se zpátky ke Karrasovi.

„*Dobře,*“ pronesla slabě. „*Tak dobře. Dám vám ho sem přinést.*“ A prudce vyrazila chodbou pryč.

Karras se za ní chvílku díval. Udiveně. Co se stalo? Potom si povšiml náhlého

ticha v ložnici. Trvalo krátce. Teď se ozvalo zaštekání ďábelského smíchu. Vyročil do pokoje. Ucítil v kapse fiólu s vodou. Otevřel dveře a vstoupil dovnitř.

Puch byl silnější než předchozího večera. Zavřel dveře. A zíral. Ta hrůza. Ta věc na posteli.

Jak se blížil, pozorovala ho výsměšnými očima. Plnýma prohnáním. Plnýma nenávisti. Plnýma síly.

„*Nazdárek, Karrasi.*“

Kněz zaslechl zvuk průjmu, který vylétl do kalhotek z umělé hmoty.

Ozval se klidně z nohou postele: „*Ahoj, ďáble. Jak se daří?*“

/ukázka s. 205–208/

ĎÁBEL A JÁ

Šárka Schmidtová

Probudila jsem se závanem vzduchu; rozkmital plamínky svíček, kterými jsem byla obklopena. Někdo otevřel dveře. Stála mezi nimi nahá postava. Za ní byla tma. Nedokázala jsem na ni zaostřit, ale předpokládala jsem, že je to *Ďábel*. Vzdychla jsem a v hrudi se mi rozlilo teplo. Lásko, lásko, lásko... letělo mi hlavou. Posunula jsem se na loktech trochu výš, abych mu udělala místo proti sobě ve vodě, té blahodárné, vonící, hladké kapalině, prosycené voňavým olejem. Zvedl nohu... v té chvíli pohodil hlavou... jeho zlaté vlasy zazářily...

Nebyl to *On*. Byl to ten druhý muž. Jakže se jmenoval? Pavel? Petr? Vykřikla jsem. Ustrnul v pohybu, rukama se opřel o okraj vany a podíval se na mne. Už jsem byla schopna ho zaostřit. Petr nebo Pavel... vždyť je to úplně jedno...

O to nešlo. Šlo o to, že se naděje, že můj milovaný jde ke mně, že si jde pro mne, rozplynula v jediném okamžiku; ve vteřině, kdy světlo svíček ozářilo světlé vlasy cizího muže. Nebála jsem se; nikdy se nebojím. A také nejsem žádná svatá Panna orleánská, abych nemohla do svého deníčku připsat další čárku.

Ale já jsem přece chtěla být pro svého Pána a Vládce čistá!

Vyskočila jsem z vody, rukama si přikryla prsa a vykřikla jsem: „*Co to znamená?! Co to, proboha, znamená?!*“

Cizí muž se tázavě otočil ke dveřím. Stál mezi nimi *Ďábel*.

Byl nádherný. *Ďábelsky* nádherný. Celý v černém, jako vždy, dlouhé vlasy opět spletené v tlustý cop.

Nepřiblížil se ke mně. Zdálo se, že se na mne ani nedívá.

„*Chci jenom tvoje dobro. Chci, abys byla v pohodě...*“

Už jsem měla dost toho jeho – v pohodě. Jak mohu být v pohodě, když se mnou nespí? Když mne nemiluje? Když ho nemůžu mít, když kvůli němu trpím, nespím, jsem ochotna se plazit po kolenou, spálit si ruku, rozkousat rty do krve...

Neusmál se. Nedal na sobě nic znát. Jenom řekl: „*Chci, abys spala s tím, koho znám.*“ Přejel si rukou po obličejí. „*Když už musíš s někým spát...*“

/ukázka s. 205–206/

PRSATÝ MUŽ A ZLODĚJ PŘÍBĚHŮ: NA MOTIVY DENÍKŮ PRSATÉHO MUŽE

Josef Formánek

Pán temnoty (s. 298–302)

Tepřve nazítří se David Zajíc odvážil požádat Amana Laviho, aby vyvolal Dábla jen pro něj. Ale tak, aby se osobně zjevil. Šaman se na něj nevěřičně podíval:

„Proč?“

„Chci s ním mluvit.“

„Magora sasareu – bláznivý cizinec, buď rád, že nevíš, o čem mluvíš. Už to nikdy nevyslovuj.“

„Ale já to moc potřebuju. Bojím se smrti.“

„A to mám snad zemřít já?“

„Proč?“

„Když do sebe nechám vstoupit Badjou – Dábla, může se stát, že v mém těle zůstane a nenechá vstoupit zpět simagere – mou duši.“

„Prosím, jsi moje poslední naděje.“

Aman Lavi ale na všechny jeho prosby jen vrtěl hlavou, i když mu Si Lap Lap nabízel obrovskou sumu peněz, krásný nůž, spoustu tabáku a korálků. Odolával mu i další den. Zbýval už jen zítřek. Poslední den před odjezdem z Udului. Prsatý muž propadal melancholii.

Seděl venku na zápraží a díval se do pralesa. Ale co, aspoň si tu jeho duše odpočinula. Dofotil pro reportáž do magazínu Svět skoro všechno, co chtěl, a pro výstavu v muzeu nasbíral další artefakty. K čemu to ale všechno je, když jeho duše zmizí z jeho těla?

Jak o tom přemýšlel, přišel k němu šaman: „Půjdeme se připravit. Dárky mi dej teď, abych je dal ženě, kdyby se má duše

nevrátila do mého těla a ona by zůstala v tomto životě sama.“

„Ty to uděláš?“ podivil se Si Lap Lap.

„Nemáme moc času. Za chvíli přijde večer.“

V umě dal šamanovi odměnu, on si vzal věci potřebné k obřadu a léčivé listy včetně těch, ze kterých se dělá kiniu – rituální žlutá barva. Odešli spolu k nedalekému jezírku, kde se kouzelník omyl a požádal Davida, ať dělá pohyby při mytí jako on. Pak se s ním podělil o kiniu, kterou si natřeli tvář.

Šli na vrchol nejbližšího kopce. Bylo z něho vidět na to zvlněné zelené moře. Prales, kam oko dohlédlo. Pomalu z něho stoupala pára a v dálce na obzoru se linula úzká stužka kouře, zřejmě další vesnice. Jinak nic než spousta odstínů zelené a na ní chomáčky šedomodré vaty. Na Prsatého muže z toho přišla závrať. Jak byl najednou proti tomu malý a směšný se svým strachem ze smrti. Úplně cítil, jak se mu podlomila kolena.

„Je tady!“ zakřičel Aman Lavi.

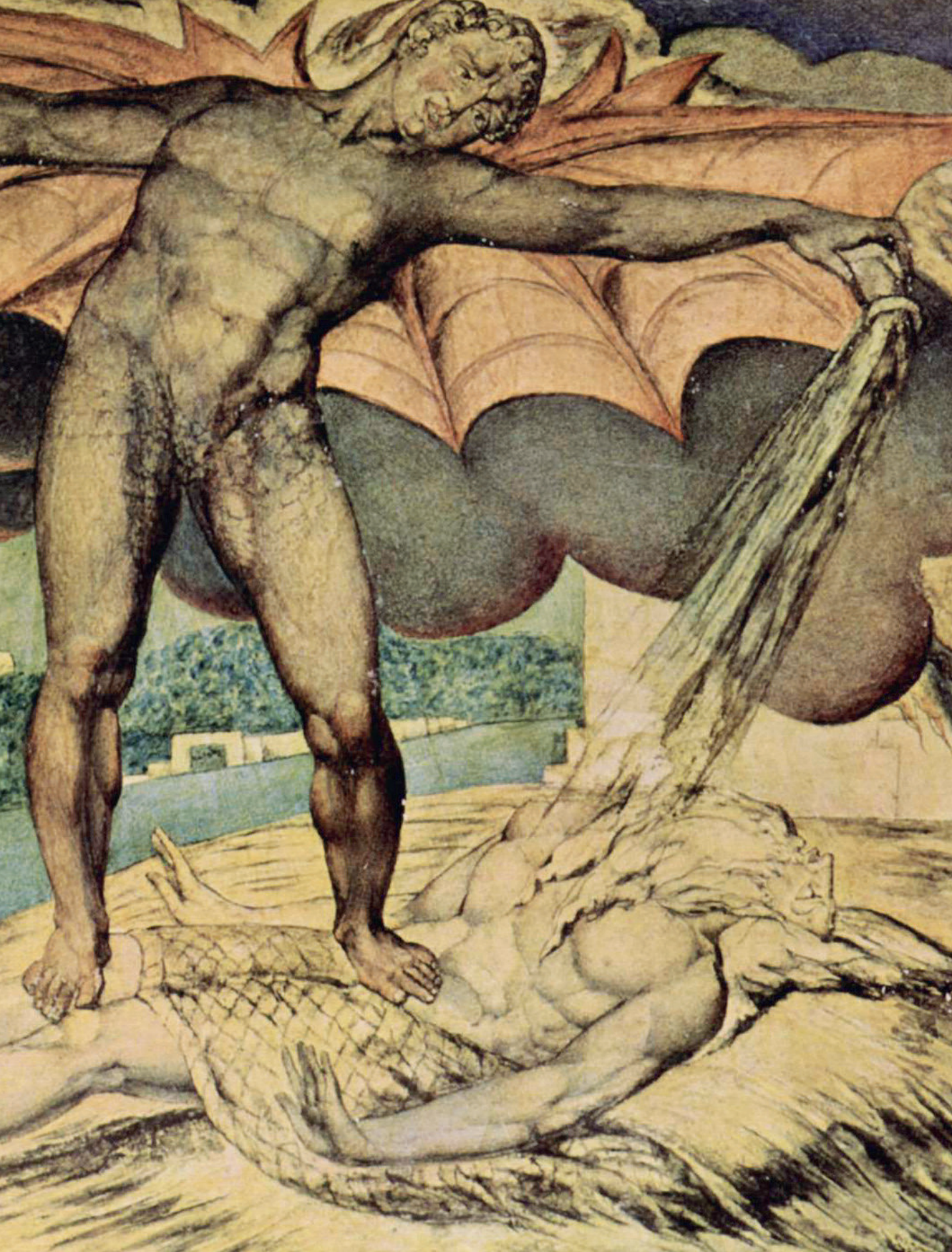
Zvedl se vítr.

„Cože?!“ snažil se Si Lap Lap přeřvat to třepotání listů.

„Je tady Badjou!“

Spíš to vypadalo jako příchod hurikánu. Zešeřilo se, ale jenom nad nimi, jako by je stínil nějaký prašný vír. Šaman přistoupil k Davidovi a chytil ho za ruku. Stačil na něj jen zakřičet: „Jak to, že už je tady?“

David pokrčil rameny. Šaman tušil, že to, co se děje, není v pořádku. Často volali Pána temnoty šamanskými zpěvy třeba i celý den a noc, ale pak to v pralesě

jen tak zavonělo po spálených prasečích chlupech.

Jenže teď se rozeskučel vítr a hroznou rychlostí se řítí na ty dvě malé postavičky. Cestou k nim lámal větve a pak je oba porazil na zem.

Zajíc zahlédl, jak šamana sebral vítr a letí s ním vzhůru. Vzápětí spadl na zem. David k němu přiběhl. Tělo Amana Laviho bylo bezvládné. Nadzdvihl mu víčka, ale uviděl jen bělma podlitá krví. Napadlo ho, že je prokletý člověk, v jehož přítomnosti se stávají zlé věci.

Najednou se kouzelníkovo tělo posadilo. Odskočil od něho. Šamanovy oči začaly mrkat a z bělma se protočily na zorničky. Byly nepřírozně rozšířené. Aman Lavi s bolestí promluvil:

„Mám se Si Lap Lap Aman Veronika – Prsatého muže, otce Veroniky, zeptat, čeho žádá.“

„Ať si tu svou knihu nechá. Nechci ji. Nestojím mu o ni. Ať si ji prosím vezme zpátky.“

Zaskučel vítr, šaman se vymrštil do pozoru, hlava i záda se pomalu zaklonily dozadu, až tělo udělalo luk. Nohy a ruce na zemi. Na všech čtyřech se šaman otočil kolem své osy, z očí bylo zase vidět jen bělmo. Pusa kouzelníka se napnula a začala zvracet malé zelené žáby. Pak ústa zalapala po vzduchu a ozvalo se duté hromové: *„Co si o sobě myslíš? Já jsem velký hráč, ty nicko. Už mě nebavíš. Nejsem žádný poskok, ale Badjou, Pán temnoty. Divák té frašky, o které si jen ty můžeš myslet, že je důležitá. Kniha nejde vzít zpátky,“* zlobně chrliklo tím cizím hlasem tělo Amana Laviho, než se zakuckalo a vyplivlo ještě jednu žabu. Ozvalo se říhnutí a hlas pokračoval: *„Už nikdy nezkoušej mluvit s temnotou, nebo tě pohltí už tady na Zemi.“*

Jak to Badjou dořekl, tělo kleslo k zemi, vítr se ztišil a bylo zase jasno. Nad pralesem zářilo zapadající slunce, a najednou bylo ticho, jako by se nikdy nic takového nestalo.

/ukázka s. 298–301/

KNIHA ČERTŮ A ĎÁBLŮ

Charles J. Wall

Černá a žlutá jsou barvy ďáblovy livreje – černá znamená smrt, žlutá karanténu. Sir John Sinclair vypráví, že prostý lid stále věří tomu, že ďábel jednou navštívil aberdeenského biskupa Patricka Forbese na jeho zámku v Craigievaru, že se tam ti dva pohašteřili a že ten čipera kníže pekel si s biskupem odnesl i celou střešní lomenici po kamenných schodech, na nichž jsou dodnes patrné vtištěné stopy ďáblovy.

Na louce hned proti skrovným pozůstatkům kláštera sv. Augustina v Canterbury stojí zbytky zříceniny kostela sv. Pankráce, na němž se ďábel zvláště vyřádil a zanechal tam toho makatelné stopy. Vypráví se, že když sv. Augustin v tom kostele sloužil první mši, ďábel se cítil vyháněn z míst, jež byla dříve jeho, a bral to jako nespravedlivé příkoří; ve své nepřičetné zuřivosti se rozhodl kostel rozbořit. To se mu sice tenkrát nepodařilo, ale otisky svých šlápějí zanechal na východní stěně jižního krytého vchodu. Kamenný kvádr, který nese tyto stopy, je nyní součástí pobožené zdi, přiléhající k západní stěně kostela. Přestože je teď jinde než tehdy, kdy se to stalo a kdy vznikla legenda, přece o jeho pravosti nikdy nikdo nepochyboval a mnoho zmínek v příslušné literatuře svědčí o tom, jak silná byla víra v tradici přežívající tolik staletí.

Na stěně kaple sv. Marie ve Winchesterské katedrále jsou na jedné fresce z 15. století vyvedeni velice pitoreskní ďáblové s křídly střiženými podle mód-

ního vzoru ornamentální drapérie kolem erbu. Je to freska ze souboru zobrazujícího zázraky Matky boží.

Stalo se, že jistý mnich, takto klášterní písař, se neubráníl hříšnému pokušení těla, ale stále choval upřímnou úctu a lásku k Panně Marii a nikdy neprošel kolem jejího oltáře, aniž ji pozdravil zbožným „ave“.

Cesta k domu jeho milenky vedla přes dřevěný most nad řekou. Jedné noci ho právě na tom mostě napadli čerti, kteří slídili po jeho tělesných hříších. Popadli ho, shodili ho do řeky a mnich utonul. Ďáblové chytili jeho duši, jen co z těla vyletěla, aby si ji odnesli do pekla, ale tu se jim v cestu postavil šik andělů. Čerti jim vesele řekli: „*Kdepak, kdepak, co vás vede! Na tuhle duši nemáte nárok, neboť pro své hříšné skutky propadla nám.*“ Andělé posmutněli, neboť jim bylo dobře známo, co to bylo za hříšníka. A tu se tam zjevila Svatá Panna a tázala se: „*Proč jste se, vy pekelní proklatci, zmocnili této duše?*“

„*Protože jsme shledali,*“ odvětili čerti, „*že svůj život poskrvnila hříšnými činy.*“

Avšak Panna, dobře si pamatujíc setrvalou úctu, kterou jí projevoval mnich, kdykoli procházel kolem jejího oltáře v kapli, ať za dne, nebo v noci, slitovala se nad zbloudilou duší. Vzala ji ďáblům a zapudila je do pekla. Duši vrátila do utopece, vdechla mu život a tak mu poskytla vzácnou příležitost k pokání a k zásadní mravní nápravě.

/ukázka s. 121–126/

Bruyeres. Del

Margool Sculp

ZAMILOVANÝ ĎÁBEL: ŠPANĚLSKÁ NOVELA

Jacques Cazotte

Poté mi řekl krátkou, naléhavou zaklínací formulí, v níž bylo několik slov, jež nikdy nezapomenu. „*Odříkejte,*“ řekl mi, „*toto zaklínadlo pevným hlasem a potom třikrát zřetelně zvolajte ,Belzebube! a hlavně nezapomeňte, co jste slíbil učinit.*“

Vzpomněl jsem si, jak jsem se chvástal, že ho vytahám za uši. „*Slovo dodržím,*“ řekl jsem mu, jelikož jsem nechtěl utržit ostudu.

„*Přejeme vám mnoho zdaru,*“ opáčil; „*až skončíte, dejte nám vědět. Stojíte přímo naproti dveřím, jimiž musíte vyjít, abyste se dostal za námi.*“

Odešli.

Nikdy se chvástal neocitl v choulostivější situaci: málem jsem je zavolal zpět; bylo by to však pro mě bývalo příliš trapné; ostatně znamenalo to zřít se všech nadějí. Pevně jsem stanul na svém místě a chvíli jsem rozvažoval. „*Chtěli mě vystrážit,*“ pravil jsem k sobě; „*chtějí vidět, zda jsem bázlivý. Lidé, kteří mě zkoušejí, jsou pár kroků odsud, a ledva vyslovím zaklínadlo, musím očekávat, že se nějak pokusí*

mě vyděsit. Držme se; obrátme žert proti nemístným vtipálkům.“

Toto uvažování trvalo dosti krátce, byť je chvílemi mátlou houkání sov a puštíků, kteří bydleli v okolí i uvnitř mé sluje.

Trochu uklidněn svými úvahami, pevně se rozkročím a vzepnu se na špičky; a již pronáším jasným výrazným hlasem zaklínadlo a ještě hlasitěji pak třikrát rychle za sebou zvolám: „*Belzebube!*“

Krev mi stydne v žilách, vlasy na hlavě se mi ježí.

Sotva jsem skončil, otevřelo se přímo proti mně nahoře v klenbě dvoukřídlé okno: tímto otvorem vnikl dovnitř proud světla oslnivějšího, než je světlo denní: v okně se objevila velbloudí hlava, hrozná svou velikostí i tvarem, a hlavně svými nadmíru velikými ušima. Ohyzný příznak otevřel tlamu a hlasem hodícím se k celému zjevu mi odpověděl: „*Che vuoi?*“

Ozvěnou toho strašného Che vuoi? se jako o překot rozezvučely všechny okolní klenby a sklepení.

/ukázka s. 28–32/

DISCITE A ME QVIA NEQVAM SV.
ET PESSIMO CORDE JSOZE

SATANŮV DENÍK

Leonid Nikolajevič Andrejev

Satanův deník (s. 383–533)

Dnes je to přesně deset dní, co jsem na sebe vzal lidskou podobu a vedu pozemský život.

Má osamělost je nesmírná. Nepotřebuji žádné přátele, ale musím o Sobě mluvit – a nemám s kým. Pouhé myšlenky nestačí, nejsou dost jasné, výrazné a přesné, dokud je nevyjádřím slovy: teprve když je nechám nastoupit do řady jako vojáky nebo telegrafní sloupy, když jim položím koleje do dálky, přemostím řeky, postavím viadukty, zbuduji náspy, zakřivení trati a nádraží na předem určených místech – teprve pak mám konečně jasno. Zdá se, že téhle galejnické inženýrské dřině říkají oni logika nebo důslednost či co – a podstupuje ji každý, kdo chce být moudrý; pro ostatní závazná není, ti mohou tápat podle libosti.

Je to pomalá, těžká a protivná práce, hlavně pro toho, kdo byl zvyklý jedním..., nevím, jak bych to vyjádřil... jedním dechem vše vstřebat a jedním dechem vše vyjevit. Ne nadarmo si lidé tak váží svých myslitelů, zatímco nebozí myslitelé, pokud jsou poctiví a zdaleka svou stavbu nešídí jako obyčejní inženýři, končí většinou – a ne pro nic za nic – v blázcinci. Jsem na zemi všeho všudy pár dní a už nejednou Mi vytanula před očima luzná vidina jeho žlutých zdí a dveře přívětivě otevřené dokořán.

Ano, je to mimořádně těžké a cuchá to

„nervy“ (taky povedený vynález!). Třeba právě teď: abych vyjádřil jednu nicotnou a tuctovou myšlenku o nedostacích lidské slovní zásoby a logiky, musel jsem zkazit tolik krásného lodního papíru... co potom padne na vyjádření myšlenek velkých a nevšedních? Řeknu ti to předem, abys neotvíral pořád ta svá zvědavá ústa, můj pozemský čtenáři: to tvé vrčení, ten tvůj jazyk vůbec *není schopen vyjádřit nevšední jevy*. Pokud Mi nevěříš, zajdi do nejbližšího blázcince a tam si je poslechni: každý z nich *cosi* pochopil a chtěl vám to sdělit... slyšíš, s jakým hvízdáním se naprázdno otáčejí kola těchto vykolejených lokomotiv, pozoruješ, s jakým vypětím sil drží tito lidé pohromadě rozplizlé rysy svých užaslych a ohromených tváří?

Vidím, že se už teď celý třeseš, abys Mě zahrnul otázkami, když ses dověděl, že jsem polidštěný Satan – je to přece tak zajímavé! Odkud přicházím? Jaké pořádky panují u nás v pekle? Existuje nesmrtelnost? A jak to právě vypadá s cenami za kamenné uhlí na pekelné burze? Naneštěstí nemohu uspokojit tvoji oprávněnou zvědavost, můj drahý čtenáři, ani při nejlepší vůli, i kdybych ji nakonec Já osobně měl. Mohl bych ti leda posloužit jednou z těch směšných historek o rohatých a chlupatých čertech, které má tvoje chudičká fantazie tak ráda, ale už sis jich vymyslel sám dost, a Já ti nechci tak neomaleně a povrchně lhát.

/ukázka s. 383–384/

ZLATÁ RATOLEST

James George Frazer

Domorodci z Nové Kaledonie prý věří, že všechno zlo pochází od mocného a zlého ducha; a proto aby se ho zbavili, vykopou čas od času velkou jámu, kolem níž se shromáždí celý kmen. Nejprve démona proklejí, pak jámu naplní hlínou a s křikem po ní skáčou. Říkají tomu pohřbívání zlého ducha. Když u kmene Dieri ve střední Austrálii dojde k vážnému onemocnění, medicinman vymítá cootchie čili ďábla tak, že v táboře a kolem něho tluče do země vycpaným klokaním ocasem, dokud démona nezažene na určitou vzdálenost od tábora.

Když vesnici postihne řada pohrom nebo krutá epidemie, obyvatelé Minnahassy na Celebesu obviňují demony, že vesnici zamořili, a musí být proto vypuzeni. A tak jednoho dne časně ráno opustí všichni lidé, muži, ženy i děti, své domovy a vezmou si s sebou veškeré zařízení domácnosti; usadí se v provizorních chatách, které postavili za vesnicí. V těch stráví několik dní, konají oběti a připravují se na vrcholný obřad. Posléze muži,

někteří v maskách, jiní s tvářemi začerněnými a podobně, všichni vyzbrojeni meči, puškami, bodci nebo košťaty se opatrně mlčky přikradou zpět k opuštěné vesnici. Na znamení kněze začnou zuřivě běhat sem a tam po ulicích, v domech a pod nimi (domy stojí na kůlech nad zemí), ječí a buší do stěn, do dveří a do oken a zahánějí ďábly. Poté přicházejí kněží a ostatní lidé se svatým ohněm, obejdou devětkrát každý dům a třikrát žebřík, který do něho vede, a oheň nosí stále s sebou. Pak jej odnesou do kuchyně, kde musí nepřetržitě po tři dny hořet.

Alfoorové z Halmahery připisují epidemické nemoci ďáblu, který přichází z jiných vesnic, aby je sklátil. Proto kouzelník, aby očistil vesnici od nemoci, ďábla vymítá. Všichni vesničané mu přispějí na nákladný šat a on jej položí na čtyři nádoby, ty zanesou do pralesa a postaví na místě, kde údajně ďábel přebývá. Pak výsměšně žádá démona, aby místo opustil.

/ukázka s. 475/

ZTRACENÝ RÁJ

John Milton

„Zla strůjče, neznámého, bez jména
po vzdor tvůj v nebi; teď, hle, hojného
v těch skutcích hnusné hádky, hnusné všem,
ač správnou měrou tobě nejtěžší
a stranníkům tvým! Nebes blahý klid
jak podvrátil's a v přírodu vnes' strast,
tvé vzpoury hříchem teprv stvořenou!
jak vštípil jsi svou zlobu tisícům,
kdys upřímným a věrným, zrádnými
teď seznáním! Však nemni kalit zde
mír svatý; nebe z všech svých vyvrhne
tě mezi; nebe, sídlo blahosti,
děl násilí a války nestrpí.
Tož pryč, a s tebou v peklo, v místo zla,
jdi zlo, tvůj výplod! ty i proklatý
tvůj houf! tam sváry kuj, než v ortel tvůj
se dá ten mstící meč či náhlejší
než jakás Bohem okřídlená msta
tě schvátí mukou zvýšenou.“

Tak děl andělů kníže, jemuž takto sok:

„Ty větrem vzdušných hrozeb zastrašit
též nemni, koho skutkem nemůžeš.
Způsobil's útěk nejmenších z těch zde,
neb něčí pád, by nesklán nevstal zas?
že se mnou snáze doufáš smlouvat
a ztad mne pansky zahnat hrozbami?
Nemyl se, tak že skončí spor, jež ty
zveš zlem, leč my za slávy berem' spor;
v němž vyhrát chcem' neb zvrátit samotné
to nebe v peklo tebou bájené;
však tam pak volně bydlet, když ne vlášť.
Všech zatím vojsk tvých, byť sis v pomoc vzal,
jež všemocným jsi nazval, neprchám,
jít dál i blíž tě hledal.“

/ukázka s. 182–183/

magnum

Iudei

Armati milites

Lucifer ul Satanar

S. Petrus

ĎÁBEL MEZI LIDMI

Arkadij Natanovič Strugackij a Boris Natanovič Strugackij

Anajednou Vološin rozrazil dveře a zařval: „Hele, telefonisti! Ten váš pan velitel nějak dodejchává!“ Všichni se tam vrhli. Kapitán ležel hlavou na svém psacím stole a sténal. Pak se ukázalo, že si ještě ke všemu nadělal do kalhot. Než stačila dorazit záchranka, kapitán se vzpamatoval, zpitoměle se kolem sebe rozhlédl, uviděl Vološina a slabým hlasem nařídil, aby ho z budovy správy okamžitě vyhodili. Což bylo neprodleně a s radostí vykonáno. Lékař od záchranky konstatoval lehkou příhodu mozkovou a kapitánovým podřízeným doporučil, aby svého nešťastného představeného umyli.

Musím se přiznat, že jsem z toho měl škodolibou radost. (Nepřítel dobra v člověku je opravdu silný!) To jim patří! Jistě, když před sebou mají nějakého nosatého Georgije Ruvimoviče nebo dejme tomu zástupce ředitele školy č. 2 (což se taky stalo), tak jsou na koni. Zato jakmile jednou narazí na ďábla, tak mají najednou plné kalhoty. Doslova...

„No a co dál?“ zeptal jsem se ho s nezájmem a nevinností téměř panenskou. „Tak jste ho předvolali znovu, ne?“

Jenže poručíka S. to s tím ďáblem už nejspíš napadlo taky. On si myslí, že takovéhle případy je lepší nechat na pokoji. To si na správně myslí všichni. I kapitán. Protože tohle opravdu není pro milici. O tom se ani nedá napsat pořádné hlášení. Jen si to představte, Alexeji Andrejeviči – že by našemu plukovníkovi do Oldenburgu přišel papír s něčím takovým! A ještě ke všemu by se tam uvádělo, že kapitán se pos... No a jestli to tak strašně zajímá kágébáky, tak ať se tomu věnujou, my se na ně rádi podíváme...

Jakmile S. odešel, rozběhl jsem se k Mojseji Naumoviči. Vyslechl mě, ušklíbl se a bezbarvým hlasem vyjádřil obavu, že bude hůř. A ukázalo se, že měl pravdu. Bylo to tak zlé, že na to radši ani nevzpomínat. Jenže z téhle písničky nesmí vypadnout ani slůvko.

/ukázka s. 68/

STRUGACKIJ, Arkadij Natanovič a Boris Natanovič STRUGACKIJ. *Ďábel mezi lidmi*. V Tritonu vyd. 1. [Praha]: Triton, 2008. Trifid. ISBN 978-80-7387-026-3.

KULHAVÝ ĎÁBEL

Alain-René Lesage

Poslední slib mladého Zambulla nadmíru potěšil. Aby jeho splnění uspíšil, popadl neprodleně lahvičku, ve které byl duch, a nedbaje, co se může stát, prudce jí mrštil o zem. Rozbila se na tisíc kousků a zaplavila podlahu načernalou tekutinou, která se pozvolna vypařovala, až z ní zbyl pouhý dým, jenž se zvolna rozplýval: a najednou se překvapenému studentovi zjevila mužská postava v kabátě, vysoká asi půl třetí stopy, opřená o dvě berly.

Malá kulhavá stvůra měla kozlí rohy, dlouhý obličej, špičatou bradu, žlutou pleť s černými skvrnami a hrozně rozplácený nos; maličké oči se podobaly dvěma rozžhaveným uhlíčkům; nad ústy strašně rozpukanými se ježily zrzavé kníry a rty byly neforemně odulé.

Spanilý Kupido měl hlavu ovinutou

jakýmsi turbanem z červeného krepu, na něm vysoký chvost z kohoutích a pavích per, kolem krku široký límec ze žlutého plátna a na něm různé obrázky náhrdelníků a náušnic. Oblečen byl do krátkých šatů z bílého atlasu, přepásaných uprostřed širokým pásem z čistého pergamentu, pomalovaným kouzelnými znaky. Na šatech bylo nakresleno několik dámských šněrovaček, jež dodávají nadržům bujného vzhledu, dále šerpy, pestré zástěry a módní účesy, jedno výstřednější než druhé.

Ale to všechno nebylo nic ve srovnání s ďáblovým pláštěm, který měl bílou atlasovou podšívku; ta byla pomalovaná množstvím tušových kreseb, tak smělých a odvážných, že bylo na první pohled patrné, že je maloval ďábel.

/ukázka s. 13–15/

RYTÍŘ, SMRT A ĎÁBEL: ŽIVOT ALBRECHTA DÜRERA, JAK HO VIDĚL A SEPSAL GOTTHOLD GLOGER

Gotthold Gloger

Sotvaže dorazili do Norimberka, sama nebesa seslala znamení. Na den svatého Lukáše velmi časně zrána se na obloze mezi východem a západem rozlil strašlivý rudý oheň a protékal mezi mraky jako proudy krvavé řeky. Vzápětí se rozpoutala vichřice a přihnala bouřku, déšť a krupobití, takže všichni uvěřili, že nadešel den posledního soudu, vždyť větry se prolínaly tak divoce, jako by chtěly svět obrátit vzhůru nohama, tak aby to, co bylo nejvýš, bylo dole, a to, co bylo nejniž, zas naopak nahoře. Zároveň se ozýval hukot, jako by shůry hlaholily pozouny.

Taková nepohoda vyděsila všechny norimberské hříšníky, a bylo jich víc než kamenů v hradních zdech. Ve všech kostelích vyzývali kazatelé věřící, aby co nejrychleji činili pokání, pokud už vůbec není pozdě. Obecné rozčilení neušetřilo ani Dürera, protože Bůh ohlásil, že jeho příchod bude provázen strašlivými úkazy.

V této panické atmosféře začal Albrecht pracovat na listech o pravděpodobném a brzkém konci hříšného světa. Rozhodl se vytvořit celý cyklus dřevorytů inspirovaných textem Apokalypsy, Zjevení svatého Jana. Neboť v bibli stálo psáno:

I vypukla válka v nebi: Michael a jeho andělé válčili s drakem; drak válčil i jeho andělé, ale neobstáli, v nebi pro ně již nebylo místa. Veliký drak – starý had, nazývaný ďáblem a satanem, svůdce celé země – byl svržen na zem a jeho andělé byli svrženi s ním.

Albrecht ryl anděly a ďábly do dřevěného špalíku tak houževnatě, jako by chtěl své dílo dokončit, ještě než lidstvu udeří poslední hodina. Snesl do cyklu dřevorytů všecko, co ve světě viděl a co si naskicoval: titány, horská pásma i plavbu na širém moři. Sám sebe zpodobnil jako archanděla Michaela, bojujícího proti nečistým silám. Mnozí z andělů se podobali nebešťanům ze štrasburské katedrály, jiní zas postavám z náhrobku knížete Niccola Trona.

Na protržené obloze bojovala nebeská i pekelná vojska poslední bitvu. Hlaholily mohutné pozouny nebeského útoku, které měly rozdmýchat plamen víry. Albrecht pracoval za zamčenými dveřmi. Připadal si jako mnich v cele, jako kající, a ryl a ryl, jako by jeho dřevoryty mohly přinést spásu jemu i celému lidstvu.

/ukázka s. 100–101/

VYZNÁNÍ OSPRAVEDLNĚNÉHO HŘÍŠNÍKA

James Hogg

George se usadil na vrcholku skalnatého srázu, nedaleko od vrcholku kopce směrem na západ a se srdcem bezstarostným a povzneseným se opájel celou tou ranní krásou a vdechoval svěží jitřní vánek. „Zde;“ pomyslel si, „*mohu nerušeně souznít s přírodou, aniž by se do mého soukromí vtíral nějaký hrůzyplný nebo vlezlý vetřelec.*“ Vzpomínka na temné a zlověstné pohledy jeho bratra, která mu v tu chvíli přišla na mysl, způsobila, že instinktivně obrátil zrak vpravo, do míst, kde se onen nevídaný host obvykle nacházel. Pane na nebi! Jaký to zjev spatřily jeho oči! Viděl, jak z oblaku vystupují ramena, paže a obrysy lidské bytosti té nejstrašnější podoby. Tvář patřila jeho bratru, byla však zvětšená na dvacetinásobek její skutečné velikosti. Bratrovy tmavé oči se propalovaly skrz mlhu a ohyzdné čelo se mu krabátilo vráskami hlubokými jako rokliny horského štítu. George se při pohledu na tu příšernou obludu vyděsil a vlasy se mu zježily. Rozeznával velice přesně každíčkový rys a každíčkový tah jeho obličeje a oči zírající na něj s úporností sotva snesitelnou. Oči té příšery se na něj upíraly, jako by to byly

oči jakési dravé šelmy hypnotizující svou kořist, a přece z oněch záhadných rysů prosvítaly i známky strachu a rozechvělosti stejně zjevné jako vražedná zloba. Obrovský přelud se tu jako by krčil v hrůze, takže mu nebylo vidět nic než čelo a oči; ty však se nikdy ani na okamžik neodvrátily od předmětu, jež sledovaly, a to už se přelud zase poznenáhlu napřimoval a začal se velice obezřetně přibližovat a čím byl blíže, tím se rozměry jeho postavy zmenšovaly, i tak ale zdaleka převyšovaly přirozenou velikost.

George se domníval, že má co do činění s duchem. Nedokázal si představit, co jiného by to mohlo být. Považoval ten úkaz za jakéhosi děsivého démona, který jej sleduje a bere přitom na sebe do všech podrobností podobu jeho bratra kromě toho, že vzav na sebe lidskou podobu, šeredně se zmýlil při propočtu velikosti člověka a představil se mu takto ve zvětšené, nabobtnalé podobě zhmotnělé nicoty vyvěrající z propadlišť smrti, z krajů, kde vládne stravující oheň.

/ukázka s. 46–47/

SATANSKÁ BIBLE

Anton Szandor La Vey

Satanské devatero

1. Satan znamená ukájení choutek, nikoli odříkání!
2. Satan znamená živoucí existenci, nikoli vymyšlené spirituální báchorky!
3. Satan znamená neposkvrněnou moudrost, nikoli pokrytecký sebeklam!
4. Satan znamená laskavost k těm, kdo ji zasluhují, nikoli lásku, vyplýtvanou na nevděčníky!
5. Satan znamená pomstu, nikoli nastavení druhé tváře!
6. Satan znamená odpovědnost vůči odpovědným, nikoli péči o psychické upíry!
7. Satan znamená člověka jako pouhé zvíře, někdy lepšího, mnohem častěji však horšího než ti, co krácejí po čtyřech, člověka, jenž se díky „božskému duchovnímu a intelektuálnímu vývoji“ stal nejzkaženějším zvířetem!
8. Satan znamená všechny takzvané hříchy, jelikož vedou k fyzickému, mentálnímu nebo emočnímu uspokojení!
9. Satan je nejlepším přítelem, jakého kdy církev měla, jelikož ji po celá léta pomáhal udržovat v chodu!

/ukázka s. 21/

BŮH ČI DÁBEL: STŘEDOVĚKÁ BALADA

Jarmila Loukotková

Během čtyř dnů, co maršála nepředvádějí k soudu, sepisují biskup de Malestroit a viceinkvizitor konečnou obžalobu na základě shromážděných důkazů a baronových vlastních výpovědí. Farář Chapeillon zatím veřejně vyslýchá svědky a spoluviníky, tj. služebnictvo a především Řehoře Cardona a Francesca Prelatiho.

Dnešnímu přelíčení, kdy je vyslýchán Prelati s několika svědky současně, je přítomen i Jan Pátý bretaňský. Sedí stranou na zvláštním křesle, otázky i odpovědi sleduje velmi pozorně a z vyslýchaných nespouští oči.

Auditorium prožívá chvíle mrazivého trnutí a posvátné bázně, protože se většinou mluví o čarování a vyvolávání ďábla.

„Obžalovaný Francesco Prelati: co žádal baron Jiljí od ďábla?“

„Zlato, moc a vědění.“

„Jednal s ďáblem také on?“

„Ne. Pouze mým prostřednictvím,“ odpovídá Ital sebevědomě.

„Dosáhl jste pro něho od ďábla nějakého zlata?“

„Jednou.“

Auditorium obdivně zašumělo.

„To bylo tehdy před divadelními oslavami v Orléansu?“

„Ne. Tehdy jsem zlato sám vyrobil.“

„Řehoři Cardone, viděl jste Prelatim vyrobené zlato?“

Řehoř několikrát chvatně přikývne. *„Viděl. To teda jsem viděl. Zrovna když ho nesl z dílny, kouřilo se z toho, teklo to a mělo to spíš zelenavou barvu. To jsem teda viděl. A pán to pak dal zlatníkovi a bylo to vážně zlato.“*

V auditoriu vzdychají. Ital se tváří samozřejmě, to jako že nic, to že byla samozřejmost. Vévoda z Montfortu poposedává, není s to ovládnout dychtivé vzrušení.

„A jak to tedy bylo s tím zlatem podruhé, Francesco Prelati?“

„To bylo darované ďáblem.“

„Kdy to bylo?“

„Nedávno. Asi před rokem.“

„Řehoři Cardone, víte o tom něco?“

„Co bych nevěděl? To byl poprask po všech chodbách. A s odpuštěním, že to tak musím říct, smrděl, neřád.“

„A jak to bylo? Vypravujte nám to.“

„Já? No to bylo tak. Talián najednou křičel, že v horní komnatě byl ďábel a nasypal tam zlato. Tak tam honem kdekdoběžel. Já taky. Pán a Talián šli první. Po schodech bylo plno čoudu. Talián přiotevřel dveře a hned je zase zavřel, křičel, že tam je had. A pán, jestli tam je i zlato. Tak pootevřel ještě jednou, a bylo tam. Viděli jsme ho, pán taky, byly to zlatáky na hromádce v koutě a na zemi vedle had jako prase. Už jsem to nemoh vydržet a pokřižoval jsem se, já jsem taky jen člověk, a to bylo moc. A jak jsem se pokřižoval, Talián honem zavřel, aby na nás ďábel nevyletěl, kříž že je pro ďábla nejhorší věc. Pak mi pán nadával a Talián nejdřív něco zařikával po latinsku či jak, a pak si troufl dovnitř. Chvilí tam byl, docela malou, a hada zabil. Ale to vám bylo řevu a mlácení! Potom zase vylez, z ruky mu tekla krev, a zlato nikde. To teda jsem viděl. Místo zlata byla v tom koutě hromádka prachu. A to udělal ten kříž, co jsem udělal. Ale co! Stejně by to nebyla hromádka požehnaná.“

Vévodova dychtivost se změnila na

ΑΤΟΣΝΟ

ΒΑΡΧΑΤΟ Δ ΑΔΕΛΦΑΙ

lačnost. Požehnaná nepožehnaná, myslí si, hlavně že by byla.

„*Francesco Prelati, doznáváte svou vinu?*“

Ital si je jist, že vyvázne. Není to ani předtucha, ani naděje, je to jistota. Zná vévodovu chamtivost, téměř devět roků byl svědkem jeho zisťných obchodů s maršálem. Hrál ve vězení a při výsleších na jedinou kartu, a vyšla mu. Vévoda za ním osobně přišel do žaláře, vévoda je osobně přítomen jeho veřejnému výslechu. Na vlastní uši chce slyšet svědky, že je pravda vše, co černokněžník vypovídá.

Vévoda nedovolí, aby mě upálili, budu se mu hodit.

„*Doznávám, že jsem obcovoal s ďáblem, vyvolával ho a jednal s ním, doznávám, že jsem se oddával čarodějnictví a alchymii. Ale činil jsem tak jen na přání svého pána.*“

„*Řehoři Cardone, doznáváte svou vinu?*“

„*Já? Já jsem přece s tím čarováním nic neměl, to tedy jsem neměl,*“ užasle natahuje krk obžalovaný.

„*Přísluhoval jste obcování s ďáblem,*“ přísně a velekněžsky hřímá soudce Cha-peillon.

/ukázka s. 249–250/

CODEX GIGAS – ĎÁBLOVA BIBLE

TAJEMSTVÍ NEJVĚTŠÍ KNIHY SVĚTA

Kamil Boldan et al.

Pověst o Ďáblově bibli

V Čechách vzniklo vyprávění o zazděném mnichu a o ďáblově pomoci při psaní kodexu, které bylo ve Švédsku přijato a dále rozvíjeno. První švédská verze je zachycena ve starých dějinách švédské Královské knihovny ve Stockholmu od B. G. Struvia z poloviny 18. století. Pověst je latinsky reprodukována takto: „*Příběh praví, že dílo psal ďábel, jehož povolal nějaký mnich, který byl odsouzen, aby je vypracoval... Zdá se, že má svůj původ v ohavném obraze, který se spatřuje kdesi v této knize, kde byl před třemi sty lety vymalován.*“

Dokonce i Dobrovský se domníval, že pověst o tom, že kodex napsal ďábel, přišla s kodexem do Švédska. Tím byl ovšem s pověstí hotov a neuvedl ani její přesné znění. Josef Pečírka se naopak domníval, že pověst vznikla nejspíše až ve Švédsku a převyprávěl ji. „*Ještě musím podotknouti, jaká pověst o knize té ve Švédsku panuje, nevím však, jestli s knihou tou zároveň z Čech do Švéd přišla, anebo teprva ve Švédích udělána byla od lidí, nemohoucích sobě vysvětliti, kterak rarášek do tak nábožné a užitečné knihy se dostal. Praví se totiž ve Švédsku, že nějaký mnich, jenž za spáchaný zločin k smrti byl odsouzen, aby se od smrti osvobodil, zavázal, že popíše za jedinou noc velký počet listů pergamenových jakýchkoli. Pak mu byly dány listy ohromné této knihy a poněvadž viděl, že tak velké listy popsat nemůže, volal satanáše, jenž mu pomoc slíbil, pakli jeho obraz do knihy*

vmaluje. Také prý skutečně pomohl, tak že v určitý čas kniha hotova byla, a mnich na poděkování ho tam i s rohama vmaloval. Já jeho podobu obkreslenou do museum přinesl.“

Podobnými slovy líčí pověst i Beda Dudík. Jím podaná verze však považuje malbu ďábla nikoliv za splněný ďáblův požadavek, ale za výraz vděčnosti podlažického mnicha. Dudík také uvádí, že ve Švédsku se kodexu říká fans bibel (Ďáblova bible).

Antonín Friedl zopakoval Pečírkovo podání, jemuž však přidal na dramatickosti tím, že mnich měl být odsouzen k zazdění zaživa a měl sám začít psát a teprve před půlnocí nahlédl, že na dílo nestačí, a povolal ďábla. Přidává ještě další vyprávění, podle něho původní, na základě sdělení švédského bibliotekáře Wieselgraena: Mnich prý po své záchraně „*nemá na světě stání, prchá s místa na místo.*“ Jednoho dne pokleká pod sochou Panny Marie, již prosí za spásu své duše. Je vyslyšen, andělé v čele s archandělem Michaellem se dají do boje s ďáblem a nakonec zvítězí. Tíživá povinnost, jež byla důsledkem smlouvy s ďáblem, je zrušena a po smrti je mnichovo tělo odneseno do nebe. Zdá se však, že skutečnou původní švédskou verzi příběhu podávají spíše dějiny Královské knihovny.

S výše reprodukováným zněním této legendy se setkáváme také v souboru pověstí z Chrastecka, který před několika lety vyšel tiskem. Další v něm uvedený příběh údajně pocházející ze Švédska říká, že když Švédsku hrozí nebezpečí, ďábel

si čte ve své knize. Naposledy byl pryč viděn před smrtí švédského krále Karla Jana (1844). Jiný příběh vypravuje, že mnich Soběslav (tedy patrně onen Zbislav, jehož jméno v kodexu nacházíme) se zamiloval do krásné židovky. Za trest pak psal patnáct let v cele Codex gigas. Čert mu přitom pomáhal. Dlouhé psaní mnicha z jeho lásky ke krásné židovce zcela

vyléčilo. Podání pocházející údajně od německého spisovatele Ludwiga Augusta Frankla (1810–1894), chrastického rodáka, říká, že ďábla vymaloval mnich, který se zbláznil z těžké práce, a přechází k mravoučnému významu malby ďábla pro křesťanský lid.

/ukázka s. 113–114/

VĚČNÝ PEKELNÝ ŽALÁŘ

Giovanni Battista Manni

Trápení zraku neb vidění

Jedna z nejtěžších muk, které zatracenci v pekle míti budou, jest trápení zraku, protože čerti berou na sebe rozličné, velmi potvorné a strašlivé tvářnosti, na kteréž nelze bez hrozného strachu a zděšení patřiti. Svátá Kateřina Senenská jednou spatřila jednoho ďábla, který se jí tak hrozný zdál býti, že se v to Pánu Bohu uvolila, že do soudného dne raději bude choditi po cestě řeřavým uhlím postlané, nežli by tu pekelnou příšeru toliko ještě jednou chtěla spatřiti. A vpravdě jak bychom se měli hrubě báti toho trápení, poznává se z příkladu teď položeného: Vypravuje se v knize *Speculum exemplorum* řečené (z kteréž skůro všichni jiní příkladové v této knížce vypsání se přivozují), kterak nějaký, sice dosti pobožný, řeholník, přiblíživ se k konci svého života, byl jako u vytržení a začal hrozně křičeti, takže se všickni přistojící zděsili. Křičelť pak takto: Budiž zlořečená hodina, v kterou sem se dal do duchovního řádu! A vtom umlkl. Po nedlouhé pak chvíli, změniv svou řeč, s veselejším obličejem zvolal: Nebud' zlořečená, ale požehnaná ta hodina, v kterou sem se dal do duchovního řádu! a budiž požehnaná Matka Boží, kterouž sem vždycky miloval! A nato opět umlkl.

Řeholníci, kteříž tu byli, uslyšavše to jeho volání, s pláčem se zaň Pánu Bohu modlili, aby mu ráčil milostiv býti. Potom asi po dvou hodinách, obrátiv se nemocný k tomu, kdo jej hlídal, řekl: Medle zavolej ke mně všech bratří, neboť Bůh jejich modlitby, které za mne konali, vyslyšeti ráčil. Když pak se oni sešli, mluvil k nim v tato slova: Moji milí bratří, vím, že ste se velmi zkormoutili, když ste mne slyšeli truchlivě naříkati a žádati, aby zlořečená byla hodina, v kterou sem řeholníkem zůstal. Než máte věděti, že příčina mého křiku byli dva šerední ďablové, kteříž se mi byli tehdáž ukázali, chtějíce mou duši do pekla vzíti, jichžto sem se tak hrubě ulekl, že pro veliký strach byl sem jako bez sebe a dal sem se do tak hrozného zlořečení. Abyste pak poznali, jak by hrozná věc byla na ďábly patřiti, toť vám zajisto pravím, že kdyby tu bylo ohnivé jezero smíšené s rozpuštěným olovem a s hořící sírou, kteréž by od této hodiny trvalo až do skonání světa, a kdyby mi dáno bylo na vůli, abych anebo se v tom jezeru potopil, anebo ještě jednou ty čerty v tom způsobu, v jakém se mi prvé ukázali, spatřil, vyvolil bych raději do toho ohnivého jezera vjíti nežli se na ty tak strašlivé příšery dílvati.

/ukázka s. 21–22/

MANNI, Giovanni Battista. *Věčný pekelný žalář*. Brno: Atlantis, 2002. Thesaurus absconditus. ISBN 80-7108-224-4.

ilustrace: Zlo lidstva před potopou, Hieronymus Bosch, mezi 1508 a 1516, Museum Boijmans Van Beuningen

ĎÁBEL

Alfred Neumann

„Dobrá,“ pokračoval, „chápu to. Brzy o tom budeme mluvit. Ale teď dovolte, abych vám odpověděl, protože tomu tak chcete. Jestliže řeknu: králi chybí lazebník, nemusí to být právě Oliver. Jestliže řeknu: králi chybí Oliver, vydávám se v nebezpečí, že mě vy nebo oba druzí veleduchové, kteří už vzhledem k svému povolání jsou nebezpečnější než vy, budete nenávidět jako konkurenta. Pomohu tedy vám i sobě a odpovím: králi chybí čtvrtý, který by se nezdál být hoděn obdivu ani zatracení, ani jako finančník, ani jako kat, ani jako utěšitel svědomí – chybí mu Nevíditelný. Víc nepovím. Oznamte to jeho Veličenstvu a klidně se obdivujte jeho bystrozraku; já to činím také.“

Jean de Beaune vstal a několik kroků ustoupil.

„Mám z vás strach,“ řekl tiše, „a v životě jsem neměl často strach. – Proč se nebráníte proti jménu, které vám všude dávají, Olivere? I král vás nazývá Le Mauvais – Ďábel.“

Mistr pokrčil rameny a nepřekně se zasmál.

„Smířil jsem se s tím jménem, seigneur de Beaune. Mám je již třicet let a je mi šestatřicet. Málokdy mi uškodilo a často mi pomohlo. A,“ dodal ironicky, „jestliže mě tak nazývá nejkřesťanštější král a přesto je se mnou docela rád ve spolku, stojí toto jméno možná za všechny tituly a podivnou mytologií.“

/ukázka s. 15/

ČERTOVINY

Adolf Wenig

Toho večera po práci stál chalupník na návsi a tu jde okolo nějaký myslivecký. Zaprášený byl po cestě, utrmácený a povídá: „Člověče dobrý, nech mne u sebe na noc.“ Chalupník mu na to: „Jestli jen se ničeho nebojíte, rád vám dám nocleh.“ Myslivec řekl: „Nebojím se,“ a vyptával se, co a jak. Tu mu chalupník celou tu příhodu o penězích vypravoval a o čertu, který si pro ně chodí. Myslivec prosil, jen aby mu dali nocleh, že s nimi pekelného hosta chce dočkat, že strachu nemá. A chalupník byl rád, že jim bude veseleji, vedl myslivce domů.

Táhla jedenáctá hodina, před chalupou

zase ozvalo se řinčení a hluk. Chalupník už se chystal, že ty peníze vydá. Myslivec povídá: „Otevřte mu dvěře.“ Žena nechtěla, jen ať ho nechají, že snad zas odejde. Tu myslivec sám se zvedl, šel a otevřel dvěře. Ta obluda rohatá vstoupila do sednice a myslivec se zeptal: „Co jsi a čeho tu vyhledáváš?“ „Já jsem čert, a jdu si pro peníze.“ A myslivec mu na to: „Ty jsi čert a já taky. Půjdem, kam patříme.“ Chytil milého kmotra a oknem s ním do povětří uletěl. V sednici jen trochu smradu a kouře zůstalo po pekelném myslivci.

/ukázka s. 22–24/

NEZBYTNÉ VĚCI

Stephen King

„Zmizte z města, vážený pane,“ řekl Alan. Přeskupil ruce a v kůželu světla, vrhaného reflektory dodávky, teď přeběhl nějaký obrovitý pes – nejspíš bernardýn – přes parter obchodu Šijem, pořád šijem. A někde poblíž – možná to byla náhoda, možná ne – se ozvalo štěkání psa. Podle zvuku nějakého velkého psa.

Gaunt se otočil tím směrem. Hleděl teď poněkud zneklidněně a nepochybně byl vyveden z míry.

„Můžete mluvit o štěstí, že vás pustím,“ pokračoval Alan. „Ale když se to tak vezme, z čeho bych vás mohl obvinít? Krádež duší je možná postižitelná zákoníkem, který je záležitostí otce Brighama a reverenda Rose – ale pochybuji, že bych našel takový zločin v mém. Ale přesto vám radím, abyste odjel, dokud ještě máte možnost.“

„Vraťte mi moji brašnu!“

Alan na něj hleděl pohledem, který měl být netečný a opovrhlivý, ale srdce mu přitom v hrudi divoce tlouklo. „Cožpak jste to ještě nepochopil? Ještě vám to nedošlo?“

Prohrál jste. Zapomněl jste snad už, jak se s takovou situací vyrovnat?“

Gaunt stál bez pohnutí a dlouho na Alana hleděl. Pak přikývl. „Věděl jsem hned od počátku, že bude moudřejší vyhnout se vám,“ řekl. Skoro se zdálo, že hovoří sám k sobě. „Moc dobře jsem to věděl. Dobře. Tak jste tedy vyhrál.“ Začal se obracet; Alan se trochu uvolnil. „Odjedu –“

Otočil se zpátky s mrštností hada – tak rychle, že Alan vůbec nestačil zareagovat. A jeho obličej se opět změnil; všechny lidské rysy z něj teď zmizely. Změnil se na obličej démona s protáhlými, hluboce zvrásněnými lícemi a vystouplými očima, žhnoucíma oranžovou září.

„ – ALE NE BEZ SVÉHO MAJETKU!“ zajel a skočil po brašně.

Někde – poblíž, nebo možná tisíce kilometrů daleko – vykřikla Polly, „Alane, pozor!“ – ale nebylo kdy dávat pozor; ten démon, páchnoucí směsí síry a škvařící se kůže na boty, se na něj řítit. Byl čas buď jednat, nebo zemřít.

/ukázka s. 611–612/

S ČERTY NEJSOU ŽERTY: CO O TOM ŘÍKÁ BIBLE

Vlastimil Fürst

Moderní démoni

Spousta lidí se díky pohádkám domnívá, že čerta poznají, protože je chlupatý, vzadu mu z kalhot čouhá dlouhý ocas a místo nohy má kopyto. Problém je v tom, že takhle čert nevypadá.

Lidé se také domnívají, že Lucifer je stárnoucí čert, který nemá pochopení pro nějaké moderní metody, protože díky demenci už má dost problémů sám se sebou. Je to omyl. Dábel vítá každou novou metodu, jež by mu mohla pomoci dostat se na kobytku těm, kteří mu zatím odolávají. Nebojí se využívat moderních vymožeností, získaných díky vědě. Někdy mám dokonce pocit, že mnohé z toho, co nám přináší pokrok, je z jeho dílny.

Nejen rocková hudba

Jedním z dobrých ďáblových pomocníků je hudba. Mnohé skupiny přiznávají, že chtějí svou hudbou uctívat ďábla, kterému zasvětili svůj život. Mnohé rockové hvězdy přiznávají, že mají smlouvu s ďáblem. Chlubí se tím, jak od okamžiku, kdy se upsali ďáblu, roste jejich popularita, sláva a také bohatství.

Poslech hudby, za jejímž vznikem stojí muzikanti uctívající ďábla, je nebezpečný. Díky některým „ďábelským prvkům“ této produkce se může ďábel dostat do našeho nitra. Mnozí mladí si pobrukují písně, v nichž se jejich autor vyznává ze svého obdivu k silám zla.

/ukázka s. 12/

PŘÍBĚH ĎÁBLA

Vilém Flusser

My lidé ze Západu jsme si ovšem zvykli malovat ďábla v záporných barvách, malovat ho jako protivníka Boha. Ale i to je možná přehnané, neboť v poslední době se zdá, že se lidé Západu malováním ďábla zabývají méně. Dokonce to vypadá tak, že i naše náboženství hodlají zanechat malování ďábla na zed. Toto zamlčování a zapominání ďábla, toto 'co není myšleno má připadnout jemu', nám však připadá dosti hrozivé. Zdá se totiž, že právě ty epochy, v nichž veřejné debaty o ďáblu bývaly na denním pořádku (tedy třinácté až šestnácté století), byly právě těmi epochami, v nichž bylo jeho postavení otřeseno, zatímco pohled na dějiny nejnovější nás vede spíše k závěru o upevnění jeho panství. Právě tato úvaha byla jedním z motivů ke vzniku této knihy. Jak bylo řečeno, zvykli jsme si líčit ďábla záporně. Je pro nás duchem, který stále popírá, svádí, mate a ničí. I když se nebudeme pokoušet o ukvapené hodnocení těchto jeho atributů a otázku, zda to vše nečiní právem, ponecháme ote-

vřenou, stejně nevěříme, že bychom tímto způsobem mohli dospět k pochopení ďábla. Abychom poznali jeho motivy, jeho metody, zkrátka jeho osud, musíme se poohlédnout po kladných aspektech jeho povahy. Jeho působení a vládnutí ve světě i v nás samých jsou přece tak bohaté a mocné, že nám k jejich vyčíslení nebudou stačit prsty rukou. Z tohoto hlediska je celá symfonie kultivace, útoku lidstva proti Božím hranicím, prométheovského zápasu o oheň svobody, jinými slovy symfonie vědy, umění a filosofie, skvělým dílem ďáblovým. A z hlediska opačného je to ďábelské šílení. Z druhé strany musíme ďáblu s vděčností poděkovat i za naše drobné a zcela soukromé radosti, například hromadění kapitálu a prostitutky. Pomyslíme-li na to, jak se všechny tyto činnosti v dějinách vyvíjely a jak se velmi vzdálily od naivního hříšného pádu v ráji, získáme cit pro nekonečné množství kladných aspektů ďábla.

/ukázka s. 11–12/

O DŮVĚŘE VE VLASTNÍ OSUD. ĎÁBEL SE TŘEMI ZLATÝMI VLASY

Verena Kast

Když byl za vodou, našel vchod do pekla. Bylo tam černo a začazeno a ďábel nebyl doma, ale jeho babička tam seděla v široké lenošce. „Co chceš?“ pravila, nevypadala ale vůbec tak zlá. „Chtěl jsem tři zlaté vlasy z ďáblovy hlavy,“ odpověděl, „jinak si nemohu ponechat svou ženu.“ „To žádáš mnoho,“ řekla, „až se ďábel vrátí domů a najde tě, půjde ti o krk; ale je mi tě líto, uvidím, zda ti dokážu pomoci.“ Proměnila ho v mravence a pravila: „Vlez si do záhybů mé sukně, tam budeš v bezpečí.“ – „Ano,“ odvětil, „dobrá, ale rád bych se ještě dozvěděl tři věci, proč studna, ze které obvykle prýští víno, vyschla a nyní už nedává ani vodu; proč strom, který obvykle nese zlatá jablka, nevyhání ani listy a proč musí převozník jezdit stále sem a tam a nikdo ho nevystřídá.“ – „To jsou těžké otázky,“ odpověděla, „ale buď pěkně zticha, nevrť se a dávej pozor, co ďábel řekne, až mu vytrhnu ty tři zlaté vlasy.“

Když nastal večer, přišel ďábel domů. Sotva vstoupil, poznal, že není čistý vzduch. „Čichám, čichám člověčinu,“ řekl, „není to tu, jak má být.“ Pak prohlížel a prohledával všechny kouty, ale nemohl nic najít. Babička mu hubovala: „Právě jsem zametala a všechno jsem uklidila a ty mi teď všechno zase zpřeházíš; pořád máš člověčinu v nose! Sedni si a sněz si večeři.“ Když pojedl a popil, byl unavený, položil hlavu babičce do klína a řekl, aby ho malinko vískala. Netrvalo dlouho a podřimoval, odfukoval a chrápal. Tu stařena chytla jeden zlatý vlas, vytrhla ho a položila vedle sebe. „Au!“ zařval ďábel, „co to děláš?“ –

„Měla jsem těžký sen,“ odpověděla babička, „tak jsem tě popadla za vlasy.“ – „Copak se ti zdálo?“ zeptal se ďábel. „Zdálo se mi, že jedna studna na tržnici, ze které obvykle prýští víno, vyschla a už z ní neprýští ani voda, co to zavinilo?“ – „Che, to kdyby věděli!“ odpověděl ďábel, „ve studni pod kamenem sedí ropucha; když ji zabijí, tak bude ze studny opět proudit víno.“ Babička ho opět vískala, dokud neusnul a nechrápal, až se okna třásla. Tu mu vytrhla druhý vlas. „Hu! Co to děláš?“ zakřičel ďábel rozhněvaně. „Neměj mi to za zlé,“ odpověděla, „udělala jsem to ze sna.“ – „Copak se ti zas zdálo?“ zeptal se. „Zdálo se mi, že v jednom království mají ovocný strom, který obvykle nese zlatá jablka, a nyní nevyhnal ani lístek. Čím to je?“ – „Che, to kdyby jen věděli!“ odpověděl ďábel, „kořen hryže myš; až ji zabijí, tak strom opět ponese zlatá jablka, bude-li však hryzat dál, strom úplně uschne. Ale dej mi pokoj se svými sny; jestli mě ještě jednou vyrušíš ze spaní, tak schytáš políček.“ Babička ho udobřila a zase ho vískala, dokud neusnul a nechrápal. Pak chytla třetí zlatý vlas a vytrhla ho. Ďábel vyskočil, zařval a chtěl s ní zle naložit, ale ona ho zase uchlácholila a řekla: „Kdo může za zlé sny!“ – „Copak se ti zdálo?“ zeptal se ďábel a přece jen byl zvědavý. „Zdálo se mi o jednom převozníkovi, který si stěžuje, že musí stále jezdit sem a tam a není vystřídán. Pročpak?“ „Che, ten hlupák,“ odpověděl ďábel, „až někdo přijde a bude chtít převézt, tak mu musí dát bidlo do ruky, pak bude muset převážet ten druhý a on bude volný.“ Protože babička ďáblovi ty tři zlaté vlasy

vytrhla a na všechny tři otázky zazněla odpověď, nechala už toho starého draka na pokoji, a on spal, dokud nenastal den.

Když ďábel zase odtáhl, vyndala stařena mravence za záhybu sukně a dala Štístkovi opět lidskou podobu. „*Tady máš tři zlaté vlasy,*“ pravila, „*co ďábel říkal k tvým třem*

otázkám, jsi snad slyšel.“ – „*Ano,*“ odpověděl, „*slyšel a budu si to dobře pamatovat.*“ – „*Tak se ti dostalo pomoci,*“ řekla, „*a nyní se můžeš vydat na cestu.*“ Poděkoval stařeně za pomoc v nouzi, opustil peklo a byl spokojený, že se mu vše tak podařilo.

/ukázka s. 17–18/

NEBE A PEKLO

Emanuel Swedenborg; Julian Duckworth a Trevor Moffat (eds.)

Peklo je rozděleno na společnosti právě tak jako nebe. Počet společností je v nebi i v pekle stejný – každá nebeská společnost má totiž svůj protiklad v některé pekelné společnosti, a to za účelem udržení rovnováhy. Každá pekelná společnost je peklem v nejmenší podobě, zatímco každá společnost v nebi je nebem v nejmenší podobě. Peklo je stejně jako nebe rozděleno na tři části. Nejnižší, tj. nejhorší, peklo je protikladem nejvyššího nebe, střední peklo je protikladem středního nebe a nejvyšší peklo, tj. nejmírnější, je protikladem nejnižšího nebe.

Pekla jsou ovládána povšechným vlivem Pána. Tento vliv prochází nebem a krotí a udržuje v mezích vliv pekla. Kromě toho je peklo ještě ovládáno zvláštním vlivem přicházejícím z každého nebe a z každé tamní společnosti, a to pomocí andělů, kterým je povoleno nahlížet do pekla a udržovat je na uzdě. Někdy dokonce bývají andělé do pekel vysláni, aby je svou přítomností uvedli na pravou míru. Všichni obyvatelé pekla jsou ovládáni stra-

chem, a to většinou strachem před tresty, jimiž bývají odrazováni od konání zla.

Ti, kdo patří v pekle mezi nejhorší, mívají většinou moc nad těmi méně špatnými, jež pomocí trestů a strachu z nich mohou udržovat v poslušnosti. Tito nadřizení se neodvažují překročit jim vytyčené hranice. Jediným způsobem, jak krotit násilnosti a výbuchy zuřivosti obyvatel pekla je strach před tresty.

Někteří lidé na světě věří, že je jistý ďábel, který vládne nad pekly, a ten že byl stvořen jako anděl světla, a když se vzbouřil proti Bohu, byl se zástupem svých stoupenců svržen do pekla. Lidé tomu věří proto, že v Bibli jsou zmíněni ďábel, satan a Lucifer. Ďábel, satan i Lucifer jsou však pouze označení pro různé části pekla podle stupně jejich zla. Všichni obyvatelé pekla, stejně jako všichni obyvatelé nebe pocházejí z lidského pokolení. Každý z nich je takovým ďáblem nebo satanem, jak moc se svým životem na světě protivil Božství a Božím přikázáním.

/ukázka s. 80–81/

ĎÁBEL SVĚT: POEZIE ŠPANĚLSKÉHO ROMANTISMU

Miloslav Uličný (ed.)

ĎÁBELSVĚT II. zpěv (s. 84-95)

Apřišly... Ó, kterému surovci se podařilo zmarnit květ tvé ctnosti?
Tys byla řeka a proud křišťalový
a zřídlo ryzí neposkvrněnosti;
pak přival dral se skalisky skrz křoví,
tok ponuré a kalné divokosti;
nakonec ale nádrž shnilé vody
s páchnoucím bahnem, kde jen hnus
se rodí.

Což, jasná hvězdo, jsi tak spadnout
směla?

Cos dělala, aby ses nezřítla?

Kdo z nebe svrhl tě, anděli světla,
do slzavého údolí? Vždyť bílá
serafa rouška na tvém čele tkvěla,
tvá záře ve vlnách se zrcadlila
a paprsky své na svět vysílala;
láska ti jiné nebe slibovala!

Leč žena je jen anděl padlý, běda,
či pouhá žena a nádoba špíny,
tvor nádherný, zrozený k pláči leda,

či aby žil jak stroj; vždyť za Eviny
choutky již v Ráji, jenž se vrátit nedá,
zasáhlo peklo ohněm pro ty viny
prvotní ženu; a ten oheň děti
zdědily po pramáti za prokletí.

Ach, v nebi lásky prýští pramen skvoucí,
jenž k oplodnění všehomíra slouží,
a ve své zemi láska v čirých tocích
své břehy do rozkošných květů hrouží;
leč běda, prchněte – to srdce vroucí,
které pít čistou vodu pouze touží,
věčného žalu slzy aby lilo,
protože peklo ten proud otráвило.

Prchněte, nebo jednou přijde chvíle,
kdy do záludných pout lapené srdce
vést bude vzdorně, ale pošetile
marný boj, a vy v hysterické muce
rvát po kouskách budete ono zbylé
a bezmocně zvednete k nebi ruce,
a hle, již svoje srdce proklínáte:
naň plivající, sebe popliváte.

/ukázka s. 90-91/

KLADIVO NA ČARODĚJNICTVÍ...

Otázka II.

Zda se ďábel spolčuje s čarodějnicí

Je katolické tvrdit, že za účelem získání některých kouzelných účinků musí ďábel důvěrně spolupracovat s čarodějnicí anebo zda jeden bez druhého, by nebylo dosaženo takového účinku. A první tvrzení je to, že ďábel může dosáhnout kouzelného účinku bez spolupráce čarodějnice. Tak to tvrdí Augustinus (lib. 83. quaest.). Všechny věci, které se viditelně odehrají anebo které je možné vidět, mohou (tak se věří) mohou být dílem podřízených sil vzduchu. Avšak tělesné nemoci a neduhy jistě viditelné nejsou, spíše jsou rozpoznatelné smysly, a proto mohou být způsobeny ďábly. Navíc, jak se dozvídáme z Písma, o neštěstích, které postihly Jóba, jak z nebe spadl oheň, zasáhl jeho ovce a pozřel jeho služebníky, jak krutý vítr zbořil všechny čtyři stěny domu, které padly na jeho děti a všechny je zabily. Všechna tato neštěstí byl schopen způsobit ďábel sám, bez přispění nějaké čarodějnice, jen s Božím svolením. Ďábel tedy může vykonat mnoho věcí, které jsou často připisovány působením čarodějnic. A to je zjevné z výčtu sedmi manželů dívky Sáry, které zabil ďábel (Bible, Apokryfy, Tóbijáš, kap. 7.). Navíc, cokoliv je schopna vykonat moc podřízená, to může vykonat bez ohledu na sílu jí nadřízenou, a nadřízená síla může vykonat ještě více bez ohledu na sílu jí podřízenou. Avšak podřízená síla může způsobit krupobití a ne-

moci bez pomoci síly větší než je sama. Neboť Albert ve své práci de Proprietatibus rerum praví, že shnilá šalvěj, pokud je použita tak, jak to vysvětluje, a hozena do tekoucí vody, způsobí ty nejstrašlivější bouře a hromy. Navíc je možné říct, že ďábel neužívá čarodějnicí proto, že by potřeboval nějakého takového prostředníka, ale protože usiluje o její zkázu. Můžeme se zmínit o tom, co říká Aristoteles (3. Ethi.): Zlo je dobrovolný čin, což je dokázáno tím, že nic se neděje neoprávněně, a člověk, který vykoná znásilnění, tak činí proto, že z toho má potěšení, a nekoná zlo jenom k ďáblu prospěchu.

Takže když ďábel působí prostřednictvím čarodějnice, tak pouze používá nástroj, a protože nástroj podléhá vůli toho, kdo s ním pracuje, a nečiní nic ze své vlastní svobodné vůle, tak daný čin nemá být dáván za vinu čarodějnicí, z čehož vyplývá, že nemá být trestána. Opačný názor však tvrdí, že ďábel nemůže tak snadno a pohotově škodit lidstvu sám, jako když jsou ony jeho služebnicemi. Na prvním místě můžeme uvažovat o aktu plození. Pro každý čin, který působí na někoho druhého, je zapotřebí s touto osobou nastolit nějaký styk, a protože ďábel, který je duchem, nemůže mít takový skutečný styk s lidským tělem, neboť s ním nemá nic takového společného, a tak používá některé lidské nástroje a za tím účelem mu propůjčuje schopnost škodit tělesným stykem.

/ukázka s. 43–45/

Kladivo na čarodějnictví, čarodějnice a jejich kacířství kopí hubící, z různých autorů složené a do čtyř svazků správně rozdělené... Praha: Otakar II., 2000. ISBN 80-86355-82-9.

HISTORIE PEKLA

Alice K. Turner

Nejznámější Víze Tundala, byla sepsána v roce 1149 irským mnichem. Téměř 250 listů rukopisu se dochovalo přinejmenším v patnácti jazycích, a jeden je celý ilustrován Šimonem Marmionem, včetně jedenácti obrazů z pekla (viz obr. 5–8). Nic takového do té doby ve vizionářské literatuře neexistovalo, i když existuje jiná podobná miniatura Tundalova pekla ve středověkém breviáři *Knihy hodin*, kterou si zadal Jean, vévoda berrský. Ilustraci vytvořili bratři Limbourgovi kolem roku 1413.

Proč bylo Tundalovo dobrodružství tak populární? Kriticky řečeno, byl to dokonalý technický příklad ve svém oboru, a není pochyb, že do 12. století toto bylo jediným literárním žánrem jak mezi kleriky, tak i mezi laiky. Po bibli, která byla první knihou přeloženou do norštiny, následoval Tundal. Jednotvárnost vizionářských příběhů, které se mohou zdát pro dnešního čtenáře nudné, středověké čtenáře a posluchače neobtěžovala, poněvadž jim byli účastni jednou za čas. Přesto má Tundal více scén, více oblud a více kouzla než jiné víze té doby. Jeho hrdina, irský kníže, byl typem sympatického darebáka. Místo toho, aby dával peníze kostelu, utratil je za dobré věci s klauny, dvorními šašky a pěvci. Na rozdíl od mnoha pochmurných návštěvníků pekla skutečně prošel pozoruhodným trestem.

Příběh začíná u jídelního stolu. Když se kníže snažil ovládnout svůj hněv vůči svému společníkovi, utrpěl něco, co by šlo nazvat šokem. Po dva dny ležel v kómatu, pouze se slabými známkami života.

Co se přihodilo duši, která opustila

své tělo během tohoto období, je hrozné. Nejdříve dav hroživých satanášů vřískal děsivou parodii jeho oblíbených písní, škrábali jej svými drápy, trhali si tváře svými pařáty a skučeli „*Kde jsou dobré časy nyní? Kde jsou pěkná děvčata? Kde je tvá pýcha?*“ Tundalova duše je podrobena teroru, dokud se neobjeví anděl. Tento se ukáže být andělem strážným, kterému nikdy nevěnoval sebemenší pozornost, ale který mu nyní hodlá ukázat, co jej čeká, když bude odporovat. Zatímco je ochraňován před démony, kteří když jim byly zmařeny plány, se pustí do vzájemného nelítostného boje.

Tundalovi jsou ukázáni vrahové prskající přes železnou bránu, která vede přes celé údolí zapáchajících uhlíků, pak hora s ohněm na jedné straně a ledem a sněhem na straně druhé a s krupobitím na jejich rozmezí, kde ďáblové s železnými háky a vidlemi mučí heretiky a nevěrce (špióny a zrádce ve verzi jiné) různými způsoby.

Dalším obrazem je hluboké odpudivé údolí s propastí 330 metrů dlouhou a pouze 30 centimetrů širokou, do které padají všichni pyšní a lakotní. S pomocí anděla Tundalova pokorná duše přejde tuto propast a pak se šplhá cestou, která vede k obrovské příšeře Acherónu s planoucím očima a dvěma velkými démony ve svých ústech jako pilíři. V břiše příšery jsou nenasytí a mezi nimi je na okamžik i sám Tundal. Jeho andělský průvodce zmizí a démoni jej uvrhnou dovnitř, aby byl kousán hlady šílenými lvy, psy a hady, aby byl pálen ohněm a sužován zimou, trápen neskonálním puchem a bit démony do té doby, než se znovu objeví anděl strážný.

Tundal je pochopitelně příliš zesláblý, než aby pokračoval, dokud se jej anděl nedotkne uzdravujícím dotekem.

Dalším místem je dvoumílový most přes jezero, plné vyhladovělých příšer, který je široký pouze jako dlaň ruky a je ozdobený ostrými hřebíky. Zločinci a zloději jej musí přejít stejně jako Tundal, který vede divokou krávu. „*Vzpomeň si,*“ říká anděl, „*ukradl jsi krávu některému ze svých přátel?*“ „*Ale vrátil jsem ji!*“ křičí Tundal. „*Pouze proto, že jsi si ji nemohl ponechat,*“ zní odpověď, „*ale protože jsi ji vrátil, nebuděš trpět příliš.*“

Tundal zažívá těžké chvíle na mostě, když potká duši, která jde z opačné strany, ale přežije a jeho nohy jsou vyléčeny andělem. Je odveden do kulatého domu v podobě trouby krutého Phristina, který trestá nenasytníky a smilníky, včetně kněží. Vzhledem k dřívějším Tundalovým skutkům jej anděl nechá okusit i těchto muk.

Pak přilétá obrovský pták s železným zobákem, kterým požírá hříšné jeptišky a kněze a vypouští je jako trus do zmrzlého jezera, kde muži i ženy rodí hady. Tundal musí tímto projít také, ale naštěstí se o této zkušenosti nedozvídáme příliš mnoho podrobností.

Po obtížném výstupu následuje Ohnivé údolí, kde démoni upravují velikost Tundala rozžhavenými kleštěmi, házejí jej do ohniště, až je celý rozpálený do červena, pak jej kovou na kováčině spolu s dvaceti nebo třiceti ostatními hříšnými dušemi do jedné hmoty, kterou pak vyhazují do výšky tak dlouho, dokud jej anděl nevy-svobodí. Pak sestoupí dolů do vlastního pekla. Rozvášnění démoni „jako včely“ zpívají „písně smrti“ okolo ohromné nádrže. V hlubině je Lucifer sám, neboť „byl první, nejkrásnější a nejmocnější bytostí, kterou stvořil Bůh“ a nyní je:

černější než vrána a postavou připomíná člověka až na zobák a špičatý ocas a tisíc rukou. Každá z nich má dvacet prstů s nehty delšími než knížecí kordy. Na nohou má nehty stejné jako na rukou a tím vším souží nešťastné duše. Leží spoutaný řetězy na železném roštu nad postelí z řeřavých uhlíků. Okolo něj je dav démonů. A kdykoliv vydechne, začne pekelné mučení nešťastných duší. A když se nadechne, vtáhne je zpět do své huby.

/ukázka s. 96–98/

URFAUST

Johann Wolfgang von Goethe

Faust, Mefistofeles

FAUST Tak jako oknem rudě bliká
tam v sakristii věčná lampička,
víc a víc slábne její hvězdička,
až dál už nocí neproniká,
tak noc se rozlévá mým žilobitím.

MEFISTOFELES Já jako slídny kocourek se cítím,
co šplhá z vikýřů a střech
a o zed' kožíškem se tře.

To přesně po mé chuti zábavička:
tak trochu mrouskání a trochu zlodějníčka.
Vy se mi tváříte! Tak vzhůru hlavu!

Nejdete přece na popravu,
však do komůrky za milou!

FAUST I v jejím náručí, v té slasti neskonalé,
já myslet musím neustále
na její bídu strašlivou.

Jsem psanec, na všem bez účasti,
bez cíle netvor, v srdci neklid, chvat –
jenž zběsile se řítí do propasti
od skály ke skále jak vodopád.

A ona s dětsky neprobuzenými smysly
v domku na loučce samý květ
na svoje malé hospodářství myslí
a je to její celý svět.

Já bídný vyvrhel
se přihnal jako smrt
a nejen rozdrtit chtěl
skály napadrt' –

já musel zničit také její klid!

Tak tedy, peklo, máš tu oběť mít!

Pomoz mi úzkost zkrátit, d'ase!

Ať rychle stane se, co stát teď má se.

Ať její osud i mne s sebou zdrtí,

ať spolu propadneme smrti!

MEFISTOFELES Jaká to vášeň! Jaký žár!

Potěš ji, blázne, protos přišel sem!

Když hlavička je v koncích s rozumem,
hned myslí na zánik a zmar!

FAUST V bídě, v zoufalství už dávno bloudí po zemi!
A teď jako zločinec uvržena do žaláře a strašně
strádá! Ta něžná, nešťastná duše! Až tam to
došlo! Až tam! – Proradný, ničemný netvore,
a tys mi to zatajil! Jen vzdoruj a koulej těma
svýma ďábelskýma očima! Pouhá tvá přítomnost
se mi hnusí. Ve vězení! Nemilosrdně
vydaná napospas zlým mocnostem a lidem bez
srdce, kteří ji odsoudí! A ty mě zatím ohlupuješ
nechutnými zábavami, skrýváš přede mnou
její bídu, den ze dne větší, necháváš ji bez
pomoci hynout!

MEFISTOFELES Však není první!

FAUST Pse! Ohyždná potvoro! Proměň ho zas, ty
nekonečný Duchu, vrať tomu červu jeho psí podobu,
ve které se často po nocích kolem mne potloukal,
nic netušícímu poutníku se pletl pod
nohy, a když přes něj klopýtl, skákal mu na
plece. Dej mu zas tu jeho oblíbenou podobu, aby
se přede mnou plazil v písku a já do něho
mohl kopat, do bídáka! – Není první! – Hrůza,
kterou nikdo nepochopí! Jak to, že první stvoření,
které kleslo do hlubin téhle bídy,
nevykoupilo v smrtelných křečích vinu všech
ostatních v očích věčně milosrdného. Bída té
jediné jediné mi proniká až do morku kostí a ty
se lhostejně ušklíbáš nad osudem tisíců!

MEFISTOFELES Náš chvastoun je zase u konce se svým rozumem?
Tam, kde vám, pánům tvorstva, přeskakují
kolečka? Proč se s námi dáváš do spolku, když
nedokážeš držet krok? Chceš lítat a máš
závrať? Ech! Vnucovali jsme se my tobě nebo
ty nám?

/ukázka s. 82–85/

LUCIFER A LILIT

Josef Veselý

Pochopení pro Luciferovu rebelantskou náтуру projevovali i mnozí umělci. Postavou Lucifera se ve svém Ztraceném ráji zabýval např. John Milton. Obraz Williama Blakea ukazuje Lucifera v celé jeho nádheře a slávě před pádem jako postavu s mnoha křídly a pravou nohou nakročenou dopředu (symbol duchovnosti). Její vztažené ruce drží říšské jablko a žezlo, symboly světské moci. Část křídla zakrývá její původní oboupohlavnost. Postava je obklopena družinou, v níž nechybějí píšťaly a bubínky, které bývají spojovány s hudbou sfér. Velmi výmluvné jsou i následující verše Charlese Baudelaira:

*Ó buď ti, Satane, na věky chvála chval
na hůrách nebeských,
kdes jednou kraloval,
i v hlubinách pekelných,
kde zmožen, sníš v té době!
Dej, aby sedla si má duše po bok tobě,
až ti Strom Moudrosti své větve zelené
tak jako nový chrám nad hlavou rozklene!*

Rovněž český hermetik R. M. Boušek oslavil Lucifera těmito nezapomenutelnými verši:

*Ave, ave Imperator
Lucifer, Illuminator!
(Salutamus hic Te omnes
nunc et usqu'ad cosmi fines!)*

*Puellarum Conductio
peccatorum Oblivio,
(Salutamus hic Te omnes
tartarorum fida proles!)*

*Uxorumque Persuasio
congerendi Occasio!
(Salutamus hic Te omnes
et virtuti reductores!)
In noctibus insomniis
dabis nobis Libidinis
(semper uti luxuriis
maxime et satis nimis!)*

*O, aeterna Rebellio,
libertatis Promotio!
(Vivat, vivat regnum Tuum,
in saecula saeculorum.)*

V tomto svém aspektu se Lucifer jeví jako strážce hluboké moudrosti, inspirátor prométheovských činů a ochránce lidí zarputilých a nepoddajných.

/ukázka s. 18–19/

NEPŘÍTEL Z RÁJE

Erwin W. Lutzer

Kdo to byl? Kdo byla ta stvořená bytost, která vyměnila mír za válku? Kdo byl ten pomýlený tvor, který si myslel, že vyměňuje postavení služebníka za královskou hodnost? Jmenoval se Lucifer, „ten kdo svítí“. Byl „světloňošem“. Sám neměl žádné vlastní světlo, ale očekávalo se od něj, že bude zrcadlit světlo a slávu Boží.

Bůh by nikdy nestvořil bytost, která by byla tak velká a krásná jako on sám. Žádná stvořená bytost nemohla dosahovat bezmezných dokonalostí Všemohoucího. Lucifer byl proto mnohem menší než Bůh, ale zjevně představoval to „nejlepší“, co Všemohoucí mohl udělat.

Bible nás vyzývá, abychom rozhrnuli oponu a podívali se na příčiny a cíle Luciferovy vzpoury. Dva starozákonní proroci nám vyprávějí příběh o bytosti, která je víc než jen lidský král; uvádějí

nás do světa, kde se hrála impozantní hazardní hra nesmírného rozsahu.

Izajáš i Ezechiel vyprávějí týž příběh, jen z trochu odlišného úhlu pohledu. Oba proroci vyhlásují „běda“ pyšným králům své doby. Oba těmto vládcům připomínají, že Bůh jim jejich povýšenost a vzpouru jen tak nepromine. Sesadí je z jejich vyvýšeného místa cynického elitářství.

Potom se však proroci pouštějí do popisů, které nebylo možné uplatnit na žádného člověka; popisují mocnější bytost, která působí v pozadí prostřednictvím králů tohoto světa. Vypráví nám o stvoření bytosti, která kdysi byla oslnivě krásná, ale teď se stala skrz naskrz zlou. Je to, jako by se ohlíželi koridorem času a viděli dějiny vesmíru. Seznamujeme se s bytostí, která žila v Boží zahradě, ale skončila v propasti opovržení a ponížení.

Dejme teď slovo Ezechielovi:

I stalo se ke mně slovo Hospodinovo: „*Lidský synu, začni žalozpěv nad týrským králem. Zapěj o něm: Toto praví Panovník Hospodin: Byl jsi věrným obrazem pravzoru, plný moudrosti a dokonale krásný. Byl jsi v Edenu, zahradě Boží, ozdoben všemi drahokamy: rubínem, topasem, jaspisem, chrysolitem, karneolem, onyxem, safírem, malachitem a smaragdem. Tvé bubínky a flétny byly zhotoveny ze zlata; byly připraveny v den, kdy jsi byl stvořen. Byl jsi zářivý cherub ochránce, k tomu jsem tě určil, pobýval jsi na svaté hoře Boží, procházel ses uprostřed ohnivých kamenů, na svých cestách jsi byl bezúhonný ode dne svého stvoření, dokud se v tobě nenašla podlost. Pro množství tvých obchodů se tvé nitro naplnilo násilím a ty jsi zhřešil. I skolím tě, srazím z hory Boží, cherube ochránce, vyhladím tě zprostředka ohnivých kamenů. Pro tvou krásu se stalo tvé srdce domýšlivým, pro svou skvělost jsi zkazil svoji moudrost, svrhnu tě k zemi, dám tě za podívanou králům. Množstvím svých nepravostí, nepocti-*

vostí svých obchodů jsi znesvětil své svatyně. Způsobím, že z tvého středu vyšlehne oheň a stráví tě, pohodím tě na zem jako popel před očima všech, kdo tě spatří. Všude mezi lidmi, kde tě znají, strnou nad tebou v úděsu, staneš se odstrašujícím příkladem, zanikneš navěky.“ (Ezechiel 28,11–19)

Kdybyste se ptali, proč si biblisté po staletí myslí, že Ezechiel začíná na začátku mluvit o králi Týru, ale končí zprávou o Luciferovi, zjistili byste, že důvodem je nemožnost vztáhnout tento popis na ko-

hokoli z lidí. Týrský král nikdy nebyl „plný moudrosti a dokonale krásný“, ani nebyl „zářivým cherubem ochráncem“, natož „bezúhonným na svých cestách“:

/ukázka s. 15–16/

KOUZLO POVĚRY...

A JAK SE OD NĚHO OSVOBODIT

Kurt Hasel, Pavel Mareš

„Váš otec je ďábel a vy chcete dělat, co po vás žádá. On byl vrah od počátku a nestál v pravdě, poněvadž v něm pravda není. Když mluví, nemůže jinak než lhát, protože je lhář a otec lži.“ (Jan 8,44)

Jsou dvě možnosti: Buď byl Ježíš Kristus zosobněnou „pravdou“, anebo byl lhářem. I kdyby byl lhářem, museli bychom žasnout, kolik dobrého ve svém životě vykonal. Jestliže však ztělesňuje „pravdu“, pak musíme jeho výpovědi věřit. Svého protivníka nám Ježíš zcela jednoznačně představil a popsal. Ďábel je prohlášen za nepřítele Boha, jeho království a všech lidí.

Bible nás informuje o původu a existenci ďábla:

„A strhla se bitva na nebi: Michael a jeho andělé se utkali s drakem. Drak i jeho andělé bojovali, ale nezmohli a nebylo již pro ně místa v nebi. A veliký drak, ten dávný had, zvaný ďábel a satan, který sváděl celý svět, byl svržen na zem a s ním i jeho andělé.“ (Zj 12,7–9)

O existenci ďábla jako skutečné bytosti nelze podle Boží výpovědi pochybovat.

Bible přináší zprávu o ďáblu, který „svádí celý svět“. Jak to dokáže? Jak je možné, že den po dni „svádí“ vzdělané a inteligentní lidi, kteří o tom ve skutečnosti ani nevědí? Ďábel si pomáhá rafinovanými metodami a mistrovským maskováním.

Martin Luther jednou řekl: *„Ďábel je velká Boží opice.“* Jeho výrok má jisté oprávnění, protože to, co nám dává ve své lásce Bůh, nabízí i ďábel, ovšem docela jiným způsobem. Ďábel svádí k hříchu, a následkem je smrt. Bůh nám dává spravedlnost a věčný život. Oba, Bůh i ďábel, požadují poslušnost. Jestliže ovšem posloucháme Boha, získáme svobodu, zatímco poslušnost ďábla přináší smrt. Je na nás, koho si zvolíme a koho budeme poslouchat:

„Víte přece, když se někomu zavazujete k poslušné službě, že se stáváte služebníky toho, koho posloucháte – buď otročíte hříchu, a to vede k smrti, nebo posloucháte Boha, a to vede k spravedlnosti.“ (Řím 6,16)

/ukázka s. 11–12/

SÓLO PRO KLAVÍR

André Maurois

ĎÁBEL (s. 77–92)

„**A**no, Fabert je duchaplný a má talent, je to však opravdu nebezpečný člověk,“ řekl jsem. Zasmála se.

„Vy jste zábavní, vy muži... Od dnešního rána jste už třetí, kdo mě před Fabertem varuje.“

„Kdo byli ti dva přede mnou?“

„Bertrand a Christian, samozřejmě.“

„A váš manžel ne?“

„Chudák Antoine! Ne, ten dovede trpět v tichosti.“

„Víte, že ho mám velmi rád, vašeho manžela? Trochu jsem s ním dnes ráno hovořil. Má skvělé srdce, je v něm hloubka, která překvapuje.“

„Je velmi hodný, vím to.“

„Je víc než hodný.“

„To také vím... Ale začal jste se mnou mluvit o Fabertovi. Proč myslíte, že je nebezpečný... A pro koho? Myslím, že ne pro mě?“

„Pro vás jako pro všechny ženy. Před-

stavte si, Françoise, muže v lásce naprosto bezohledného. A to používám slova ‚láska‘ jen proto, že mi nenapadá žádné vhodnější, on totiž vůbec nemiluje... Loví ženy tak, jako jiní loví bažanty, jeleny. Krásný výřad úlovků mu přináší statistickou rozkoš.

A bezpochyby také rozkoš vůbec. Ale jednou složený a zaznamenaný kus ho přestává zajímat. Přechází na další... Já ho znám už z doby společného mládí, a těžko bych vám řekl, kolik už jsem viděl nešťastnic, jimž zničil život. Ztratily manžela, děti, úctu samy k sobě... Řada z nich se pokusila se zabít. To pak jeho pýcha neznala mezí.“

„To, co mi tu vyprávíte, zní velmi romanticky! Fabert je zkrátka ďábel.“

„Velmi přesně... Ano, je to ďábel, ten, jenž se vzpíná boží vůli a raduje se ze zla.“

„Ďábel velmi příjemný...“

„Ďábel je slechtic, to ví kdekdo.“

„Vy věříte v ďábla?!“

„Věřím v něj, když ho vidím... Podívejte se na jeho oči...“

/ukázka s. 86/

ZE STARÝCH POVĚSTÍ A LEGEND

Leontina Mašínová

Ďábelská krčma (s. 24–31)

Když baba spatřila děvče utíkat ke své chalupě, ďábelsky se zasmála. Pak naladila tvář do laskavého úsměvu a sedla si ke vřetánku. Jen se Marie objevila ve dveřích, zvala ji úlisně dál a pobízela ji, ať se ničeho nebojí. „*Matka ti stůně,*“ pokývala, „*nu, musíš mi podrobně povědět, kdy se rozstonala a jak se její nemoc projevuje.*“

Marie všecko věrně pověděla a čekala, až stařena najde v tlustém herbáři, jaká bylina by se hodila proti tak zlé chorobě.

„*S tvou matkou je zle, děvče,*“ pravila stará konečně. „*Mohla bys ji ale zachránit nápojem z byliny, jež vyrůstá na prahu Ďábelské krčmy. Za tři dny bude úplněk. Jdi na místo právě o půlnoci, utrhni rostlinu, která vyčnívá nad všechny okolní, doma z ní uvař nápoj a dej ho matce vypít. Tím jediným ji zachováš při životě. Jinak je ztracena.*“

„*Ach tetičko,*“ vzdychla dívka, „*není opravdu jiného prostředku? Bojím se jít v noci na to strašné místo.*“

„*Nemohu si pomoci,*“ pokrčila baba rameny. „*Promeškáš-li tu noc, bude pozdě.*“

Marie šla domů s těžkým trápením na srdci. Lnula k matce něžnou láskou a pro její záchranu byla schopna každé oběti, ale jít v noci k Ďábelské krčmě se jí zdálo nemožné. I za dne se lidé tomu místu zdaleka vyhýbali. Vypravovaly se o něm strašné historiky a Marie je také znala. Mráz jí šel po zádech, jen si na ně vzpomněla. K matčině loži usedla celá nešťastná. Nevěděla si rady. Matka ji nejednou varovala, aby do blízkosti toho vykřičeného místa nikdy nechodila – a nyní se má samojediná odvážit v noční hodinu takového dobrodružství? Kdyby s ní tak mohl jít rychtářův Josef, ó – to by se nebála, byť by to na sám kraj pekla bylo. Ale sama? Pak se však v duchu pokárala. Což s ní není všudypřítomný Bůh? A nemá dost moci, aby ji ochránil bezpečněji než Josef?

/ukázka s. 28–29/

POVĚSTI TAJEMNÝCH MÍST

Vendula Dvořáčková

Ďábelská sázka (s. 3–9)
[Bezděz]

Zil byl kdysi jeden proslulý jezdec. A byl na své jezdecké umění náležitě hrdý. Dokázal zkrotit i toho nejbujnějšího oře, že byl poslušný jako beránek, a uhánět pak na něm s větrem o závod. Toť se ví, že se také rád pochlubil, a nutno říci, že měl čím.

Jednou se v hostinci před přáteli opět honosil svými schopnostmi. Tak nadšeně líčil své výkony, že si ani nevšiml, jak jeho kamarádi jeden po druhém odcházejí, až si k jeho stolu místo nich přisedl podivný mohutný cizinec. Poslouchal, pokyvoval hlavou, ale když se jezdec chlubil: „*Klidně bych na koni předhonił i samotného ďábla!*“ cizinec se ušklíbl a opáčil: „*Ty asi ani nevíš, o čem mluvíš. Čerti dokážou takové věci, o jakých se ti nikdy ani nesnilo. Já například,*“ pokračoval, „*jsem zedník, a klidně se s tebou vsadím, že dokážu stavět zed' stejně rychle, jako ty pojeděš na koni. A to ani nemluvíím o tom, že kdyby se některý z nás rozběhl, nemáš ani na nejrychlejším hřebci tu nejmenší šanci.*“ V tu chvíli si jezdec povšiml, že cizinci zpod kabátu vykukuje ocas s černou slepenou štětkou, pod stolem si podupává jako koně ve stáji novou podkovou na levé noze a podivně páchně

sírou. Když mluví o čertech jako o nás, asi ví proč. Nezalekl se však. Rozkurážený vínem i pálenkou, už si představoval, jaká to panečku bude parádní historka pro hospodské kamarády, jak porazil v závodech i čerta. Neváhal ani na okamžik a lákavou, na první pohled snadnou sázku přijal. Nepatřil totiž mezi nejbohatší a penízky se mu při furiantských hostinách a pitkách vždycky rozkutálely jedna dvě.

„*A o co by ses jako chtěl vsadit? Mě by se nejvíc líbila vlastní stáj s dvanácti plnokrevníky a pořád plný džbáněk vína.*“

„*To ti můžu klidně slíbit, ale co mi dáš ty, když prohraješ?*“ Jezdec obrátil kapsy naruby, v jedné měl díru a v druhé nic. „*Co já bych tak...*“ „*A co takhle třeba tvou duši?*“ „*No,*“ otálel přece jen chvíli jezdec, „*leďa že bys mi navrch přídál pytel zlatáků.*“

„*Platí,*“ řekl cizinec a podal mu pazouru. Druhou přistrčil papír a dodal: „*Jenom se mi tu ještě upiš, nejlíp kapkou vlastní krve.*“

Druhý den po klekání, notně vystřízlivělý a vyspaný, s napojeným, sytým, odpočatým a vyhřebelcovaným koněm čekal jezdec na svého soupeře. Popravdě řečeno, spíš čekal, že nikdo nepřijde, že se mu to všechno jen zdálo, když usnul v hospodě s hlavou na dubovém stole.

Ale jistota je jistota.

/ukázka s. 3–6/

SEVEROČESKÉ POVĚSTI

Jaroslav František Urban

ČERTOVA ZEDĚ (s. 20–21)

ZKřemyže zanedlouho dojdeme k vysoce zajímavému zákoutí. Srázný svah vrchu Ladenského pokryt je spoustou jakési lávy. Byl tu obrovský val z čediče vystavený, jenž je spečen na způsob lávy. Poněvadž při valech nalezena byla spousta opáleného dříví, domnívají se historikové, že dřevěné hradby této starověké pevnosti byly zničeny velikým požárem, anebo že tento elipsovitý čedičový val schválně „dlouho udržovaným ohněm pro docílení větší pevnosti uměle byl spečen.“ Vzniká právem domněnka, že to byla snad keltská pevnost, neboť Keltové zde sídlili delší dobu, jak tomu nasvědčují četné nálezy.

Lid však chová v podání svém zkazku, že mocný jakýs loupeživý rytíř usídlil se na tomto vrchu. Poněvadž bylo třeba ležení toto náležitě opevniti, zapsal se svou duší čertu. Úkolem čertovým bylo vystavěti kolem ležení mocný val, který by byl bezpečnou ochrannou proti vpádům nepřátel. Čert ujal se s houževnatostí nadlidské práce, a než se rok blížil ke konci, byl s prací hotov.

S radostí a pochvalou uvítal jej mocný rytíř a pohostil pekla zplozence jak náleží.

„*Dal jsi mi svou duši v zástavu – toť chci ji po vykonané práci,*“ ozval se mocný Sata-náš, když pojedl.

„*Snad nemyslíš, blázne, že jsem to myslil doopravdy,*“ zasmál se rytíř. „*Duše své ti nikdy nedám. Máme teď mocný val a dovedeme se uchrániti i proti tlupám tvého vojska. Něco však jiného ti dám - -*“ a rytíř sahal po těžkém meči, který se mu houpal po boku. Vtom však, jak tasil meč, zamotal se mu loket do kožišinového pláště, přehozeného přes ramena, a dříve, než mohl títi – čert byl pryč. Vyběhl ven a prudce dupl kopytem do země. Rozevřely se útroby země a ohnivé jazyky, které zachvátily celé ležení, vyšlehly ze země. V rozsedlině zmizel čert. Oheň zle se rozpoutal; shořela všecka opevnění, shořel les, v popel lehl i dřevěný hrad a v něm též mocný rytíř - - .

Obrovské čedičové valy spekly se v lávovitou hmotu, jež ještě dnes vzbuzuje opravdový podiv.

/ukázka s. 20–21/

TAK HEZKY BYLO V ŠULÁKOVĚ: MAZURSKÉ POVÍDKY

Siegfried Lenz

ĎÁBEL V ČETBĚ (s. 7–14)

Hamilkar Dříst, můj děd, měl – abych nelhal – takových jedna-
sedmdesát let a právě se sou-
kromou pílí naučil číst, když to vypuklo.
Co? Samozřejmě nájezd generála Vavrily,
jenž vytrhl z bažin kolem Rokytna, páčil,
drancoval a tropil podobné rošťárny a už
se sápal i na Mazursko, přesněji řečeno
na Šulákov. Byl po čertech blízko a málem
už byla, abych tak řek, cítit kořala, kterou
se on i jeho soldáti napájeli. Šulákovští
kohouti vzrušeně pobíhali, volí řinčeli ře-
tězy, proslulé šulákovské ovce se tiskly do
houfu; na horním konci, na dolním konci,
prostě: kam oko dohlédlo, skýtala naše
dědinka obraz pestrého neklidu a vzru-
šeného hemžení – dějiny ostatně znají
podobné případy.

V té době, jak už řečeno, si můj děd
Hamilkar Dříst osvojil takřka bez cizí
pomoci umění číst. Četl už se značnou
zběhlostí to i ono. To: starý exemplář Ma-
zurského kalendáře se spoustou receptů
na vánoční svátky; ono: zápisník, který
před lety ztratil v Šulákově jeden hand-
líř s dobyt看em. Hamilkar Dříst četl oba
texty znovu a znovu, tleskal přitom do
dlaní, a docházejí k stále novým objevům,
vyrázel zvláštní temné zvuky nadšení, slo-
vem: ovládla ho mocná vášeň četby. Ano,
Hamilkar Dříst jí propadl natolik, že se
nebývalým způsobem zanedbával; poslou-

chal už jen jednoho pána, kterého po ma-
zursky vzýval „Satanje czytaj;“ což znamená
asi tolik, že šlo o ďábla, či přesněji: satana
čtení.

Nebylo duše, nebylo tvora v Šulákově,
který by nebyl zachvácen hrůzou a stra-
chem, jen Hamilkar Dříst, můj děd, hrozí-
cího nebezpečí nedbal; oko mu hořelo, rty
tvarovaly slovo za slovem, zatímco jeho
mohutný ukazovák, roztřesený štěstím,
klouzal v girlandách po řádkách Mazurské-
ho kalendáře.

Jak tak četl, vstoupil do jizby vyzáblý,
vyplašený člověk jménem Adolf Abromajt,
který se v životě nemohl pochlubit ničím
jiným než párem velkých růžových uší.
Nesl si s sebou obrovskou flintu a máva-
je s ní přistoupil k Hamilkarovi Dřístovi
a promluvil takto: „*Hamilkare Dříste,*“
pravil, „*uděláš líp, když to svoje študýro-
vání odložíš. Mohlo by se, jak se věci mají,
lehce stát, že si s tebou zaštudýruje, jak on
to umí, sám Vavrila. Jenže potom bys byl,
tuším, zdrchanější než tahle knížka.*“

Hamilkar Dříst, můj děd, pohlédl na
návštěvníka napřed užasle, pak hněvivě;
jelikož ho četba vždy zcela pohltila, nebyl
hodnou chvíli mocen odpovědi. Když
se ale sebral, povstal, pomnul si prsty
na nohou a pravil: „*Zdá se mně, Adolfě
Abromajte, že i tys už zapomněl na všecku
zdvořilost. Jak jinak bys mě, prosím pěkně,
mohl vytrhovat z četby?*“

/ukázka s. 7–9/

LENZ, Siegfried. *Tak hezky bylo v Šulákově: mazurské povídky*. Praha: Vyšehrad, 1982.

POSTAVY, ATRIBUTY, SYMBOLY: SLOVNÍK KŘESŤANSKÉ IKONOGRAFIE

Hynek Rulíšek

Ďábel → též Démon, Lucifer, Satan

Z řec. diabolos = ten, který se vrhá napříč; lat. diabolus, hebr. satan. Nazýván též Beliál (z hebr. belij-já'al = zlo, zkáza), → Belzebub či Belzebul (ba'al-zebúb = pán much, filišťinské božstvo). Padlý → anděl, zv. též

lucifer, odpůrce → Boha, pán tohoto světa, vládce → pekla, zosobnění zla, pomlouvač, žalobník, pokušitel, svůdce („Ďáblou zavisť přišla smrt na svět, zakusí ji ti, kdo jsou v jeho moci.“ Mdr 2,24), vrah a otec lži („On byl vrah od počátku a nedrží se pravdy, protože v něm pravda není.“

Jan 8,44), vůdce démonů, zlých duchů. „Ďábel a jiní zlí duchové bylo Bohem stvořeni od přirozenosti dobří, ale stali se špatnými skrze sebe samy. Člověk zhřešil z ďáblova vnuknutí.“ (IV. Lateránský koncil)

Zavržen Bohem pro pýchu, neposlušnost a odboj do pekla, kde je ve stavu věčného odloučení od Boha, utvrzen ve zlém, v absolutním neštěstí. „Jak jsi spadla z nebe,

jitřenko /lucifere/, která záříš zrána! Povalen jsi na zem ty, který jsi krotil národy.“ (Iz 14,12) „Je tak obludný, že kdyby bylo dovoleno tomuto Otroku

zjevit se takovým, jakým jest – v nadpřirozené nahotě Ne-lásky – pokolení lidské a všechno zvířectvo nevydalo by ani hlásku a padlo by mrtvo... Bůh mu dává vše... kromě svobody člověka.“ (L. Bloy) Až do

→ Posledního soudu je mu

ponechána určitě moc nad lidmi
(„Podřizujte se Bohu. Proti ďáblu se
vzepřete a uteče od vás.“ Jak 4,7)
„Záměrem zlých duchů je zhouba
duší... /Bůh/ jejich zvrácený úmysl
obrací k našemu prospěchu.“ (Tomáš
Akv.) Podporuje bezbožníka –
→ antikrista, který „vystoupí s velikou
mocí, s falešnými divy a zázraky“
(2 Sol 2,9–10). Poslání Kristovo je
vítězství člověka nad ď. (Ježíš „svou
smrtí zbavil moci toho, který má
vládu nad smrtí, totiž ďábla.“ Žid
2,14). Podíl na Kristově vítězství dává
věřícímu křest. Církev v boji proti
ďáblu užívá exorcismus.
Nejdůležitějším prostředkem je však
láska a poslušnost k Bohu.
Zobrazován různě, zpravidla jako
antropomorfní a zoomorfní bytost
podle některých pohanských božstev,
např. jako řecký či římský bůh polí,
lesů a stád Pan (Faunus) nebo Satyr
– tělo kozla, hlava člověka s hrubými
rysy, zašpičatělými ušima a rohy,
pařáty na rukou, jedna noha lidská
a druhá s kopytem (rozpolcenost),
ocas, netopýří křídla. Někdy zvířecí
či lidská tvář na bříše, zadku nebo
genitáliích. Jindy jako mladý lovec
v zeleném, jako mladý muž
v červeném a černém šatu, jako
poutník nebo mnich, jemuž vyčnívá
z rukávu pařát nebo zpod šatu
kopyto. Také jako had s lidskou
hlavou.

/ukázka: heslo – Ďábel/

EX
LIBRIS

ENDO

VÝPRAVA ZA ČESKÝMI ČERTY

Jaromír Štětina a Pavla Hájková

Vnější zjev českého čerta

Pojďme zkoumat podobu čerta neboli jeho habitus. Úmyslně hovoříme o vnějším zjevu čerta, tj. o podobách, které na sebe bere. Jeho vlastní, skutečnou podobu nedokázal nikdo nikdy vypočítat, znázornit ani namalovat, protože ďábla vyobrazit nelze, právě tak jako nelze zobrazit Boha. Nicméně vnějších podob čerta je tolik, že výtvarně zdatné pozorovatele dokážou zaměstnávat už stovky let.

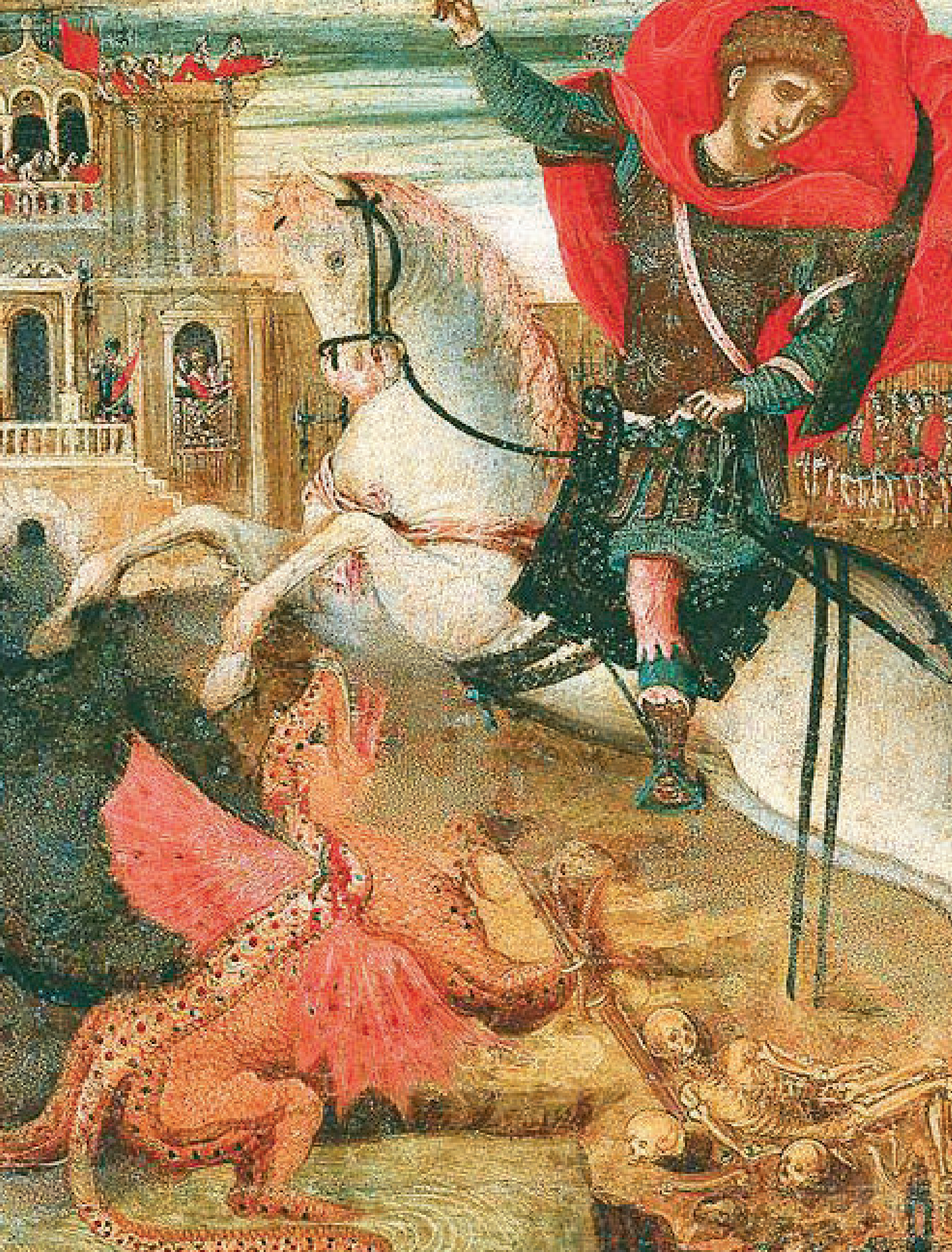
V biblické Apokalypse, jejímž autorem má být sv. Jan, se vyskytují tak přepestrá vypočítání ďábla, až přechází zrak. „Šelma vylézající z pevnosti“ sice ještě nemá jasné obrysy a není uchopena konkrétním popisem, ale jinde nám to sv. Jan vynahrazuje: Ďábel je tu v podobě ohnivého rudého sedmihlavého draka s deseti rohy a sedmi diadémy na hlavách, jehož ocas za sebou táhne třetinu nebeských hvězd. Úplná nádhera, že? Představte si, jak drak stahuje dolů třetinu nebeské klenby! Jinde se pokouší sežrat právě narozeného syna ženy sluncem oděné, je však poražen Michaelem a jeho anděly. Je zde potvrzena i totožnost draka a Satana: A velký drak, ten dávný had zvaný ďábel a Satan, který sváděl celý svět, byl svržen na zem a s ním

i jeho andělé. Nemějte žádné pochybnosti, kdekoliv uvidíte v českém kostelíku sv. Michaela či sv. Jiří, kterak bojují s drakem, vězte, že bojují s ďáblem, který na sebe dračí podobu vzal.

V Hermově pastýři (snad kolem roku 150) se dočtete: Vidím veliké zvíře, něco jako mořského netvora, z jehož tlamy vycházejí ohnivě kobylinky... To zvíře mělo čtyřbarevnou hlavu: černou, ohnivě krvavou, zlatou a bílou. V apokryfu ze 3. století je ďábel opisován jako červ, který neodpočívá a štěpí se na dvojhavé čerty, dlouhé jeden loket.

J. Charles Wall uvádí jinak příšerného ďábla, zřejmě samotného Satana, a jeho dva pobočníky. Jsou tři, neboť zobrazují *Trojici zla: Arciděbel Satan je velký červený drak se sedmi hlavami, deseti rohy a se sedmi korunami na svých hlavách. Jeden z pomocníků vystupuje ze země, druhý z moře: to je symbol všeobecného panství Satanova. Pobočník z moře má také sedm hlav a deset rohů, ale má deset korun, hlavy má obdařené jménem „rouhání“ a ze své lví hlavy zvrací téže rouhání. Tělo má levhartí, ale nohy medvědí. Druhý pobočník, vylézající ze země, má jen jednu hlavu a dva parohy.*

/ukázka s. 343–344/

MISTR A MARKÉTKA

Michail Afanas'jevič Bulgakov

Ach, ten Berlioz! vířilo Štopovi hlavou. Ani mně to nejde na rozum! Ale neměl čas dlouze lamentovat. Vytočil přímou linku kanceláře administrativního ředitele Varieté Rímského. Byl v choulostivé situaci: za prvé, cizinec se mohl urazit, že si znovu ověřuje celou záležitost, ačkoli viděl smlouvu, a domluvit se s ředitelem taky nebylo lehké. Nezeptá se ho přeci rovnou: „*Prosím vás, uzavřel jste vážně včera smlouvu s profesorem černé magie na pětatřicet tisíc rublů?*“ To se přece nehodí.

„*Prosím!*“ ozval se ve sluchátku úsečný, nepřijemný hlas Rímského.

„*Dobrý den, Grigoriji Daniloviči,*“ skoro šeptal Lotrov. „*Mám tady takovou jednu věc... hm... hm... sedí u mne ten... hm... Woland... Tak jsem se chtěl zeptat, jak to vypadá s dnešním večerem?*“

„*Á, černý mág?*“ ozval se ve sluchátku Rímský. „*Plakáty budou za chvíli.*“

„*Hm...*“ zamumlal Štopa, „*tak zatím nashle...*“

„*Přijdete brzy?*“ zeptal se Rímský.

„*Za půl hodinky,*“ ujistil ho Lotrov, zavěsil a sevřel rozpálenou hlavu do dlaní. To je něco šíleného! Co se stalo s mou pamětí, lidičky?!

Zdržovat se déle v předsíni bylo neslušné a ředitel si v duchu bleskurychle sestavil plán: všemi prostředky zastírat svou neuvěřitelnou zapomnětlivost a nejdřív lišácky vytáhnout z cizince, co vlastně hodlá dnes večer předvést v divadle svěřeném Štopovi.

Otočil se a vtom uviděl v zrcadle, zaprášeném vinou líné Gruni, podivného chlapíka, vytáhlého jako tyčka, se skřip-

cem na nose (ach, být tu Ivan, určitě by ho okamžitě poznal!). Objevil se a hned zase zmizel. Vyplašený Štopa se zahleděl pozorněji, a div se neskácel na zem. V zrcadle se totiž mihl černý vypasený kocour a brzy se ztratil.

Lotrovovi se rozbušilo srdce a zavrávorál.

Co to? přemítal v duchu. Nezešílel jsem: Kde se vzaly v zrcadle ty obrazy?!

Zapátral znovu očima po předsíni a polekaně vykřikl:

„*Gruňo! Co se to tu potuluje za kocoura? Kde se tady vzal? A je tu ještě někdo?*“

„*Uklidněte se, Stěpane Bogdanoviči,*“ zaskřehotal místo Gruni hostův hlas z ložnice. „*To je můj kocour. Jen žádné scény. A Gruňa tu není, poslal jsem ji do Voroněže. Stěžovala si, že jste jí upřel dovolenou.*“

Byla to tak nečekaná a nejapná slova, až Štopa usoudil, že se přeslechl. Zmateně klusal do ložnice a na prahu strnul, vlasy zježené a na čele mu vyrazil pot.

Mág nebyl v ložnici sám, ale měl tu společníky: v druhém křesle seděl dlouhán, který se vynořil v zrcadle. Teď si ho mohl Lotrov dobře prohlédnout: měl úzké napomádané kníry jako husí brka, jedno sklíčko skřipce blýskalo a druhé bylo vypadlé. Ale to ještě nebylo všecko: na taburetu bývalé zlatnice se nenuceně rozvaloval třetí – hrozivě velký černý kocour; v druhé tlapě držel kalíšek s vodkou, v druhé vidličku s napíchnutým hříbkem.

V ložnici bylo pološero, ale Štopovi se teď docela zatmělo před očima. Takhle tedy člověk začíná šílet, napadlo ho a opřel se rukou o veřeje.

„*Vidím, že vás to poněkud překvapuje,*

drahý Stěpane Bogdanoviči?“ vyptával se Woland Štopy, kterému drkotaly zuby. „Na tom není nic divného, ujišťuji vás. To je moje svita.“

Kocour do sebe obrátil kalíšek vodky a Štopovi poklesla ruka.

„Svita potřebuje místo,“ pokračoval mág, „a proto je někdo z nás v tomto bytě přebytečný. Podle mého názoru jste to vy.“

„Oni, oni!“ zamečel kozím hláskem

kostkovaný a bůhvíproč Štopovi onikal. *„Vůbec poslední dobou pěkně vyvádějí. Chlastají, mají pletky s ženskými a přitom využívají svého postavení. Flákají se a nic nedělají, ani nemůžou, protože houby rozumějí tomu, co mají spravovat. Nadřizené vodí hezky za nos!“*

„Zneužívají služebního vozu!“ přisadil si kocour.

/ukázka s. 91–92/

ČERTŮV KOŽICH A JINÉ POHÁDKY

Alois Mikulka

Čertův kožich (s. 41–45)

Hotové pozdvižení! Ta se však pyšně procházela jako pávice a na zvědavé dotazy odpovídala jen tajemným pousmáním.

Užívala si své podivné radosti paní Baklažánová, užívala. Jenomže čas letí a těch sedm let uplynulo jako nic. A jednu chvíli šla paní Baklažánová po ulici, a tu ji najednou někdo chytí za ruku – a on to byl ten čert! Byl oblečen ve svátečním, pod krkem černého motýlka a řekl:

„S dovolením, madam, sedm let právě dnes uplynulo, takže půjdeme, není-liž pravda?“

Paní Baklažánová jen tiše vyhekla, ale to už vešli do jednoho domu a tam sešli po schodech do sklepa. Ve sklepě čert otevřel svým klíčem nějaké rezavé plechové dveře. Po dalších schodech sešli dolů a byli v pekle!

Uvítala je řinčivá muzika, na veliké ploše tančilo tisíce párů, čerti s paničkami, čertice s pány, na stolech byla spousta dobrot a pití – představte si, ten čert nelhal!

I pustili se do tance i oni a Baklažánka si to velice užívala. Na zemi si nikdy moc nezatancovala, a teď v pekle do toho šla naplno!

Asi za hodinu už čert nemohl, přemlouval ji, aby si šli sednout ke stolu,

ale ona že ne, tančeme dál! Čert se ještě chvíli snažil, ale najednou jí začal v náručí usínat!

Tak ho dotáhla k jednomu stolu a usadila ho na židli. Čert tam ještě chvíli skomíral, ale najednou sebou cuknul a bylo po něm!

„To jsem tomu dala!“ zabědovala zdivočelá tanečnice.

Ale to už u ní stáli dva čerti-pořadatelé, pokynuli rohatými hlavami a jeden řekl:

„Tak vy jste nám utancovala soudruha!“

„Pojďte s námi!“ A popadli ji a zavedli k samotnému Belzebubovi.

Ten, když vyslechl, co se stalo, vyřkl takovýhle ortel: *„Od této chvíle budeš čerticí! Dostaneš služební notes na úpisy, klíč od plechových dveří a vyjdeš z pekla a budeš tak dlouho slídit mezi lidmi dokud nezastlechneš někoho, že by potřeboval tvých služeb! Načež mu splníš jakékoliv přání za úpis do notýsku a pak ho taky za sedm let přivedeš do pekla! Rozumělas? Jinak si mě nepřej!“*

Za chvíli byla paní Baklažánová zase z pekla venku, vybavena notesem a klíčem od plechových dveří. Cítila, že jí pod účesem narostly dvě kozlí uši. Ihned začala slídivě naslouchat svému okolí.

Takže – vy všichni nedočkaví chamtivci – pozor na pusy! Je to nebezpečné!

/ukázka s. 44–45/

HISTORIA O ŽIVOTU DOKTORA JANA FAUSTA

Jaroslav Kolár (ed.)

Kterak všickni pekelní duchové v způsobech jejich s paterými knížaty pekelnými k doktorovi Faustovi přišli

Doktora Fausta kníže nejvyšší a pravý mistr jeho některého času k němu Faustovi přišel, chtěje ho podle jiných holomkův svých, kterak se má, navštívit. Kteréhožto se doktor Faustus nemálo pro jeho šerednost ulekl, a ačkoliv to navštívení jeho milouška v létě a v největší horko se stalo, však ďábel tak studený vítr ze sebe vydal, že se doktor Faustus nadál, že tu již zmrznouti musí. I řekl ďábel, kterýž se Beliálem jmenoval, k doktorovi Faustovi: „*Fauste, o půlnoci, jakžs procítil, poznal sem tvé myšlení, kteréž takové bylo, že by rád některé z předních duchův pekelných viděti žádal. I protož jsem teď s některými předními rotami a služebníky svými k tobě přijel, aby na ně sobě podlé žádosti své pohleděti mohl.*“ Odpověděl mu doktor Faustus: „*Dobře jest, nech na ně sobě pohle/dím, kde jsou?*“ Řekl mu Beliál: „*Vně přede dveřmi.*“

Beliál pak ukázal se doktorovi Faustovi v způsobu nejchlupatějšího a nejčernějšího nedvěda s ušima nahoru obrácenými ohnivými, maje tlamu ohnivou, zuby dlouhé, bílé, ocas dlouhý okolo tří loket zdýlí a na hrdle tři křídla lítavá. A tak k doktorovi Faustovi jeden po druhém do světnice šli a lezli, že jim světnice ani lavice postačiti nemohly. Tu Beliál oznámil doktorovi

Faustovi jednoho každého toho holomka jméno, kdo sou a jak jim říkají. Z kterýchžto předních duchův ponejprv do světnice Faustové všel Lucifer, doktora Fausta pravý a vlastní pán, jemužto se zapsal, v způsobu a zvejší jedné postavy mužské, chlupatý a vlasatý, maje na sobě barvu veverčí a ocas okrouhlý, nahoru se pnoucí, jako veverky obyčejně mají. Po něm všel druhý, Belzebus jménem, ten měl vlasy tělné barvy a hlavu buvolovou se dvěma hroznýma ušima a s ocasem kravským, jsouc též po životě chlupatý a vlasatý, maje křídla dvě veliká bodlavá jako trní na poli, žlutě a zeleně kropená, z nichžto po svrchu paprskové ohnivé vyskakovali. Třetí, jménem Astaroth, ten vešel k Faustovi v způsobu jednoho velkého hada, leza bez noh po ocasu, modré barvy břicho pospodu maje, převeliký, podbílý a podžlutý, napřed dvě krátké nohy žluté, po hřbetě fialové barvy, s špicemi a štětínami bodlavými a ježko/vými s prstu zdýlí. Čtvrtý Šatan, ten byl naskrz bílý, šerý a chlupatý, maje hlavu osličí, ocas kočičí a pazoury lokte zdýlí. Pátý, Anubis jménem, ten měl psí hlavu, strakatý, kde černý byl, tu měl krůpěje aneb tytlíky bílé, a kde byl bílý, tu měl krůpěje aneb tytlíky černé, maje nohy a uši dolů visící jako pes, čtyř loktů zdýlí. Šestý, Dithykanus jménem, ten lokte zdýlí byl, způsob malého ptáka a koroptyvy, toliko že okolo hrdla zelené a strakaté barvy byl.

/ukázka s. 107–108/

KOLÁR, Jaroslav, ed. *Historia o životě doktora Jana Fausta*. Druhé, doplněné vydání. Praha: Academia, 2019. Europa. ISBN 978-80-200-2953-9.

一
二
三
四
五
六
七
八
九
十
十一
十二
十三
十四
十五
十六
十七
十八
十九
二十
二十一
二十二
二十三
二十四
二十五
二十六
二十七
二十八
二十九
三十
三十一
三十二
三十三
三十四
三十五
三十六
三十七
三十八
三十九
四十
四十一
四十二
四十三
四十四
四十五
四十六
四十七
四十八
四十九
五十

ČESKÉ POHÁDKY

Jan Drda

Zapomenutý čert (s. 60–82)

Mohlo být tak okolo desáté, když najednou na okno buch! buch! Mates vyšel na zápraží, kolena ho ani unést nemohla. Kolem chalupy běhal černý pes s očima jako ohnivé bochníky, a docela tak jako kdysi Trepifajksl pouštěl sirnatý pekelný smrad. Sotva zahlédl Matesa, mrskl sebou, proměnil se v čerta a spustil:

„*Omaj dynko parte fájo, poslouchej, že ty jsi Trepifajksl!*“

„*Durmi fajte kedro, to teda jsem,*“ blekotat Mates celý sinalý, „*médo ustan esparvilo, co má jako být?*“

„*Trubulante mordomáre! Kdybys, ty chlape, věděl, jaký je kvůli tobě rambajs na derekci! Čiko drante bastonádo, aj-vej muchri kostoduro, vždyť už tě hledají sto padesát let! Máš štandopede přiletět k nejstaršímu luciperovi! No máucta, z toho budeš mít pěknou polízanici!*“

A protože při té řeči zahlédl, jak bába Plajznerka zvědavě juká za přivřenými dveřmi, plivl po ní hořlavou čertovskou slinou, až to do dveří dolíček vypálilo.

Třikrát ouvej, Matesovi nezbývala než ta cestička do pekla...

„*Tak na mě počkej, kamaráde,*“ povídal celý zkroušený, „*ve dvou nám to líp uteče!*“ a šel se do chalupy rozloučit s bábou Plajznerkou. Bába celá ubřečená stála mermomocí na tom, ona že Matesa nepustí, že s ním chce snášet dobré i zlé, ba že je skrze něj taky ona do pekla příslušná, a že tam tedy půjde s ním. Však by se i s tím luciperem nějak dalo mluvit, aby Matesa vrátili do Dalskabátů na chalupu. Když je v Dal-

skabátech farář, jistě by tam měl být i čert!

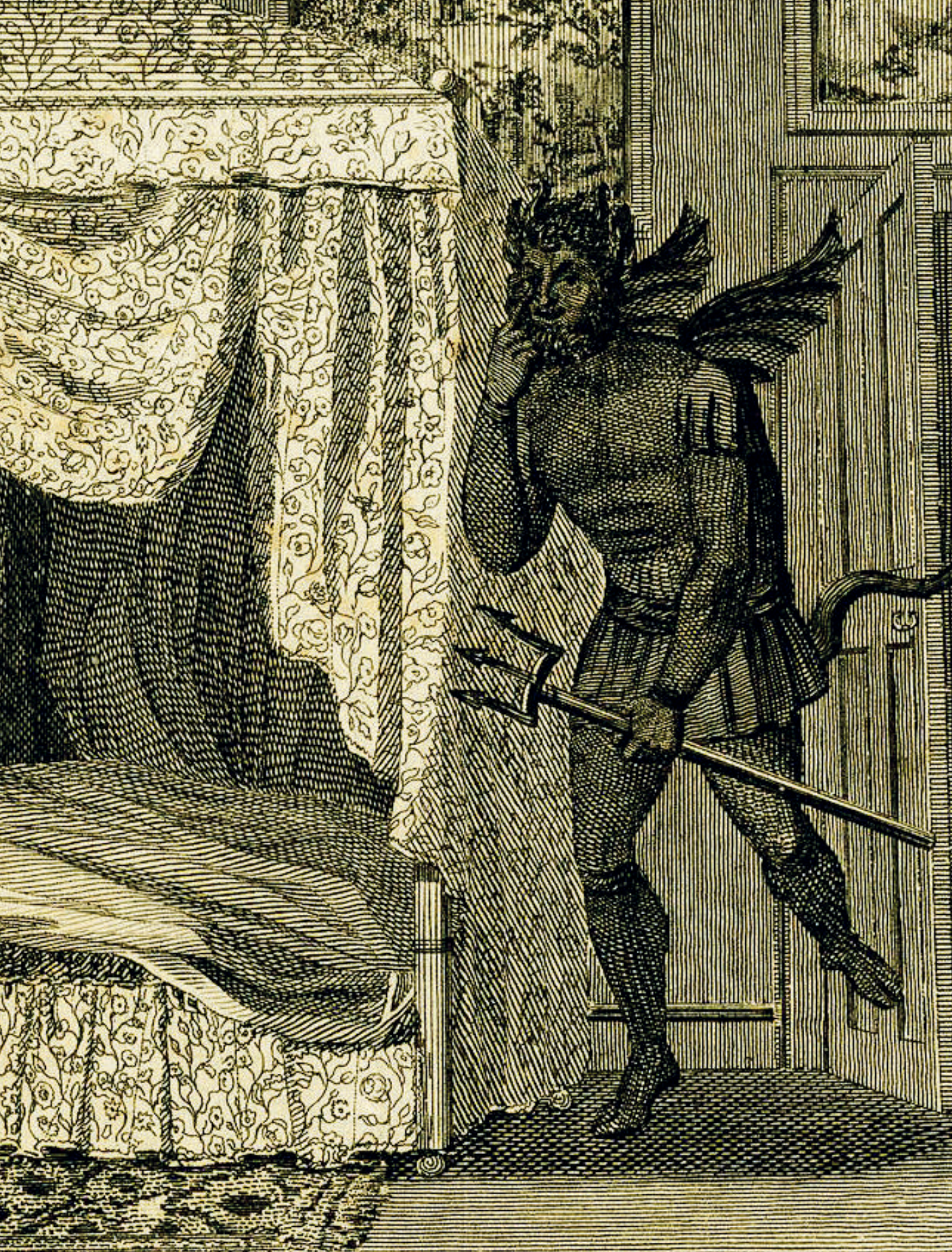
„*Ty nepořídiš nic, Matýsku, ty jsi taková stydlavka, ale já jsem ženská vejřečná!*“ objímala Matesovu hlavičku a hladila mu ty nešťastné upilované rohy. Ale Mates ani slyšet, do pekla s ním bába nemůže, to by to schytl dvojnásob!

„*Když tys byl, Matýsku, ze všech těch mých nebožtíčků ten nejhodnější!*“ zakvílela bába, že by se srdce utrhlo, a mocí mermo mu vnutila do ruky uzlík tvarohových buchet s rozinkami. Mates fr! vyletěl s druhým čertem do vzduchu, a cesta necesta pádili nocí k bráně pekelné.

Sotva vlezli do brány, vyrojilo se kolem nich čertů až černo. Někteří, co Matesa znali ještě od dřívějška, se mu vyšklebovali, jak si to od lucipera vypije a slízne, ti druzí si dělali šprtrouchlata z jeho kabátu i z té památeční čepice, a nejmladší čírtata se mu vyšklebovala, že smrdí člověčinou. Nikde vlídný pohled, vlídné slovíčko, to holota čertovská ani neumí!

Matesovi se udělalo ještě víc ouzko, když si vzpomněl, jakou vážnost měl mezi mužskými u kováře nebo v dalskabátské hospodě. A teď bude muset na věky zůstat mezi tou chlupatou rotou, protože ho luciper nazpátek mezi lidi jistě nepustí. Nejhorší na tom bylo, že už Mates sám za ta dlouhá léta odvykl pekelnému puchu a smradu a ten ho teď dusil a štípal do očí, div se mu zvracet nechtělo.

Hned Matesa popadli a rovnou s ním k luciperovi. Nejstarší luciper seděl na trůně, a protože to bylo v červnu, kdy se líhne hodně much a všelijaké jiné nezdo-by, měl jich na sobě i kolem sebe jako naseto. Občas se ohnal, některá moucha mu

uvízla mezi drápy, a tu ji luciper s chutí schramstnul jako rozinku. Jak se na to Mates koukl, žaludek se mu začal nepokojit.

„*Padni na kolena, mizero čertovská, a klaň se před mou velebností,*“ rozvzteklil se luciper na ubohého Matesa, který už zapomněl, co je předepsáno před knížetem pekelným. Ale dva čerti ho tak pěkně rýpli do beder, až Mates opravdu na kolena upadl. Při tom pádu se mu skutálela s hlavy i ta krásná čepice, a Matesova ouhona před celým peklem vyšla najevo.

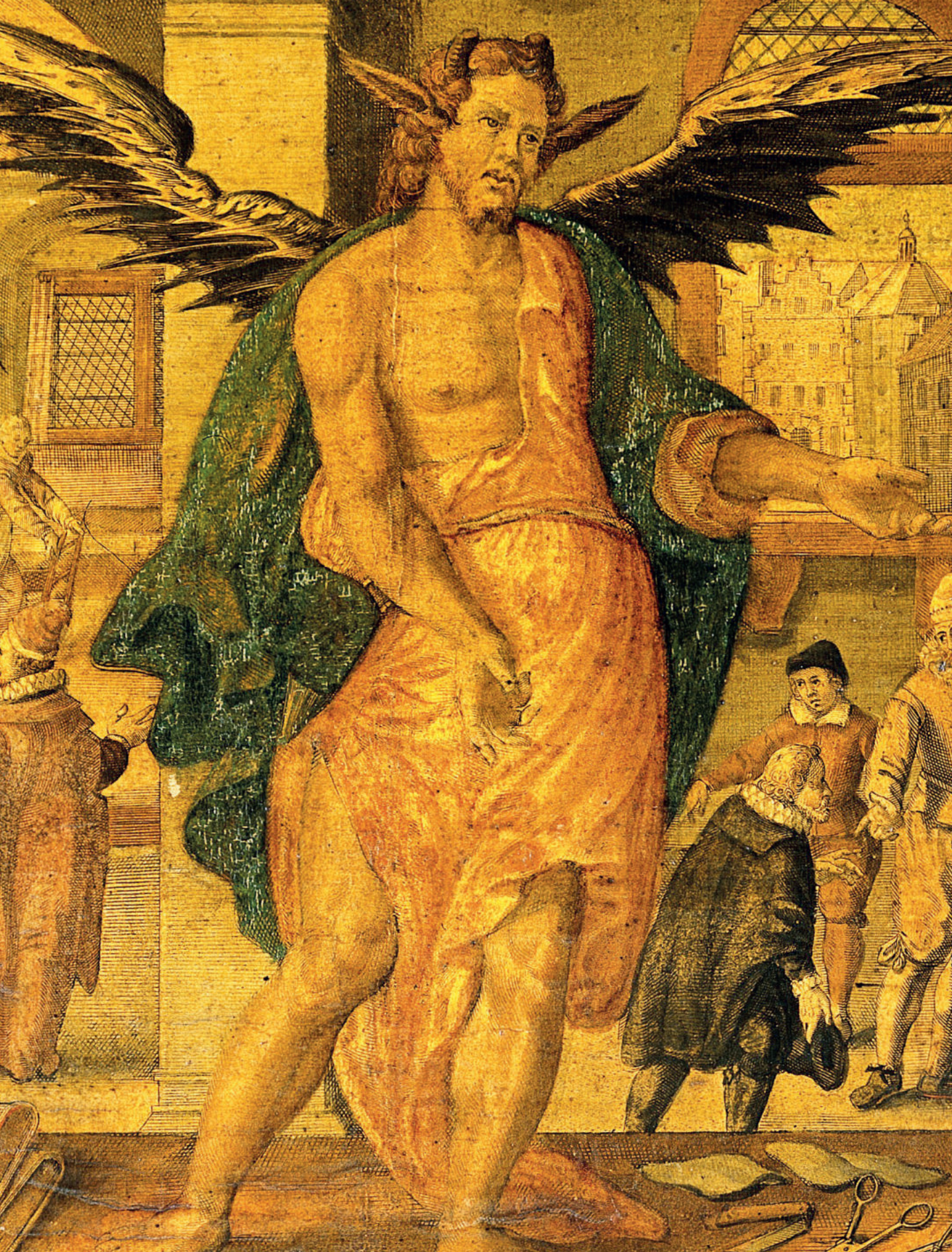
„*Nemá rohy! Nemá rohy!*“ řehnil se čerti, kolik jen se jich do luciperovy síně natlačilo, a ještě to hlasitě sdělovali těm

druhým, co museli zůstat za dveřmi. V minutě se to rozkřiklo po celém pekle.

„*A kde máš ocas, potvoro?*“ zahřimal luciper, a pekelníci s Matesa sdrali kalhoty, až mu všechny švy popraskaly.

„*Má ocas uťatý jako myslivecký pes!*“ hlaholilo to zase celým peklem, a chudák Mates, či vlastně Trepifajksl, nevěděl pro samou hanbu, kam oči schovat. Luciper se strašně rozzuřil, že Trepifajksl udělal pekle takovou ostudu. Ani slovíčka omluvy nechtěl slyšet, a hned chudáka Matesa nařídil uvrhnout do černé doury, zejtra že ho bude soudit nejvyšší pekelný tribunál.

/ukázka s. 78–80/

KOSMOVA KRONIKA ČESKÁ

Kosmas

Roku od narození Páně 1119. Dne 30. července ve středu, když se již den schýlil k večeru, prudký víchr, ba sám satan v podobě víru, udeřiv náhle od jižní strany na palác knížecí na Vyšehradě, vyvrátil od základů starou a tedy velmi pevnou zeď, a – což jest ještě podivnější zjev – kdežto obojí strana, přední i zadní, zůstala celá a neotřesená, střed paláce byl

až k zemi vyvrácen a rychleji, než by člověk klas přelomil, náraz větru polámal hořejší i dolejší trámy i s domem samým na kousky a rozházel je. Byla pak tato vichřice tak silná, že kdekoliv zuřila, v naší zemi svou prudkostí zporážela lesy, sázené stromy a vůbec vše, co jí stálo v cestě.

/ukázka s. 165/

BLUDNÝ BRUSLAŘ: POVĚSTI A BÁCHORKY Z NIZOZEMSKA A FLANDER

Eelke de Jong a Cornelis Bakker

Ďábel z Aalstu (s. 162–164)

Mladý voják si to mířil do města Aalst, když uviděl ženu, kterou přepadla tlupa loupežníků. Přiběhl jí na pomoc a po urputném souboji ji vysvobodil.

Pak dovedl ženu do města a sám se ubytoval v hostinci hned naproti domovu řádových sester bekyněk.

Teprve tehdy si všiml, že má šaty nasáklé krví. V souboji s loupežníky utřil hlubokou ránu. Musel se nechat ošetřit u lékaře a v cestě zatím pokračovat nemohl. Naditý měšec dal do opatrování hostinskému.

Po dvou týdnech se voják uzdravil natolik, že mohl vyrazit dál. Řekl si hostinskému o měšec, ale ten dělal, jako by o ničem nevěděl. Voják praštil pěstí do stolu a trval na tom, že chce své peníze, ale hostinský ho vystrčil ze dveří.

Voják tasil meč a vyváděl tak strašně, že se seběhli lidé.

Skončilo to tak, že ho zavřeli do šatlavy.

Za pár dní nato měl předstoupit před soudce.

Hostinský ho obvinil z násilného

vydírání, a protože voják neměl svědky, vypadalo to s ním bledě.

Seděl zkroušený v koutku cely, když – kde se vzala, tu se vzala – objeví se před ním vyzáblá postava, od hlavy až k patě v černém.

„Zítřka tě odsoudí k smrti,“ proneslo zjevení a strčilo mu pod nos lejstro. „Ale když se mi tady podepíšeš vlastní krví, zachráním tě.“

Voják se vyděsil, protože hned poznal, koho má před sebou.

„Ne,“ odpověděl, „svou duši neprodám. To radši umřu nevinně.“

Ďábel se ho snažil ze všech sil přemluvit, ale když viděl, že nepořídí, spustil jinou.

„Chtěl jsem tě jen vyzkoušet,“ prohlásil. „Pomůžu ti. Až bude soudce zítra číst rozsudek, vyhledej očima v obecnstvu muže v modré čepici. Ten se postaví na tvou obhajobu.“

A ďábel, jak se objevil, tak zmizel.

Když chtěl soudce druhý den přečíst rozsudek, požádal voják o chvilku strpení a pokynul muži v modré čepici, kterého mezitím objevil v obecnstvu.

/ukázka s. 162–163/

KDE SE SKRÝVÁ ĎÁBEL: PODIVNÁ PRAVDA ZA JEVY NA ORLÍM HRADĚ, V ÚSTAVU PRO CHOROMYSLNÉ ZLOČINCE

Craig Russell

„**J**menuji se doktor Kosárek,“ promluvil jeho hlas klidně a vyrovnaně. „Jsem tady, abych vám pomohl. Víím, že máte velký strach, ale udělám vše, co bude v mých silách, abych vám pomohl. Jak se jmenujete?“

„Ona je démon!“ vykřikl muž.

„Jak se jmenujete?“ zopakoval Viktor.

„Ohnivý démon. Copak to nevidíte? Jsou všude kolem nás. Sytí se z nás. A jí sem poslali, aby vysála mě. Poslal jí ďábel –“

Mladý muž se zarazil a vypadal, jako by náhle zaslechl zvuk nebo ucítil divný smrad. „Je tady –“ řekl nuceným, naléhavým šeptem. „Ďábel je tady, teď, na tomto místě. Vnímám ho –“

„Vaše jméno,“ řekl Kosárek klidně a laskavě. „Prosím, řekněte mi své jméno.“

Muž s nožem vypadal zmateně, jako by nemohl pochopit, proč ho rozptylují takovými banalitami. „Šimon,“ řekl nakonec. „Jmenuji se Šimon.“

„Šimone, potřebuji, abyste zachoval klid. Velký klid.“

„Klid?“ zeptal se Šimon nevěřičně. „Vy chcete, abych byl klidný? Mezi námi je ďábel. Jsou tu jeho démoni. Ona je démon. Copak je nevidíte?“

„Ne, obávám se, že ne. Kde jsou?“

Šimon vrhl pohled jako světlo met na mramorovou podlahu železniční stanice. „Copak nevidíte? Jste slepý? Jsou všude.“ Najednou vypadal ještě vystrašenější, ještě nervóznější – opět spatřil něco, čeho byl svědkem jen on. „Ta zem – podla-

ha – ona je potí. Prosakují z kamene. Láva z útrob země. Pak bublají a pěňí směrem vzhůru, až získají tvar. Jako tenhle.“ Opět sevřel zajatkyňi a ruka s nožem škubla.

„Šimone,“ řekl Viktor, „vy nevidíte, že se vám to všechno plete? Tahle žena není nikdo jiný než žena. Není démon.“

„Zešilel jste? Vy to opravdu nevidíte? Nevidíte, jak se jí na hlavě kroutí ohnivé rohy? Tu lávu v jejích očích? Její železná kopyta rozžhavená doběla? Je to živlový démon.

Ohnivý démon. Jen dotýkat se jí tak strašně pálí. Musím ji zastavit. Musím je všechny zastavit. Jsou tady, aby nás vysáli, aby nás všechny spálili, aby nás vzali do ohnivého jezera, kde naše muka nebudou brát konce.“

Zamyslel se nad vlastními slovy, a pak náhle s klidným a uváženým odhodláním řekl: „Mám to: Musím jí uříznout hlavu – to je ono, musím ji uříznout čistě. Je to jediný způsob, jak zabít démona. Jediný.“

Žena, která se dosud ze všech sil snažila řídit Viktorovým pokynem a zůstat klidná, zoufale vykřikla. Kosárek pozvedl ruku, aby uklidnil zajatkyňi i vězňitele. Uvědomil si, že má co do činění se schizofrenní paranoiou kolosálních rozměrů, že do Šimonovy zmučené mysli nepronikne dřív, než zajatkyňi zabije.

Vrhl významný pohled na policistu, který nepatrně přikývl a potichu odepnul chlopeň koženého pouzdra se zbraní.

„Ujišťuji vás, Šimone, tahle žena není démon,“ řekl Viktor. „Jste nemocný. Jste nemocný způsobem, že vás klamou vlastní

smysly. Zavřete oči a nadechněte se.“

„Je to ďábel, kdo klame. Velký podvodník zaslepil všechny kromě mne. Jsem nástroj Boží. Když zavřu oči, ďábel se přikrade a od-
vleče mě do pekla.“ Ztišil hlas, nyní se do něj promítala bolest a děs. „Já jsem Velkého podvodníka viděl. Viděl jsem ďábla a hleděl jsem mu do tváře.“ Vykřikl strašným zoufalstvím. „Sežehl mě svýma očima!“

„Šimone, prosím, poslouvejte mě. Snažte se chápat, prosím. Žádný ďábel

není. To všechno, vše, co zažíváte, se děje ve vaší mysli. Vaše mysl – mysl každého člověka – je jako veliké moře, hluboký oceán. My všichni, každý z nás, žijeme své životy tak, že se plavíme na hladině toho oceánu. Rozumíte mi, Šimone?“

Šílenec kývl, ale jeho pohled zůstával šílený, vyděšený.

/ukázka s. 19–21/

RUSSELL, Craig. *Kde se skrývá ďábel: podivná pravda za jevy na Orlím hradě, v ústavu pro choromyslné zločince*. V Brně: Jota, 2018. ISBN 978-80-7565-340-6.

河傳

先帝... 伊... 力... 秋... 原... 大... 力

金神長五郎

明子齋以方筆

須久

PROKLETÝ DILVISH

Roger Zelazny

Pak přišla panika. Zátylek a rama na mu sevřel chlad, jaký nemohl způsobit noční vítr. Bylo to, jako by kdosi stál hned za ním a zpytavě ho pozoroval. Usoudil, že by se dokázal obrátit, popadnout dýku a účinně se bránit, kryt oltářem před náhlým příchozím. Avšak... ještě nikdy nebyl terčem zkoumání s tak intenzivními doprovodnými jevy. Z pouhého pohledu nějakého cizince se mu nikdy netřásly ruce, nesvíral žaludek, nebyl si naprosto jist jeho přítomností. Zamýšlel odtrhnout zrak od Oeliných ladných pohybů a obrátit se k pozorovateli, když mu náhle ochably údy.

Pokusil jsi se oklamat kněžku, slova jako kapky krve kanula do jeho mysli, a tím činem jsi zneuctil mě.

Kdo jsi? zeptal se uvnitř sebe toho druhého.

To se nikdy nedozvíš.

Ztěžka nalehl zády na oltář a napjal všechny síly, aby se pootočil k pozorovateli. V zorném poli se mu objevil okraj čehosi naprosto černého. Síla, vyzařující z té věci, na něj dolehla s ještě větší neúprosností, takže se dál otočit nedokázal. Věděl, že nikdy nedosáhne na dýku na kameni – a i kdyby, byla by to chabá zbraň proti tvoru, který jej měl v moci.

Zhroutil se, jako by byl zcela ovládnut, levou rukou se opřel o hranu kamene a pravá mu bezvládně klesla podél těla. Když se naklonil ještě víc dopředu, spatřil, že Oele zvolňuje a to, co mohlo být posledními kroky rituálního tance, ji unáší k němu. Všiml si, že má měsíc téměř nad hlavou. Za oltářem pořád cítil čísi přítomnost, ale bytost mu už nevěnovala tak intenzivní pozornost jako před chvílí. Mihlo se mu hlavou, zda se domlouvá s Oele.

Když se o kousek posunul, měl oči upřeny přímo na její přicházející siluetu. Nakonec stanula jen pár kroků před ním. Tanec byl u konce. Spustil víčka a začal zhluboka dýchat, ale ona jej nevnímala. Byla soustředěna na vzývání čehosi za ním.

Vyčkával a uvažoval, nakolik je skutečně znehybněn. Zatím se to bál vyzkoušet. Dřívější panika minula a vystřídalo ji kontrolované napětí, vrcholná bdělost, která se dostavovala vždy ve chvílích krize.

Zdálo se, že Oele mluví a pak naslouchá odpovědi, ale on neslyšel ani slovo. Nakonec se pohnula a přešla před ním, aniž mu věnovala pohled, natáhla se a z kamenného vrcholku sebrala dýku.

/ukázka s. 214–216/

ROHY

Joe Hill

Znovu si natáhl khaki kraťasy – měl na sobě pořád včerejší oblečení – a naklonil se nad umyvadlo, aby se na sebe lépe podíval.

Nebyly to nijak nápadné rohy, měly zhruba délku prsteníčku, u hlavy byly silnější, ale směrem ke špičce se zužovaly a stáčely nahoru. Byly porostlé jeho vlastní bledou pokožkou, jen špičky měly nepříjemně rudou barvu, jako by se ostré hroty chystaly prorazit zanícenou kůži. Jednoho se dotkl a zjistil, že špička je citlivá a trochu bolavá. Přejel prsty po obou rozích a pod napjatou, hladkou kůží nahmatal tvrdou kost.

Nejdřív ho napadlo, že si to nějak způsobil sám. V noci šel na to místo v lese za starou slévárnou, kde byla zavražděna Merrin Williamsová. Lidé tu nechávali památky pod nemocnou černou třešní, ze které se olupovala kůra a odhalovala tělo stromu. Merrin našli také tak, s rozhalenými šaty, pod nimiž prosvítalo její tělo. Ve větvích byly umístěné její fotografie, stála tu váza s kočičkami, zkroucená a umazaná přáníčka. Někdo – nejspíš Merrinina matka – sem přinesl zdobený kříž se žlutými umělými růžemi a plastovou Panenkou Marií, která měla na tváři blažený úsměv mentálně retardované osoby.

Ten sladký úsměv ho štval. I ten kříž, vystavený na místě, kde Merrin vykvrácela z rozbité hlavy. Kříž se žlutými růžemi.

Taková kravina. Jako elektrické křeslo s květovanými polštářky, prostě špatný vtip. Rozčilovalo ho, že sem někdo chce přivést Krista. Jestli chtěl Kristus udělat dobrý skutek, měl už rok zpoždění. Když ho Merrin potřebovala, nebyl tam.

Ig zdobený kříž strhl a zadupal do země. Pak si potřeboval ulevit a vymočil se na Panenku Marii. Protože byl opilý, podařilo se mu přitom pomoct si i nohy. Možná ho za to znesvěcení stihl trest. Ale píš ne – měl pocit, že to není všechno. Nedokázal si však vzpomenout, co ještě se dělo. Vypil toho moc.

Otáčel hlavou ze strany na stranu, prohlížel se v zrcadle a zvedal ruce, aby se znovu a znovu dotýkal rohů. Jak hluboko kost sahala? Měly rohy kořeny, které se mu protlačily do mozku? Sotva ho to napadlo, koupelna potemněla, jako by žárovka u stropu na okamžik zeslábla. Temnota se však vylíhla za jeho očima, v jeho hlavě, světlo s tím nemělo nic společného. Přidržel se umyvadla a čekal, až ho slabost přejde.

Pak mu to došlo. Umře. Samozřejmě. Něco mu opravdu vlezlo do mozku: nádor. Rohy nejsou skutečné, jen si je představuje. Rakovina mu užírá mozek, proto vidí věci, které nejsou skutečné. A když vidí přeludy, nejspíš je pozdě na nějakou léčbu.

/ukázka s. 11/

PUTOVÁNÍ BÁJNOU KRAJINOU: VELKÁ KNIHA POVĚSTÍ Z BEROUNSKA A HOŘOVICKA

Otomar Dvořák

Ďáblovo mýto

Vypráví se, že stavba posvátného hradu Karlštejn velice rozčílila zlé demony, kteří do té doby považovali zdejší krajinu za své království. Začali hradu a nově vzniklému podhradí Budňanům ze všech sil škodit. Hned první měsíc purkrabí zjistil, že v hradní studni, ač ji vylámali neobyčejně hlubokou, není ani krůpěj vody. A kromě toho za ním přišli se stížnostmi sedláci, dovážející na hrad zásoby, že u vyschlého potoka v Hlubokém dole na ně číhají dva odporní chlupatí ďáblové a ti je nepustí dál, dokud nesežerou všechno, co najdou na vozech jedlého. Purkrabí z toho měl těžkou hlavu, neboť za pár dní měl císař přijet k prvnímu pobytu.

Poslal do rokle oddíl hradní stráže, ale zbrojnoši se vrátili zle pomlácení, požádal královské many, aby splnili svoji povinnost, ale brzy bylo z hradebních ochozů vidět, jak rytíři zbaběle prchají od „ďáblova mýta“. Když už se zdálo, že není na světě moc, která by mohla nový hrad zachránit, přihlásil se mladý ovčák, že by zkusil ty drzé potvory zahnat. Vyžádal si jen dva koně, dva pytle soleného hrachu a jeden velký pytel, naplněný částečně hrachovinou.

Purkrabí nad tím kroutil hlavou, ale

pasákovi vyhověl. Důvtipný mladík svázal oba koně opratí, na prvního naložil dva pytle hrachu a sám si vlezl do velkého pytle, přehozeného přes hřbet druhého koně, a zabalil se v něm do hrachoviny. Malým otvorem na spodku pytle držel opratě, jimiž pobízel a řídil oba koně.

Podivná karavana zvolna kráčela Hlubokým dolem, až dorazila do nejužšího místa, kde u velkého balvanu vybírali ďáblové své mýtné. Ti se podivili, že koně jdou sami, ale pak začichali a chtivě natrhli pytle, aby zjistili, co je uvnitř. Hrách jim zachutnal, ale nad suchou hrachovinou se jen ošklíbli. Stáhli proto dva pytle z prvního koně a začali hodovat. Pasáček je ze své skrýše bedlivě sledoval. Ďáblové zhlтали všechn hrách a břicha se jim nafoukla. Navíc z přemíry soli na ně přišla velká žízeň.

„Bratře,“ řekl jeden ďábel tomu druhému, „nadzvedneme trochu kámen, ať se napijeme.“ Opřeli se do balvanu, odvalili jej stranou – a zpod něj vytryskl křišťálový proud! Pasáček moc dobře tušil, že ďáblové potok někam schovali! A jeho úskok se skvěle dařil, neboť ďáblové teď žíznivě chlemtali a vůbec jim nedošlo, že hrách ve vodě napučí. Zanedlouho začali křičet bolestí, svíjeli se na cestě a pak jeden po druhém pukli jako žaludy v ohni.

/ukázka s. 43/

VELKÁ KNIHA PŘÍBĚHŮ SHERLOCKA HOLMESE

Otto Penzler (ed.)

Ďábel a Sherlock Holmes (s. 313–324)

Zavrtěl jsem hlavou. „*Jdu s vámi. Zatím jsme všem ďáblům čelili spolu. Proč ne samotnému Pánovi temnot?*“
„*Váš druhý přítel vás potřebuje víc.*“
„*Ten bude spát. Do druhé sklenky jsem mu zamíchal slabý roztok morfia.*“ Menitor již v kresle skutečně zemdlel a na rtech se mu rozhostil nejkldnější úsměv za poslední dny.

Holmes krátce přikývl. „*Pak se tedy pojďte setkat s tímhle dalším ďáblem.*“

Vězeňské oddělení zabíralo většinu starobylé hradní věže a pokoj číslo šest se nacházel až nahoře. Mezi jeho obyvatelstvem a kamenným dlážděním o sto stop níž byly masivní mříže. Měl jsem s sebou svůj starý služební revolver, a než Holmes otočil klíčem v zámku, nařídil mi, ať se s připravenou zbraní držím stranou.

Toto bezpečnostní opatření se ukázalo jako zbytečné, protože pacient při našem příchodu klidně seděl na skládacím lůžku, které bylo jediným kusem nábytku v místnosti. Na sobě měl obstojné, ale prosté záplatované šaty, jaké nemocnici věnují městské dobročinné spolky, a tento společenský oděv, ze kterého byly odstraněny veškeré krejčovské štítky, doplňovaly boty, v nichž ho sem přivezli, lesklé a černé, z lakované kůže.

Vzhled Johna Smithe příliš neodpovídal jeho démonické pověsti. Měl světlou pleť, rozevláté blondáté kudrliny, přerostlý knír a na bradě zlatavé strniště, které svědčilo o třech dnech bez břitvy. Odhadl jsem, že

má zhruba tucet liber nadváhu. Mohlo mu být kolem třiceti, a přece se v jeho očích – velikých a těch nejsvětleji modrých, jaké si lze představit – zračilo cosi jako bezútesnost neobývaného pokoje, jako kdyby viděly víc než jenom jeden život a nezměnily se.

V jeho úsměvu, navenek zdvořilém a vlídném, byl patrný jakýsi výsměch, který jako by všechno a všechny, k nimž se obrátil, činil zcela bezvýznamnými. Nevím, jestli to byly tyto rysy nebo muž samotný, co mě naplňovalo takovým děsem a odporem. Zavřel jsem dveře a postavil se zády k nim, revolver schovaný v kapse, ale stále připravený v dlani.

„*Pan Sherlock Holmes,*“ pozdravil Smith měkkým, modulovaným hlasem, ještě zjemnělým přízvukem z West Endu. „*Rytiny v novinách neukazují vaši pravou podobu. Máte čelo filozofa.*“

„*Opravdu? Jeden zesnulý gentleman kdysi poznamenal, že mám méně vyklenuté čelo, než čekal.*“

„*Drahý profesor Moriarty. Děkuji vám za ten nečekaný dar. Nepředpokládal jsem, že ho u sebe uvidím dřív než za deset let, když jste ho shodil do toho vodopádu.*“

Na Holmesese tento detail neudělal žádný dojem. Jeho poslední setkání s ničemným profesorem bylo dobře známé čtenářům příběhu, který jsem o něm zveřejnil v časopise Strand.

„*Mám vás oslovovat neformálně Lucifer, nebo Vaše Temné Veličenstvo?*“ zeptal se Holmes klidně. „*Nejsem obeznámen s protokolem.*“

„Smith postačí. Sám mám potíže zapamatovat si všechny tituly. Mimochodem, jak jste vyřešil tu věc s Milvertonem? Musel jsem se věnovat Dreyfusově záležitosti.“

Tentokrát Holmes zaváhal a já jsem stěží skrýval úžas. Případ zesnulého vyděrače Charlese Augustuse Milvertona byl uzavřen teprve nedávno, a to krajně šokujícím způsobem, a jeho okolnosti mi na neurčitou dobu zabránily informovat o něm veřejnost. Holmesova účast nebyla známa ani Scotland Yardu.

Přítel změnil téma, aby zamaskoval své úvahy o zdroji Smithových informací.

„Přišel jsem se vás zeptat, jaká pohnutka vás vedla k tomu, že jste se pokusil zabít Toma Turnera,“ řekl. „Nespokojím se s tím výmyslem, který jste napovídal doktoru Menitorovi.“

Smith odpověděl: „Musím se nějak pobavit. Příprava válek a korumpování vlád vyžaduje značné soustředění po dlouhou dobu. Vy máte své poutavé chemické pokusy, u kterých odpočíváte od práce pro klienty, já sbírám nezajímavé duše. Říkám jim nádherné miniatury. Doufám, že vám je jednoho dne ukážu.“

„Jaká škoda, že Turner z vaší sítě unikl.“

„Svatý Porfyrius našťestí nabízí řadu dalších možností.“ Holmesův výpad jako kdyby na pacienta nijak nepůsobil.

„Slyšel jsem. Jedna zničená kariéra, další pošpiněná a třetí vážně ohrožená. Přidáte do své sbírky násilnou vzpouru?“

„Bohužel, na to možná nezbude čas.“

O půlnoci odcházím.“

„Stýská se vám tolik po domově?“

/ukázka s. 318–319/

ZEPTEJ SE ĎÁBLA

Michal Vrba

Sklonil hlavu od zataženého nebe a podíval se před sebe po lince polní cesty, po níž plul vstříc temné zdi lesa. Světlý proužek ale nevedl až k jeho úpatí. Na cestě, asi padesát metrů před začátkem lesa, něco přehrazovalo cestu. Vypadalo to jako... jako...

František zpomalil, až se jeho bezstarostný let naráz zastavil. Strnul a všechny ty poletující mámivé představy a myšlenky vyvolané kouřením byly tytam.

Seděl tam... ON.

Neodvážil se otočit, utéct zpátky, k lidem, na sídliště. Byl od něj ještě dobrých tři sta metrů daleko. Zůstal ochromeně stát. Temná skvrna na světlé cestě najednou změnila tvar. Náhle byla větší. Postavila se. Obrovské dlouhé ruce podél těla. Ačkoliv byl František zpomalený kouřením trávy, přece jen tentokrát dokázal alespoň útržkovitě uvažovat a napadaly ho nesmyslné věci.

Jak může bejt vyskej – pět metrů? Je to ten samej?

Stál tam a čekal. Děsivá předtucha náhle Františka docela paralyzovala. Každou chvíli se to tělo nakloní dopředu a rozběhne se k němu. Čekal, kdy mu začne hučet v uších a uslyší to jeho ryčivé syčení: Nemášš časss! Ale ON se nehýbal

a ta strnulost černého koženého těla byla nekonečně dlouhá. Pak náhle zvedl obě obří tlapy a začal kroutit hlavou.

Co? Co to znamená? Nemám se přibližovat? To se chystá skočit? Ne, jen stojí a brání mi tam jít! Co to má kurva znamenat? Proč teď nic neříká?

František ve tmě udělal pomalý krok zpět, nepřestáváje přitom hledět na kývající se siluetu. Nic. A potom další krok... a další... a další, až jeho pohyb získal pravidelný rytmus. Báł se zrychlit, aby nezakopl, a proto bylo jeho tempo pomalé a vláčné. Otočil se a opatrně kladl chodidla na hliněnou pěšinu, ale hlavu měl stále obrácenou k NĚMU.

Ďábel se nepohnul.

Neodvážil se od NĚJ odvrátit hlavu, dokud nedošel k hraně kopce u vyhlídky. Tam se rozběhl po svahu mezi keři k nejbližším schodům, které vedly skrz betonovou zeď zpevňující svah před parkovištěm u prvního dobytického paneláku. Ze strachu zbytečně zrychlil už tak nebezpečný sestup, takže po chvíli zakopl, natáhl se na břicho a kousek se po něm vezl dolů z kopce. Ztěžka vstal, očistil si tričko od listí a větviček a pokračoval ke schodům stejně rychle jako před pádem.

/ukázka s. 128–130/

DOMINE DEUS PATRIS ET FILII ET SPIRITUS SANCTI
DOMINE DEUS PATRIS ET FILII ET SPIRITUS SANCTI

VŠECHNY ŘITĚ SVĚTA I TA MÁ

Charles Bukowski

Ďábel byl celý žhavý (s. 111–117)

A pak jsem zaregistroval zvuk, přicházející od nejbližší boudy. Pásek nebo deska, zcela jistě. Před vchodem stál vyvolávač: „*Ano, dámy a pánové. Uvnitř, uvnitř, právě zde a nikde jinde... lapili jsme opravdického ďábla! Můžete ho vidět na vlastní oči! Představte si to, za pouhý čtvrták, za mizerných pětadvacet centů můžete vidět ďábla, na vlastní oči... největšího smolaře všech dob! Týpka, který projel jediný pokus o revoluci v nebi!*“

Byl jsem akorát tak zralý na trochu srandiček, abych se vyrovnal s tím, co mi provedla Flo. Zaplatil jsem čtvrt dolar a asi se šesti nebo sedmi podobnými blbci šel dovnitř. Měli toho chlapíka v kleci. Nastříkali ho na rudo a dali mu něco do pusy, takže vyfukoval malé obláčky kouře a plival oheň. Show, co předváděl, za moc nestála. Pořád jenom chodil do kolečka a neustále opakoval: „*Ksakru, musím se dostat ven! Jak je to jen možné, že jsem se dostal do takového průseru?*“ Musím uznat, že skutečně vypadal nebezpečně. Najednou udělal bleskově šest přemetů nazad. Při posledním dopadl na nohy a rozhlédl se: „*Do prdele, mě je ale blbě!*“

Pak mě uviděl. Šel rovnou k pletivu, u kterého jsem stál. Hicoval jako piliňáky. Vůbec si nedokážu představit, jak to dokázali.

„*Synku,*“ začal, „*konečně jsi přišel! Čekal jsem tě. Trčím v týhle podělaný kleci už dvaatřicet dní!*“

„*Nevím, o čem mluvíte.*“

„*Synku,*“ povídá, „*nedělej si ze mě sran-*

du. Přijď sem pozdě v noci s kleštěma na drát a osvobod' mě!“

„*Ty vole, co mi to tu vykláádáš za nesmysly,*“ řekl jsem.

„*Jsem už tady dvaatřicet dní, synáčku! Konečně budu na svobodě!*“

„*To chceš jako říct, že jseš skutečný ďábel?*“

„*Sjedu kočku do prdele, jestli nejsem,*“ odpověděl.

„*Jestli jseš teda ďábel, tak proč nevyžiješ své nadpřirozené síly, aby ses dostal ven?*“

„*Moje síla je na nějakou dobu fuč.*

Tenhle maník, ten vyvolávač, byl se mnou v lochu pro ožraly. Vyžvanil jsem mu, že jsem ďábel, a on za mě zaplatil kauci. V tom kriminále jsem přišel o všechny svoje síly, jinak bych ho nepotřeboval. Znova mě nalil a když jsem přišel k sobě, tak jsem dřepěl v týhle kleci. Ten hajzl mě krmí psím žrádlem a sendvičema s burákovým máslem. Chlapče, prosím tě, pomoz mi!“

„*Ty ses zbláznil,*“ odbyl jsem ho, „*ty jseš ale dobře cáklej.*“

„*Stačí, když přijdeš v noci a přineseš štípačky.*“

Vešel vyvolávač a ohlásil, že setkání s ďáblem je u konce a kdo ho chce vidět znova, musí zaplatit dalších pětadvacet centů. Mně to stačilo. Vyšel jsem s šesti nebo sedmi podobnými blbci.

„*Ty, on se s tebou bavil,*“ oslovil mě malý stařík, který šel vedle mě, „*chodím sem každý večer a ty jsi první člověk, se kterým se dal do řeči.*“

„*Blbost,*“ usadil jsem ho.

Vyvolávač mě zastavil. „*Co ti to tam vykládal? Viděl jsem, že se s tebou vybavuje.*

Co ti napovídal?“

„Spoustu věcí,“ odpověděl jsem.

„Tak jo, ale zapomeň na něj, ten patří mě! Od doby, co jsem tu měl vousatou ženskou se třema nohama, jsem víc prachů nevydělal.“

„Co se s ní stalo?“

„Utekla mi s mužem-chobotnicí. Mají teď v Kansasu farmu.“

„Teda to ti povím, vy jste tady všichni pěkní pošuci.“

„Chci ti jenom říct, že toho chlápka jsem si našel já. Tak vodpal!“

Šel jsem k autu, nastoupil a jel zpátky k Flo. Když jsem k ní přišel, seděla v kuchyni a nasávala whisky. Dřepěla tam a posté mi opakovala, jaký jsem budižničemu. Chvilku jsem s ní pil a sám jsem toho moc nenamluvil. Pak jsem se zvedl, šel do garáže pro štípačky, strčil je do kapsy, sedl do auta a jel zpátky na molo.

/ukázka s. 111–113/

SKOTSKÉ DUCHAŘSKÉ HISTORKY

James Robertson

Ďábel z Littledean (s. 105–117)

Po zemanovi jako by se mezitím slehla zem. Celé hodiny Margaret s ostatními čekala, až se vrátí, ale teprve až pozdě v noci zaslechli kopyta koně, uhánějícího směrem ke věži. Zvíře bylo celé zpěněné a jezdec na jeho hřbetu byl vyčerpaný, bledý a rozechvělý. Seseďl z hřbetu a vykročil ke své manželce. Nejdřív před ním o krok couvla, ale jeho žalostný pohled plný strachu a vysílení ji přesvědčil k tomu, aby zůstala, zatímco jí vyprávěl následující příběh.

Řekl, že byl pronásledován démony. Jel právě domů, když si všiml, že po boku jeho koně běží zajíc, ke kterému se brzy přidal druhý a třetí. Netrvalo dlouho a on ujížděl přímo uprostřed celé smečky zajíců. Snažil se je zaplašit a nakonec na ně dokonce naváděl svého koně, aby je udupal, ale tvorové se vyhýbali okovaným kopytům s nepředstavitelnou lehkostí a vždy s ním dokázali udržet krok; nakonec dokonce začali přeskakovat přes kohoutek koně přímo před ním. Tasil meč a začal jím máchat po skákajících zajících, ale dlouho se mu nedařilo žádného zasáhnout, až nakonec šťastným seknutím odťal nejneodbytnějšímu z celé smečky tlapu a ta spadla do prázdného sedlového pouzdra na pistoli. Nato se smečka stáhla a on zastavil svého splašeného koně. Zjistil, že dorazil do vesnice Midlem, která se nacházela daleko na západ od Littledeanu a byla vyhlášeným sídlem čarodějnic.

Nyní sáhl do sedlového pouzdra na pistoli, aby vytáhl zaječí tlapu, ale pak cosi hodil na zem, uskočil a držel se za prsty ruky. „*Stiskla mi prsty!*“ zaječel. „*Přísahám, že mi ta tlapa stiskla prsty!*“

Ale skupina přihlížejících ve světle lucerny spatřila na kamenech ležet ženskou ruku, utatou v zápěstí. Na jednom z prstů zářily prsteny, které Margaret teprve nedávno hodila svému manželovi pod nohy.

Zeman takřka zbavený smyslů tasil meč a nabodl na něj ruku, která se přitom vzepjala jako živá. Zvedl tuto strašlivou věc na hrotu zbraně ze země a rozběhl se s ní k řece. Skupina na nádvoří ho sledovala s hrůzou v očích nad tím, čeho byli právě svědky, a aniž by čekali o minutu déle, rozhodli se najít Margaret úkryt před jejím očividně šíleným manželem v Merton House.

Mezitím zeman dorazil na říční břeh a máchl mečem v oblouku tak, že z něj ruka odlétla a s dutým žbluňknutím se ponořila do proudu. Pak od věže vyrazil na dohodnuté místo setkání se svou láskou – do březového hájku. Mezi stromy tam seděla schoulená žena, ale už to nebyla ta překrásná svůdnice z jeho snů. Byla stará, zdeformovaná, ošklivá a v očích měla zlý pohled. A zjevně ji trýznila velká bolest. Krčila se nízko nad zemí a pravou rukou si svírala levé zápěstí, kde měla místo ruky krvácející pahýl, jako by jí někdo ruku usekl mečem.

/ukázka s. 110–111/

ROBERTSON, James. *Skotské duchařské historky*. Praha: Mladá fronta, 2004. Ikaros. ISBN 80-204-1172-0.

100 LEGEND Z HRADŮ, MĚST A KATAKOMB

Miloslav Švandrlík

Ďábel se zjevuje

Lidé si odjakživa zahrávali s temnými silami, ale to, co se v roce 1644 přihodilo v Praze, nemá zřejmě obdoby. Došlo k vyvolávání Satana, ale nepokoušeli se o to černí mágové, baby Jagy ani jiná nebezpečná individua, nýbrž mládež studující v péči jezuitů. Stalo se tak v malostranském profesním domě ve stínu chrámu svatého Mikuláše. Muselo se tím zabývat několik vysokých komisařů, kteří se nestačili divit.

Hlavním obviněným byl třináctiletý Kašpar Klein, kterého prý instruoval syn městského dlaždiče. Na jeho radu udělal Kašpar v koutě místnosti tři kříže a vykřikoval naléhavě: „*Ďáble, přijď!*“

Zjevil se mu tančící Belzebub, kterého zahnal svěcenou vodou. Příště se ďábel objevil v podobě slepice, psa či kozla. Sváděl Kašpara ke smilstvu a sliboval mu zlato.

Stejně starý student Castelli ovládal i jiné zaklínadlo. Křičel: „*Kozel, kozel, mistr jde!*“ Ďábel, který se dostavoval, budil

daleko více hrůzy. Byl černý, chlupatý, na ruku měl strašlivé drápy a svítil velikýma rudýma očima. Při styku s ním musel být Castelli obezřetný, protože ho Satanáš často shazoval ze schodů.

Dalším viníkem byl Petr Jiří Kolenz, syn hejtmana zbirožského zámku. Okultních pokusů se zúčastnil také žák Jindřich Meckel, ačkoliv byl již za podobný pokus zmrskán magistrem. Přidali se i další chráněnci jezuitů, kteří koketovali nejen s kozlem, ale i s beranem.

Šlo o věci vážné a studentům by se vedlo špatně, kdyby si komisaři nezachovali jistý nadhled. Koneckonců šlo o dítku z dobrých rodin, a to bylo třeba vzít do úvahy. Vyvolávání ďábla v učilišti jezuitů nelze tolerovat, ale je možné přimhouřit obě oči.

Komisaři to učinili. Zle se na studenty obořili a vysvětlili jim, jak lehkomyšlně nakládají se svou nesmrtelnou duší. S ďáblem nemáme mít žádné spolky, a to ani tehdy, jsme-li starší a zkušenější.

/ukázka s. 102/

VRAŽDY A JINÉ ZBĚSILOSTI

Edgar Allan Poe

Nikdy se s čertem nesázej o hlavu!
Příběh s mravním naučením (s. 39–49)

Když jsme do tohoto tunelu vešli, rozdíl mezi jasným světlem venku a šerem uvnitř mne velmi sklíčil. Vůbec tak ovšem nezapůsobil na nešťastného Mordiána, který se chtěl naopak s čertem vsadit o hlavu, že na mne padly těžké chmury. On sám byl, jak se zdálo, v neobyčejně povznesené náladě. Byl přehnaně čiperný – tak živý, až se mne zmocnilo neblahé podezření: není vyloučeno, že ho posedlo transcendentálno. S diagnózou této choroby jsem nebyl ovšem tak dobře obeznámen, abych mohl mluvit zasvěceně, a neměl jsem bohužel nablízku žádného ze svých přátel z časopisu *Kompas*. Přesto se o tom zmiňuji, neboť mého přítele stihl zřejmě jakýsi druh akutní jankodikózy, který ho nutil dělat ze sebe učiněného blázna. Jako umanutý podlézal a přeskakoval všechno, co mu přišlo do cesty, hned hulákal, hned zase šišlal, žvatlal a žvástal páte přes deváté a přitom se neustále tvářil ukrutně vážně. Byl jsem věru na rozpacích, mám-li ho zkopat, nebo politovat.

Když jsme posléze dorazili téměř na druhý konec mostu a přiblížili se k chodníku, zatarasil nám cestu dosti vysoký turniket. Prošel jsem jím klidně tak, že jsem jím docela normálně otočil. Jenže takovéhle otáčky nebyly nic pro pana Mordiána. Umínil si, že turniket přeskochí, a tvrdil, že to dokáže stylem plavmo. Inu, mám-li být upřímný, nevěřil jsem, že to svede. Můj literární přítel pan Carlyle ovládá ty nejkrkolonnější stylové přemety, ale

plavmo by turniket nezdolal, a proto jsem také pochyboval, že by se to povedlo Tobiáši Mordiánovi. Proto jsem mu bez obalu hezky od plic řekl, že je chvástal a že to nedokáže, kdyby se rozkrájel. Měl jsem příležitost těchto slov později litovat, neboť Mordián okamžitě prohlásil, že se *s čertem vsadí o hlavu*, že to dokáže.

Už jsem měl na jazyku odpověď a bez ohledu na své nedávné předsevzetí ho za jeho bezbožnost vypeskovat, když tu jsem těsně u lokte zaslechl mírné odkašlání, které znělo, jako by někdo pronesl: „*Ehm!*“ Lekl jsem se a překvapeně se rozhlédl. Můj pohled posléze sklouzl do výklenku v mostní konstrukci a zachytil tam postavku chromého, a přitom velmi důstojně vyhlížejíciho staříka. Tak ctihodný zjev se hned tak nevidí: nejenže byl od hlavy po paty v černém, ale košili měl čistou, bez poskvrnky a límeček úpravně přehnutý přes bílou kravatu a vlasy měl vepředu rozčísnuté jako holčička. Ruce přemítavě spínal na břicho a obě oči se mu obezřetně hroužily do převislých brv.

Když jsem si ho prohlédl pozorněji, všiml jsem si, že přes svůj přiléhavý obleček má ještě černou hedvábnou zástěru, a to mi připadalo velice divné. Ale než jsem stačil o této zvláštnosti cokoliv poznamenat, přerušil mě opět tím svým: „*Ehm!*“

/ukázka s. 44–45/

Ďábel ve zvonici (s. 68–76)

Mezi nejmoudřejšími občany bylo odedávna v oblibě rčení, že „co sem přijde přes kopečky, nic kloudného z toho nekouká“ – a věru

se ukázalo, že ta slova měla do sebe cosi věšteckého. Především, když chybělo do poledne právě pět minut, objevil se na temeni východního svahu jakýsi prapodivný předmět. Taková událost vzbudila, toť se ví, všeobecný zájem a všichni ti maličcí staříci v kožených lenoškách, nespouštějící jedno oko z hodin na věži, upřeli druhé oko vyděšeně na neobyčejný zjev.

Posléze, když do pravého poledne zbývaly pouhé tři minuty, vyklubal se z toho pitvorného předmětu mrňavý, cizokrajně vyhlížející mladíček. Sestupoval z kopce velmi rychle, takže si ho záhy mohl každý zevrubně prohlédnout. Tak vyšňořeného panáčka ve Vondervotteimittissu jaktěživi nespátřili. Měl temně brunátný obličej, dlouhý, zahnutý nos, hráškově zelené oči, široká ústa a nádherný chrup, kterým se zřejmě rád chlubil, neboť se stále šklebil od ucha k uchu. Jinak mu z tváře nebylo pro kníry a licousy nic víc vidět. Hlavu měl obnaženou a vlasy měl úhledně natočeny na papiloty. Na sobě měl těsně přiléhavý frak (z jehož kapsy pohlávil dlouhý cíp bí-

lého kapesníku), černé kašmírové kalhoty po kolena, černé punčochy a špalkovité, neforemné lakýrky s ohromnými mašlemi z černého saténu. Pod jednou paží nesl velikánský klobouk „na tři facky“ a pod druhou svíral housle téměř pětkrát tak velké jako on sám. V levé ruce držel zlatou tabatěrku, a jak skotačivě, v nejroztočivějších figurách poskakoval z kopce, ustavičně z ní krajně blaženým výrazem šňupal. Nu, pozdrav pánbůh – to byla podívaná pro počestné občany vondervotteimittiské!

Říkám bez obalu, že ten chlapík měl v pohledu, třebaže ustavičně cenil zuby, cosi drzého a zlověstného; a když dohopsal přímo do městečka, vzbouzely jeho špalkovité, neforemné lakýrky nemalé podezření; a mnohý měšťan, který ho ten den spatřil, by byl dal nevímco za to, aby mohl nakouknout pod bílý batistový kapesník, který tak vyzývavě čouhal z kapsy jeho šosatého fráčku.

/ukázka s. 73–74/

DEVILA

Václav Školoud

Umírám touhou po spatření neviditelného.
Toho, jež skrývá svou tvář před ohnivými blesky pokušení.
Mlčím a skládám své poklony nejzazší moudrosti.
A právě zde vím, že žiji.
Nechci se stále přehrabovat ve změti vzpomínek,
přeji si udělat přítrž všem dávno proběhlým událostem
a otisknout své nové já.
Zatím se líhne, klube se. Opouštím krásno a jdu v neznámo.

Cítím, jak střílejí nevinná těla.
Upadají v nevědomí, kam se jednou dobelháme
se zlomenými křídly naděje též.
Bude to dlouhá cesta plná štěstí a zármutku,
komíhání se v nekonečné snové zemi.

– Pít nektar z pomněnek mohou snad jen neposkvrnění.

Křičím bolestí bídného šakala, jemuž uřízli všechny jeho údy.
Jsem vyvrhel ohnivých pekel.
Pláču krev všech bolestivých ozvěn stesku.

Zahrň mě dary,
má zemi, protnutá tupým úderem meče žárlivosti,
jež jsi palčivou obranou budoucích lovců smrti.
Chci najít louku zapomnění, rozkvetlou rudými vlčími máky
a nad jejich plameny nech mě obcovat se špinavými ďábly
rezavějících milování.
Chci zemřít v hlasitých výkřicích nikdy nekončící rozkoše.

SNY PEKELNÉ

Jana Bednářová

„**A**hoj, jdeš ven?“ usmívala se na ni Zlatka, jen co otevřela dveře. „Kam půjdeme? Do sadu?“ odpověděla otázkami Jana a už si zavazovala tkaničky oblíbených tenisek. Právě těch, které před pár dny s pláčem a výčitkami vytahovala z koše, když je máma chtěla tajně vyhodit. Prý staré křusky ošoupané a pro ostudu. To určitě!

Zlatka přimhouřila oči a nejspíše odpovíděla: „Hele, já nevím. Prý je tam ten divný chlap.“ „Jaký chlap?“ zeptala se Jana trochu nezúčastněně, protože pořád měla před očima scénu kolem bot. „No, prý nějaký dědek rohatý. Loví děti a žere je. Smrdí sírou,“ zašeptala Zlatka. Změna ve Zlatčíně hlase Janu upoutala. Přišlo jí, že kamarádka té báchorce věří. „Jo, tohle. To už jsem slyšela. Blbost. Už jsi potkala chlapa, co by jedl lidský maso? A čerta potkáš leda v pohádkách pro malý děti,“ obě se tomu zasmály. Zlatka spíš nuceně.

Když došly do sadu, nic zvláštního se nedělo. Podzim se hlásil o slovo a na stromech zbylo pár pozdních hrušek. Listy začínaly stárnout a zelená se postupně maskovala do různých odstínů zlaté, oranžové a červeno-fialové. „Jako modřiny,“ pomyslela si Jana a dál klábosila se Zlatkou.

Ozvalo se to bez varování – sípavé a chrčivé zvuky. Jako by plíce prolezlé dehtem nemohly popadnout dech. „Co to bylo?“ vyhrkla Zlata s očima navrch hlavy. „Nevím, nějaký pták?“ špitla Jana. Jistá si nebyla. Začínala se bát. Chroptění zesílilo. Rychle se blížilo a současně s ním

i monotónní hlasy malých dětí. Zpočátku tichá modlitba mrtvých duší se proměnila v pláč. Nářek. Kvílení.

První ho zahlédla Jana. Přepadl ji děs. Chytla Zlatku za ruku a snažila se ji odtahnout pryč. Dědek se řepil v děsivém šklebu, rohy se mu blyštěly v zapadajícím slunci. Houf dětí kolem něj, s černými zuby a bez očí, zesílil svůj nářek. Ve vzduchu bylo cítit síru, beznaděj a zoufalství. Jana stále držela Zlatčinu ruku, ale utíkat nemohla. Nohy se jí bořily do hlíny, suchá tráva se motala kolem kotníků jako nezkcrocené vlasy Gorgony. „Umřu,“ plakala a snažila se odlepit od země.

Nešlo to. Viděla, že Zlata něco říká, nevěděla co. Vnímala jen chrčení, sípání, nářek mrtvých dětí, chechot příšery. Nohy ji neposlouchaly, ale Zlata ji ze všech sil vlekla pryč. Přes všechny nesnáze se dostaly k Janině domu. Vyšplhaly po schodech a Jana, stále ochromená strachem, odemkla dveře bytu. Otevřela. Zabouchla. Lapena mocí šoku si neuvědomila, že kamarádku nechala za dveřmi. Postřehla bouchání a volání o pomoc. Nerozuměla tomu. Slyšela chroptění. Sípot. Bolestný pláč. Mlaskání. Děsivý řehot.

Až později, když se v šíravé mlze její mysli objevily trhliny, začínala chápat, co se stalo. „Zlatko?“ zaslechla vlastní hlas, který nepoznávala. Ticho. „Zlatko!“ Ticho. Už jen ticho. Pomalu otevřela dveře. Ze studených dlaždic na ni civěly dvě hnědé oči. Hned vedle nich ležel trs vlasů i se zbytky kůže a krve. Víc ze Zlatky nezbylo.

SMRADLAVÝ KOŽICH A KOPYTO

Václav Školoud

Kam až jsi zašel ve svých nekonečných spirálách kopyt a chlupatých skrčenců?
Co jsi přinesl do pléna epochální moudrosti?
S kým jsi obcoval nad horami prázdných těl zastavených v bolestivých křečích?

My name is Lucifer, mé jméno je Ďábel všech horoucích pekel, jmenuji se Satan.
Mí sloužící – mrtví trestanci, usouzené duše, démoni bez údů,
lovci naivních sirén, plačky neprožitých snů.

Víme kdo jsi? Asi ne. Myslíme si, kdo můžeš být, ale nejsme o tom přesvědčeni.
Máme z tebe strach, vzýváme tě, hledáme a nenacházíme.
Nechceme o tobě slyšet, sám si nás ale najdeš.

Otevři lahev a najdeš tam moje chlupy,
otevři další a začnu ti lézt z uší.

Přicházím se skřipáním zubů a odcházím s kohoutím kokrháním.
Ale i tak se mě nezbavíš.
Dřímů v tvých ošatkách s jablky, bzučím nad zralým ovocem,
sosám tvůj pot a žeru tvé vnitřnosti.

Šeptáš své modlitby, nikdo ti nerozumí, ale posloucháme a následujeme tvé příkazy.
Otáčíme hlavy kolem dokola, křížíme své ruce na prsou a odlamujeme nehty.

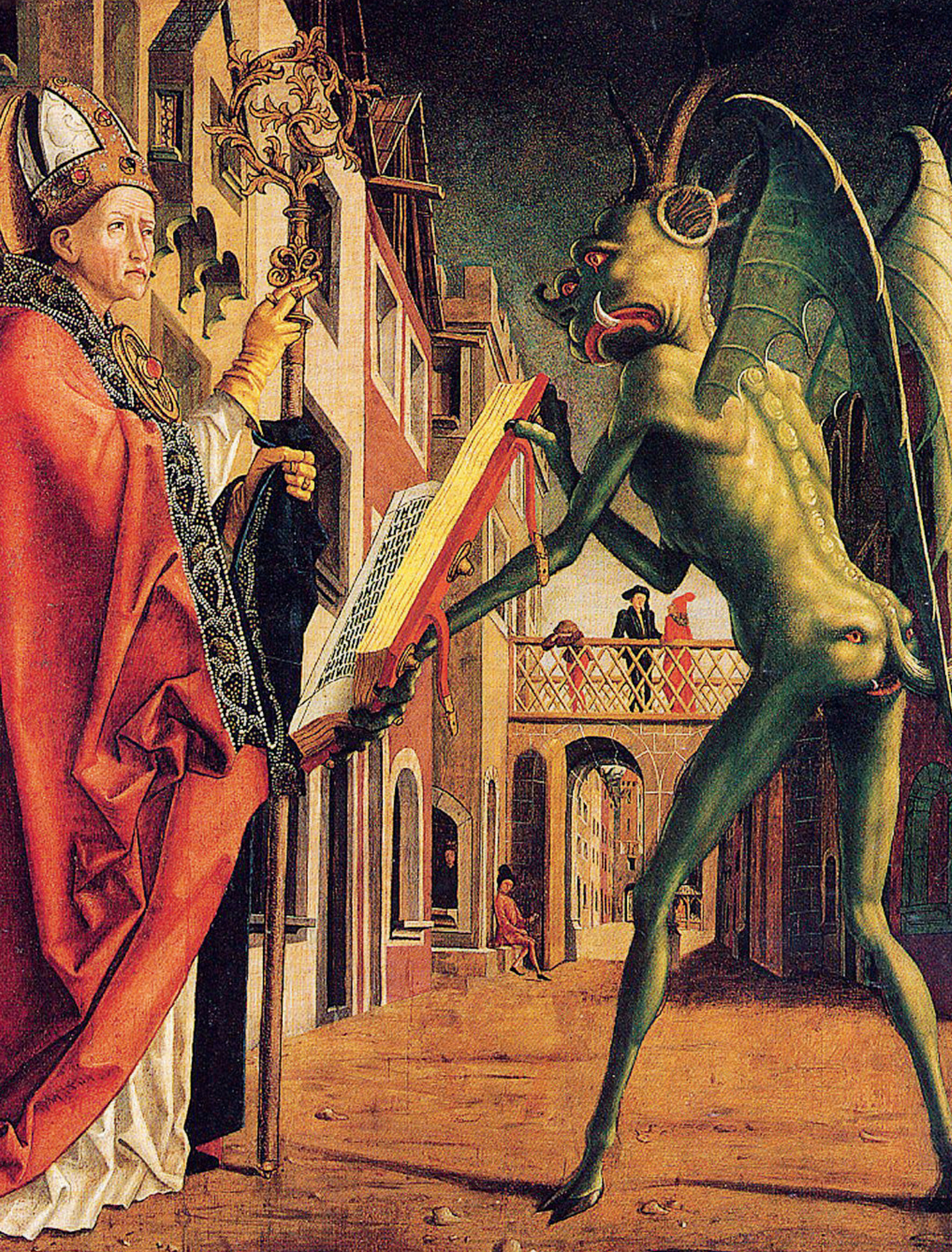
Škubeme si vlasy a řežeme kůži.
Zdobíme se pentagramy a trny uschlých růží.

Dštíme síru, lepíme smolou závisti své nedosažené představy a závidíme jiným
jejich pozlátka a lesky na rty ze sladkých slov lži.

Z krásy vysajeme život a odhodíme do rozžhavených sopek nenávisti.
Změníme jej v pokrm mrchožroutů.

V hnilobu dní
v plíseň měsíční
v rakovinu roků
z oken očí skoků.

Kde bereš sílu
brát lidem víru?

S penězi strkáš se jak s city, drápy vytahuješ až tam, kam se ti zlíbí.
Rozhduješ, komu život ukrátíš, díváš se zpovzdálí, mneš si ruce, laskáš rohy.
Dupeš kopyty a ostrým střepem bereš životy snílčům
v jejich nedodělaných moučnicích vlastních životů.

Echa výkřiků ve skleněných válkách, hlasy duší zavřené v nekonečnu,
stesky srdcí rozstřílených samostřily.
Bažiny samolibosti páchnoucí výkaly z vlastních úst.

Žraní střev a pochev věrnosti, pitev důvěry a hadích sykavek.

Pět prstů mám a přec je za kopyto pokládám.

Ocasem mávám a očima koulím,
jazyk si rozkousám, důvěru loudím.

Ach, samozřejmě, jen se posaďte.
(Baba si nemohla vlézt někam jinam.)

Dobry den, to jsme rádi, že jste nás přijeli navštívit.
(Ježíš a Marijáááá, to nemohli přijet jindy?)

Miluju tě a budu s tebou v dobrém i zlém.
(Včera jsem spal s tvou družičkou.)

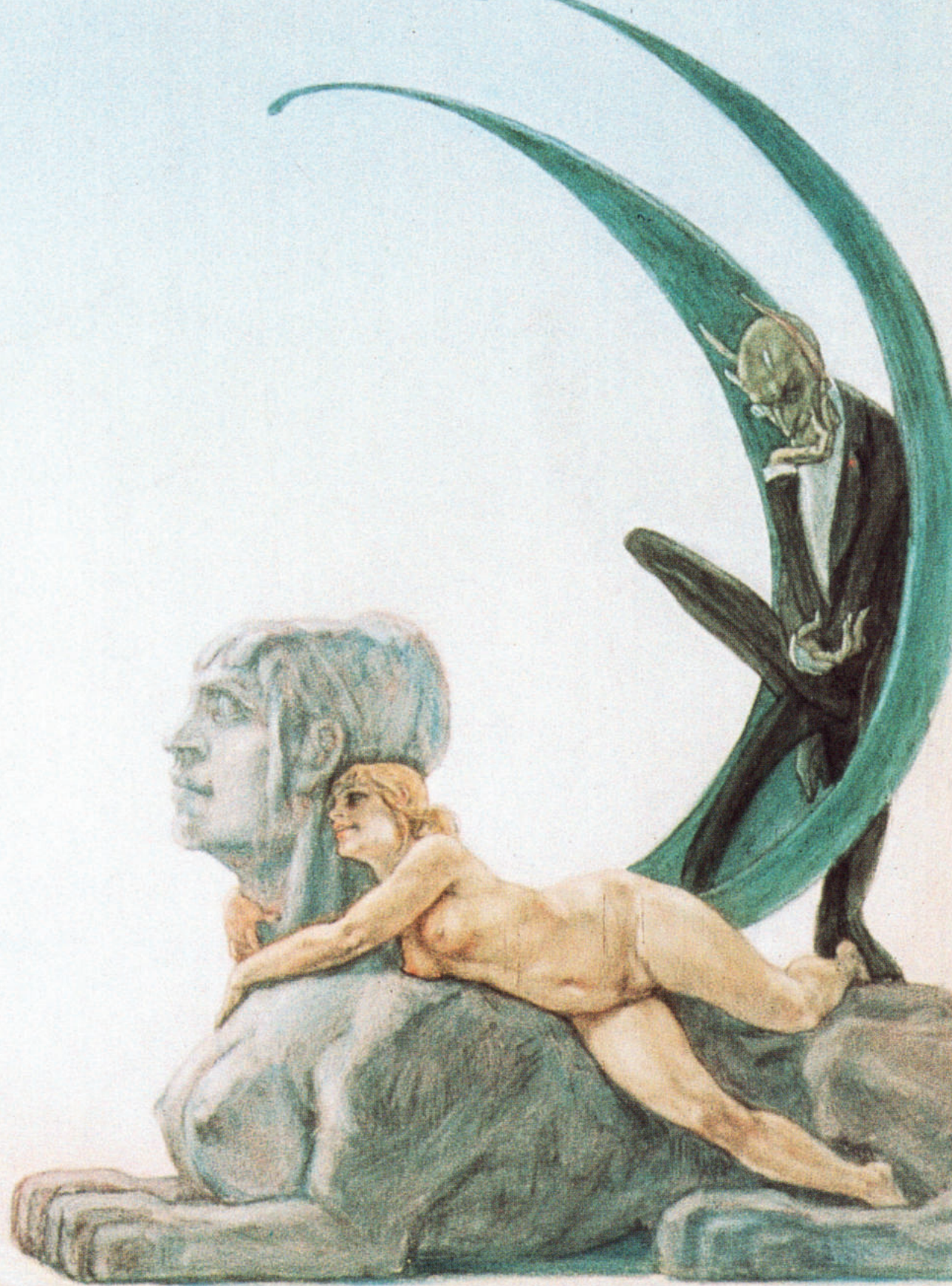
Všechno nejlepší, hodně zdraví.
(Hlavně brzo umři)

Mňam, to bylo dobré, děkuji.
(Doufám, že to už nikdy nebudu muset žrát.)

Trošku bílého prášku uspořádám kreditkou
a vdechnu ďábelské semeno zamlžených večerů.

A jsem Tebou.

A Ty jsi mnou...

AŽ TEN, KTERÝ...

František Damien Salvatore

Až ten, který padl,
usedne opět na svůj trůn a zažehne oblohu.
Andělé sestoupí a jejich čistá srdce zaplaví temnota.

Bez nebes není světlo,
které by chránilo tvůj druh.

Sedm jezdců započne válku
a krev zbrodí půdu pod tebou.

Až se řeky zabarví lidskou krví
a bílé panny budou prosit o semeno ďáblovo.
Tehdy mi porozumíš.
Teprve tehdy pochopíš mé skutky.

Až ten, který padl,
usedne opět na svůj trůn!

ĎÁBEL V KNIHOVNĚ

Vydala Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem,
příspěvková organizace,
W. Churchilla 3, Ústí nad Labem
v roce 2022

Vydání první
Veškerá práva vyhrazena

Z vydaných originálů a autorských textů sestavili:
Kateřina Benešová, Václav Školoud
Úvod: Kateřina Benešová
Korektury: Eliška Andree, Zdenka Andree, Jana Bednářová
Grafická úprava a sazba: Václav Školoud
Ilustrace v knize byly použity v rámci licencí CCO,
Public Domain, s uvedením zdroje.

Tisk: Dům tisku s. r. o., Ústí nad Labem

Texty ukázek z knih byly přepsány podle originálu
bez oprav pravopisných a tiskových chyb.

ISBN 978-80-7055-283-4 (pdf)
ISBN 978-80-7055-282-7 (brožované)

Ústí

